

VUOSIKERTOMUS

2016

S=Pankki

VUOSIKERTOMUS 2016

S-PANKKI — YLIVOIMAISEN HELPOJA JA HYÖDYLLISIÄ PANKKIPALVELUITA.....	6
TOIMITUSJOHTAJAN KATSAUS.....	8
VUOSI 2016.....	9

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS 1.1.—31.12.2016

TOIMINTAYMPÄRISTÖ.....	11
TALOUDELLINEN ASEMA.....	13
S-PANKIN TYTÄRYHTIÖIDEN TOIMINTA.....	15
HALLINTO.....	16
OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDEN PÄÄTTYMISEN JÄLKEEN.....	18
NÄKYMÄT VUODELLE 2017.....	18
HALLITUKSEN ESITYS TILIKAUDEN TULOSTA KOSKEVIKSI TOIMENPITEIKSI.....	18
TUNNUSLUKIJEN LASKENTAKAAVAT.....	19

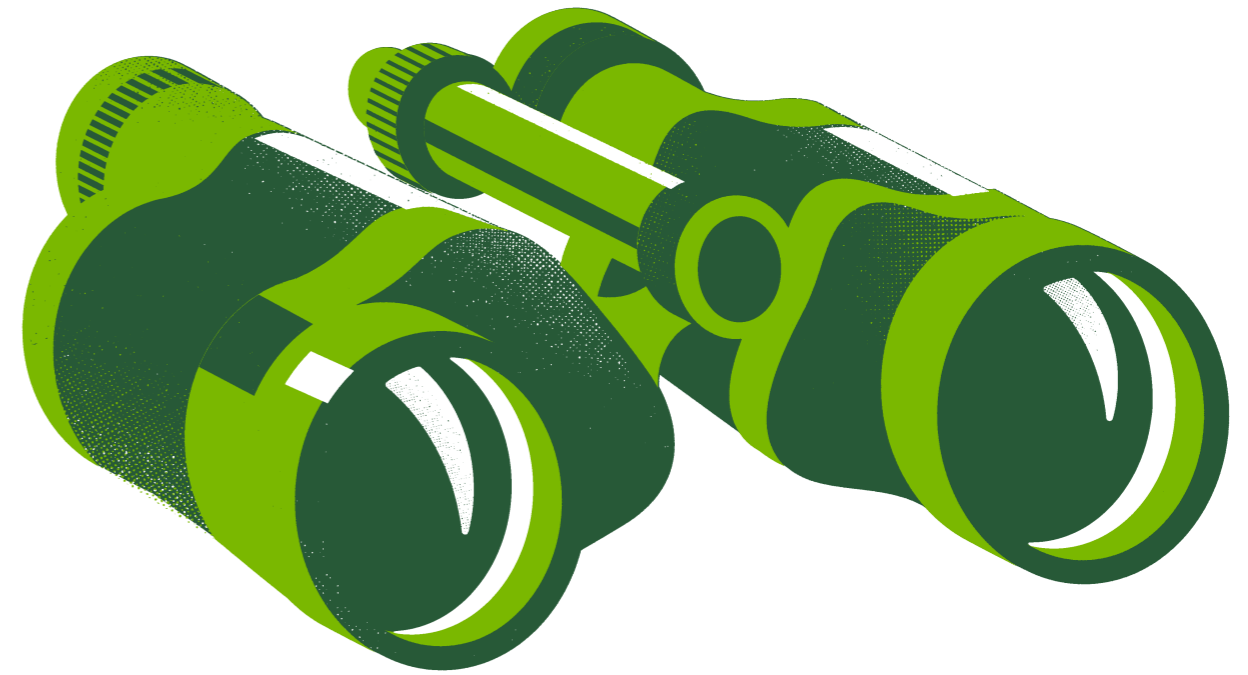
KONSERNITILINPÄÄTÖS

KONSERNITASE.....	20
KONSERNIN TULOSLASKELMA.....	22
KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA.....	23
LAADINTAPERIAATTEET.....	24
RISKIENHALLINTA JA VAKAVARAISUUS.....	29
VAKAVARAISUUDEN HALLINTA.....	33
OMAT VARAT JA VAKAVARAISUUS.....	36
S-PANKKI-KONSERNIN RISKIT.....	51
S-PANKKI-KONSERNIN RISKIPERUSTEINEN PÄÄOMATAVOITE.....	63
TASE-ERIÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT, KONSERNI, 1000 €.....	65

KONSERNIN TULOSLASKELMAN ERIÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT, KONSERNI, 1000 €	84
VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT, KONSERNI 1000 €.....	88
HENKILÖSTÖÄ SEKÄ TOIMI- JA VALVONTAELINTEN JÄSENIÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT.....	89
LÄHIPIIRILIIKETOIMET, KONSERNI, 1000 €	89
TYTÄR- JA OSAKKUUSYHTIÖT	90
MUUT LIITETIEDOT, KONSERNI, 1000 €.....	90
TILINTARKASTAJAN PALKKIOITA KOSKEVAT LIITETIEDOT, KONSERNI 1000 €.....	91

S-PANKKI OY:N TILINPÄÄTÖS

TASE.....	92
TULOSLASKELMA	94
RAHOITUSLASKELMA.....	95
LAADINTAPERIAATTEET.....	97
S-PANKKI OY:N TASE-ERIÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT, 1000 €.....	98
S-PANKKI OY:N TULOSLASKELMAN ERIÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT, 1000 €.....	116
S-PANKKI OY:N VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT, 1000 €	121
HENKILÖSTÖÄ SEKÄ TOIMI- JA VALVONTAELINTEN JÄSENIÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT.....	122
LÄHIPIIRILIIKETOIMET, 1000 €.....	122
OSAKEOMISTUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT, 1000 €.....	123
MUUT LIITETIEDOT.....	124
TILINTARKASTAJAN PALKKIOITA KOSKEVAT LIITETIEDOT, 1000 €	124

S-PANKIN VISIO

Ylivoimaista helppoutta ja hyötyä

S-PANKKI – YLIVOIMAISEN HELPPOJA JA HYÖDYLLISIÄ PANKKIPALVELUITA

S-Pankki on suomalainen pankki, jonka keskeisenä tehtävänä on tehdä asiakkaidensa arjesta sujuvaa. Tämä tapahtuu tarjoamalla helppoja ja hyödyllisiä ratkaisuja päivittäisten raha-asioiden hoitamiseen, säästämiseen ja hankintojen rahoittamiseen.

S-Pankin toiminta perustuu helppoihin tuotteisiin, nopeaan ja aktiiviseen palveluun, läpinäkyvään hinnoitteluun, helppoon saavutettavuuteen ja yhteistyöhön kaupan kanssa. S-Pankki panostaa vahvasti digitaalisten palveluiden kehittämiseen, ja sen tavoitteena on tuottaa Suomen paras digitaalinen pankkipalvelukokemus. Digitaalisten palveluiden kehittäjänä toimii kansainvälisesti palkittu, kaupan ja pankin asiakkuuden puhelimeen tai tablettiin nerokkaasti yhdistävä S-mobiili. Vuoden 2016 aikana S-mobiili täydentyi ABC-mobiilitankkauksella, jonka avulla tankkauksen maksaminen hoituu muutamalla painalluksella.

Maksuttomat peruspankkipalvelut muodostavat S-Pankin tuote- ja palveluvalikoiman ytimen. Käyttötili, kansainvälinen maksukortti ja pankkitunnukset sähköiseen asiointiin ovat tuntuva etu, jonka S-ryhmän asiakasomistajat saavat omasta pankistaan ilman vuosi- ja kuukausimaksua.

Kokonaisuudessaan S-Pankin kattava tuotevalikoima koostuu käyttö- ja säästötilleistä, kulutusluotoista, asuntolainasta ja muista vakuudellisista luotoista, kansainvälisistä maksukorteista sekä verkkopankista ja mobiilipankista. S-Pankki-konsernin rahastot ja varainhoidon palvelut tuottaa S-Pankin tytäryhtiö FIM Varainhoito.

S-Pankki palvelee yli 700 S-ryhmän toimipaikassa kautta maan. Päivittäiset pankkiasiat hoituvat asiakaspalvelupisteissä ostosten tekemisen yhteydessä kauppareissun yhteydessä aamusta iltaan, ja käteisen nostaminen ja tallettaminen onnistuu yli 1 000 S-ryhmän toimipaikan kassalla. Arkea helpottavat myös helppokäyttöiset verkkopankki ja S-mobiili sekä ystävällinen asiakaspalvelu puhelimessa, chatissa ja sosiaalisen median kanavissa.

S-Pankin omistavat SOK-yhtymä (37,5 %) ja S-ryhmään kuuluvat alueosuuskaupat (37,5 %), LähiTapiola-ryhmä (23,5 %) ja Elo (1,5 %). Merkiksi suomalaisuudesta S-Pankki on saanut Avainlippu-tunnuksen.

S-PANKIN TÄRKEIMMÄT LUVUT VUODEN 2016 LOPUSSA

2,9 miljoonaa asiakasta | **1,9 miljoonaa** kansainvälistä maksukorttia

1,7 miljoonaa kappaletta verkkopankkitunnuksia | **4 547 miljoonaa** euroa talletuksia

3 492 miljoonaa euroa myönnettyä luottoa | **6 264 miljoonaa** euroa hallinnoitavia varoja (FIM)

15,1 % vakavaraisuusaste | **22,3 miljoonan** euron liiketulos

*) SAIMME
ENSILUOKKAISTA
ASIAKASPALVELUA
S-PANKIN PISTEESSÄ.
ISO KIITOS!

*) KIITOS
MOBIILISOVELLUKSESTANNE!
KÄYTÄN SITÄ LUKUISIA
KERTOJA PÄIVÄSSÄ JA
PIDÄN HYVIN PALJON!

*) UUSI ABC:N
MOBIILIMAKSU ON
NIIN UNIIKKI JA MAHTI
JUTTU, ETTÄ YLPEÄNÄ
VOIN OLLA OMISTAJA!
KIITOS, OOTTE IHANIA
<3

*) PANKIN
VAIHTAMINEN ON
SUJUNUT HELPOSTI
JA OLO ON OLLUT
TERVETULLUT :) ON
OSATTU NEUVOA
ASIOISSA, JOISTA
EN OLE EDES
TAJUNNUT KYSYÄ,
ISO PEUKKU!

≡ S-Pankki ≡

*) OLI KYLLÄ NOPEA
TOIMITUS UUDELLA
KORTILLA. MAANANTAINA
TILATTU JA TÄNÄÄN POSTI
TUONUT. TÄYSI KYMPPI
PALVELUSTA.

*) MAHTAVA
#MOBIILITANKKAUS,
VIHDOINKIN PÄÄSIN
KOKEILEEN.

*) HETKI SITTEN SOITIN SOITIN
ASIAKASPALVELUUN KUN
VERKKOPANKIN SALASANA LUKITTUI,
SAIN AIVAN MAHTAVAA PALVELUA!

*) S-Pankista sanottua Facebookissa ja Twitterissä.

TOIMITUSJOHTAJAN KATSAUS:

Pankkitoiminnan digitalisoituminen on ollut pinnalla jo jokusen vuoden ajan. On mielenkiintoista huomata kuinka keskustelu aiheesta on tuona aikana kehittynyt. Alkuun mekin puhuimme digitalisaatiosta itsestään, siitä mitä se tarkoittaa ja miten se tulee muutamaankin pankkipalveluita. Tarkastelukulma oli alkuun monesti tekninen. Nyt digitalisaatio on asetettu keskustelussa oikeaan paikkaan, välineeksi ja mahdollistajaksi, ja se ”oikea asia”, asiakkaiden saama palvelu, on nostettu esille uudelleen kirkastettuna.

S-Pankin perustamisesta tulee syksyllä kuluneeksi kymmenen vuotta. Jo silloin perustamishetkellä määritelty tahtotila on edelleen ajankohtainen: S-Pankin tehtävänä on helpottaa S-ryhmän asiakasomistajien arkea. Ylivoimaista helppoutta ja hyötyä – sen vision ympärille S-Pankin palvelut on rakennettu. Asiakkaiden käyttäytyminen on vajaassa kymmenessä vuodessa muuttunut ja sen myötä luonnollisesti myös keinot palvella asiakasta. Mobiilipankki on ohittanut verkkopankin käyttäjämäärät jo aikaa sitten ja nyt noin 70 prosenttia tapahtumista tehdään ajasta ja paikasta riippumattomasti mobiilisovelluksella, juuri silloin kuin asiakkaalle sopii. Niinpä painopistettä kehityksessä on siirretty entistä vahvemmin mobiilipalveluihin.

Mobiilipalveluista puhuttaessa törmää usein epäilykseen siitä, että kuinka ikäihmiset pärjäävät näiden uusien palveluiden kanssa. Saamani asiakaspalautteen mukaan useimmiten varsin hyvin. Iso osa nykyisistä seitsemänkymppisistä on käyttänyt tietotekniikkaa työvuosinaan ja nyt siirtynyt muiden mukana mobiilipalveluiden käyttäjiksi. Ja miksi ei? Eihän mobiilipalveluissa ole kyse siitä, että sama palvelu, jota ennen tuotettiin asiakaspalveluna, olisi viety hankalaksi itsepalveluksi kännykkään. Kyse on aivan uusista, eri lähteistä tulevaa tietoa asiakkaan hyödyksi yhdistävistä palveluista, joiden keskiössä on asiakkaan käyttökokemus. Helppous ja hyöty ovat edelleen in.

ABC-mobiilitankkaus on oiva esimerkki tällaisesta uudeltaisesta palvelusta. Oli ongelma: Suomen kylmissä pakkastalvissa tankkaamisen maksaminen oli tuskaa. Miksi maksamista ei voisi hoitaa auton lämmöstä? Otimme ABC:n ja pankin ammattilaiset saman pöydän ääreen ja lopputuloksena oli kansainvälisesti palkittu, S-mobiiliin liitetty uusi palvelu, jossa tankkaamisen maksaminen onnistuu muutamalla napin painalluksella sieltä oman auton lämmöstä.

Sen lisäksi, että mobiilitankkaus on loistava palvelu, se näyttää suuntaa tulevaisuudelle. Juuri tämän kaltaisia, S-ryhmän eri ketjujen palveluita yhdistäviä, asiakkaan arkeen ylivoimaista helpotusta tuovia palveluita me tulemme kehittämään myös jatkossa.

Viime aikoina on käyty keskustelua toimialarajojen liudentumisesta. Kun digitalisaatio on murentanut perinteisen liiketoiminnan ansainnan, yritykset laajentavat toimintaansa ja etsivät uusia toiminnan muotoja perinteisen liiketoimintansa ulkopuolelta. Pankit hakeutuvat terveysbusinessiin ja Postista saa apua pihatöihin. Me S-Pankissa katselemme tätä kehitystä kiinnostuneina ja luottavaisin mielin, sillä paikka toimialojen saumakohdassa on meille tuttu. Meidän ei tarvitse etsiskellä kumppaneita uusilta toimialoilta vaan ne löytyvät oman katon alta. Näin pystymme yhdistämään helpon tunnistautumisen, maksamisen ja hankintojen rahoittamisen juuri niihin palveluihin, joita olemme S-ryhmän asiakkaina jo tottuneet käyttämään; tavoitteenamme tehdä arjesta mahdollisimman mukavaa ja sujuvaa.

PEKKA YLIHURULA
Toimitusjohtaja, S-Pankki

VUOSI 2016

Vuosi 2016

Vuosi 2016 oli S-Pankille vahvan kasvun vuosi. Vuoden aikana S-Pankki sai 130 000 uutta asiakasta, ja yli 25 000 asiakasta siirsi palkkatilinsä myötä pääasiallisen pankkiasiointinsa S-Pankkiin. S-Pankin asuntolainakanta kasvoi yli kuusi kertaa markkinaa nopeammin. Lisäksi joulukuussa lanseeratun pitkän, jopa 45 vuoden asuntolainan saaman julkisuuden myötä asuntolainahakemusten määrä nousi uuteen ennätykseen.

S-Pankki-konsernin organisaatorakenteen yksinkertaistaminen jatkui vuoden 2016 aikana. Muutokset liittyivät pääosin aiemmin toteutuneisiin varainhoitoyhtiö FIMin osake-enemmistön ostamiseen ja fuusioon LähiTapiola Pankin kanssa. Fuusiota seurannut integraatiovaihe saatiin päätökseen toukokuussa, kun LähiTapiola-taustaiset Mastercard-kortit poistettiin käytöstä ja asiakkaat siirtyivät käyttämään S-Pankin Visa-kortteja.

Maaliskuun alussa S-Pankki Oy myi omistuksensa osakekannasta ja marraskuun lopussa FIM Oyj:n osakekannasta ja marraskuun lopussa FIM Oyj fuusioitiin S-Pankkiin. Vuoden lopussa FIM Sijoituspalveluiden liiketoiminta siirrettiin S-Pankkiin. Lokakuussa FIM Oyj:n omistamien FIM Kiinteistön osakkeet siirrettiin FIM Sijoituspalveluille, jolle liiketoimintasiirron myötä haettiin vaihtoehtorahastojen hoitajan toimilupaa. Tähän liittyen FIM Sijoituspalvelut Oy:n nimi muutettiin FIM Pääomarahastot Oy:ksi vuoden 2017 alussa.

Vuoden 2016 lopussa S-Pankilla oli yli 2,9 miljoonaa maksuttomista peruspankkipalveluista nauttivaa asiakasta. Heillä oli käytössään yli 1,9 miljoonaa S-Pankin Visa-korttia. Verkkopankin ja S-mobiiliin käytön mahdollistavat pankkitunukset oli vuoden loppuun mennessä ottanut

käyttöön 1,7 miljoonaa asiakasta. S-mobiili oli vuoden 2016 loppuun mennessä ladattu lähes miljoonaan puhelimeen tai tablettiin.

S-Pankin talletuskanta oli vuoden päättyessä 4 547 miljoonaa euroa. Kasvua edellisestä vuodenvaihteesta oli 435 miljoonaa euroa. Luottokanta kasvoi vuoden aikana 661 miljoonalla eurolla ja oli vuoden lopussa 3 492 miljoonaa euroa.

S-Pankin välittämät rahastot ja varainhoidon palvelut tuottaa sen tytäryhtiö FIM. Vuoden 2016 lopussa FIMin hallinnoimien rahastojen osuudenomistajien määrä oli yli 200 000 ja hallinnoitavat varat kokonaisuudessaan 6 264 miljoonaa euroa. FIM Varainhoito hallinnoi FIM- ja LähiTapiola-rahastoja.

Uusia, arkea helpottavia tuotteita

Uusia tuotteita ja palveluita kehitetään asiakkaiden toiveita tarkasti kuunnellen. Tavoitteena on tuottaa asiakkaalle ylivoimaista helppoutta ja hyötyä, joten asiakkaiden tarpeet ja heidän saamansa käyttökokemus ovat palveluiden kehittämisen keskiössä.

Helmikuussa lanseerattiin yhteistyössä ABC-ketjun kanssa mobiilitankkauspalvelu, jossa polttoaineen voi maksaa älypuhelimella. Kesäkuussa tankkaaminen tuli mahdolliseksi myös Apple Watch -älykellolla. Palvelu on kansainvälisestikin tarkasteltuna ainutlaatuinen, ja se voitti kesäkuussa National Association of Convenience Stores (NACS) -järjestön teknologia-palkinnon.

Huhtikuussa julkistettiin hyötylaskuri, jonka avulla voi vertailla eri pankkien tarjoamien palveluiden etuja ja kustannuksia. Pankkimaksujen lisäksi laskuri ottaa huomioon myös S-ryhmän asiakasomistajien saamat edut.

Lokakuussa FIM lanseerasi vaikuttavuussijoittamisen hankkeen, jonka tavoitteena oli turvapai-

kanhakijoiden työllistymisen tukeminen. Kyseessä on esimerkki vaikuttavuussijoittamisesta, joka on noussut maailmalla isoksi ilmiöksi. Vaikuttavuussijoittamisen hankkeissa tavoitellaan rahallisen tuoton lisäksi myönteisiä ja mitattavia yhteiskunnallisia tai ympäristöllisiä vaikutuksia.

Marraskuussa FIM toi markkinoille pääasiassa Suomessa sijaitseviin metsäkiinteistöihin sijoittavan rahaston. Rahastossa on sekä FIM- että S-osuussarjat. S-Metsärahaston etu on normaalia pienempi minimisijoitusvaatimus: Säästämissen S-Metsärahastoon voi aloittaa 200 eurolla, kun vertailukelpoisten kilpailevien kotimaisten rahastojen pienin mahdollinen ensisijoitus on 5 000 euroa.

Joulukuun alussa S-mobiili täydentyi LähiTapiolan vakuutuksilla. Palvelusta löytyvät muun muassa tiedot voimassa olevista vakuutuksista, korvauspalvelun yhteystiedot ja vakuutuslaskut. LähiTapiola on S-ryhmän vakuutusyhteistyökumppani, jonka vakuutuksista asiakasomistajat saavat Bonusta.

Joulukuussa S-Pankki toi markkinoille uudenlaisen, jopa 45 vuoden laina-ajan mahdollistavan asuntolainan. Maltilliset asumisen kuukausikustannukset mahdollistava laina jättää enemmän rahaa muuhun elämiseen. Ensimmäisenä lainaratkaisua tarjotaan YIT:n Smartti- ja Skanskan BoKlok-koteihin.

Tunnustuksia koti-Suomesta ja maailmalta

Asiakkaat valitsivat keväällä 2016 S-Pankin vastuullisimmaksi pankiksi Sustainable Brand Index -tutkimuksessa jo neljäntenä vuotena peräkkäin. Myös YouGovin tekemä BrandIndex-kyselytutkimus kertoo samaa tarinaa vahvasta ja luottamusta herättävästä toimijasta: suomalaiset ”pöhisivät” sekä tammi-kesäkuussa että heinä-joulukuussa kaikkein positiivisimmin S-Pankista, kun vertailukohtaksi otettiin muut kotimaiset finanssibrändit. S-Pankin asiakaspalvelu ja luotonvalvonta saivat jälleen kiitosta Asiakkaan Ääni

-tutkimuksessa huhtikuussa ja syyskuussa julkaistun Asiakkuusindeksi 2016:n mukaan S-Pankilla uskollisimmat asiakkaat. S-Pankin vahvuudeksi kirjattiin suomalaisuus, osuustoiminnallinen arvopohja, läsnäolo ihmisten arjessa sekä taito välttää monimutkaista pankkijargonia.

Helmikuussa lanseerattu ABC-mobiilitankkaus herätti laajasti kansainvälistä huomiota. Kesäkuussa se voitti National Association of Convenience Stores (NACS) -järjestön teknologia-palkinnon.

S-Pankin tavoitteena on helppouden lisäksi tuottaa asiakkailleen hyötyä. Maksuttomat peruspankkipalvelut, eli käyttötili, maksukortti ja pankkitunnukset, muodostavat tuotevalikoiman ytimen. Myös muiden tuotteiden hinnat ovat varsin kilpailukykyisiä. S-Pankin edullisuus on noussut esille myös lukuisissa tutkimuksissa. S-Etukortti Visa on loistanut edullisuudellaan muun muassa helmikuussa Taloustaito-lehden Suomen Rahatiedolla teettämässä vertailussa ja lokakuussa Vertaaensin.fi:n julkaisemassa selvityksessä. Suomen rahatiedon tekemien vertailujen mukaan S-Pankin asuntolaina oli maaliskuussa markkinoiden edullisin ja lokakuussa S-Pankki todettiin halvimmaksi vaihtoehdoksi niin asuntovelalliselle pariskunnalle, asuntovelalliselle sinkulle kuin vuokralla asuvalle sinkulle.

Myös FIMin rahastot saivat tunnustusta vuoden 2016 aikana. Tammikuussa FIM USA -rahasto sijoittui neljänneksi omassa luokassaan tutkimusyhtiö Morningstarin vertailussa, maaliskuussa FIM Real -rahasto palkittiin Lipper-palkinnolla ja huhtikuussa FIM Asuntotuotto -rahasto oli luokkansa edullisin ja parhaiten tuottava rahasto Arvopaperi-lehden vertailussa.

Konsernin liiketulos

S-Pankki-konsernin liiketulos oli 22,3 miljoonaa euroa. Tilikauden tulos verojen jälkeen oli 17,3 miljoonaa euroa ja vakavaraisuusaste 15,1 prosenttia.

TASEKIRJA

S=Pankki

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS

1.1.–31.12.2016

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

ULKOINEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Maailmantalous kasvoi keskimääräistä hitaammin vuonna 2016. Alkuvuoden talouskehitys oli vaikeaa, kun Yhdysvalloissa BKT:n kasvu jäi odotuksista ja kehittyvissä maissa talouskasvu hidastui. Vuoden jälkipuoliskolla talousindikaattorit kohenivat ja talouden aktiviteetti piristyi monissa maissa. Raakaöljyn hinnan nousu nosti inflaatiota useissa talouksissa. Euroalueen kansantuote kasvoi kohtalaisen hyvää vauhtia.

Poliittinen epävarmuus hermostutti rahoitusmarkkinoita viime vuonna. Ison-Britannian äänestystulos EU-erosta ja Yhdysvaltojen presidentinvaalin tulos aiheuttivat heiluntaa rahoitusmarkkinoilla. Heilunta jäi kuitenkin lyhytaikaiseksi. Päämarkkinoilla osakeindeksit olivat vuoden lopulla korkeammalla tasolla kuin vuoden alussa.

Kehittyneiden maiden keskuspankkien elvyttävä rahapolitiikka jatkui vuonna 2016. Maaliskuussa Euroopan keskuspankki laski ohjauksen nolnaan ja pankkien yön yli -talletusten koron -0,40 prosenttiin. Huhtikuussa 2016 Euroopan keskuspankki kasvatti arvopaperiostojen määrän 80 miljardiin euroon kuukaudessa. EKP:n elvytystoimet painoivat useiden euromaiden valtionlainojen korot negatiiviseksi. Vuoden aikana kaikki euribor-korot päättyivät miinuspuolelle. Keskuspankin toimet heikensivät euron valuuttakurssia suhteessa dollariin. Yhdysvalloissa maan keskuspankki lykkäsi ohjauksen nostonsa aivan vuoden loppuun.

Suomen talouskasvu nopeutui vuoden 2016 aikana. Talouskasvu pohjautui etenkin kotimaiseen kysyntään. Työllisyyden kasvu ja matala inflaatio tukivat kotitalouksien ostovoimaa ja kulutusta. Vuoden mittaan kuluttajien luottamus vahvistui tuntuvasti ja oli vuoden lopulla korkeimmalla tasolla yli viiteen vuoteen. Investoinnit piristyivät selvästi viime vuonna ja niiden kasvu oli laaja-alaista. Erityisesti asuntorakentaminen ja muu rakentaminen olivat vahvassa vedossa. Vientikehitys oli vaisumpaa. Myönteistä oli teollisuustuotannon kääntyminen kasvuun. Yritysten luottamus vahvistui vuoden lopulla. Asuntojen hinnat nousivat koko maassa vuoden aikana reilut puoli prosenttia.

Uusien asuntolainojen nostot vilkastuivat selvästi vuoden 2016 aikana. Matala korkotaso, kuluttajien luottamuksen vahvistuminen ja yleisten talousnäkökymien kirkastuminen selittävät uusien asuntolainojen määrän kasvua. Myös asuntolainakannan kasvu nopeutui. Asuntolainakanta kasvoi keskimäärin 2,4 prosenttia viime vuonna. Pankkien myöntämät lyhennysvapaaat pitivät yllä omalta osaltaan lainakannan kasvua. Kotitalouksien kulutusluottojen vuosikasvu oli neljä prosenttia. Kotitalouksien talletukset lisääntyivät ja kasvua talletuksissa oli keskimäärin noin 4,5 prosenttia. Yrityslainat kasvoivat noin viiden prosentin vauhtia asuntoyhteisöiden nostamien lainojen tukemana. Rahastopääomat Suomeen rekisteröidyissä rahastoissa nousivat vuoden aikana 9,3 prosenttia 106,5 miljardiin euroon, joka on kaikkien aikojen korkein taso. Rahastopääomien kokonaismäärää kasvattivat sekä positiiviset nettomerkinnot että sijoitusten arvonnousut.

SISÄINEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Vuosi 2016 oli kasvun ja kehittämisen vuosi. Lisäksi panostettiin yhtiörakenteen yksinkertaistamiseen. S-Pankin strategiaa täsmennettiin loppuvuodesta 2015 ja alkuvuoden aikana valmisteltiin strategian mukaisia muutoksia, muun muassa yksinkertaistettiin pankin tuotevalikoimaa. Vuonna 2014 toteutunutta fuusiota LähiTapiola Pankin kanssa seurannut integraatiovaihe saatiin päätökseen toukokuussa kun LähiTapiola-taustaiset Mastercard-kortit poistettiin käytöstä ja asiakkaat siirtyivät käyttämään S-Pankin Visa-kortteja.

Vuoden aikana tehtiin useampia merkittäviä tuoteavauksia. Helmikuussa lanseerattiin yhteistyössä ABC-ketjun kanssa mobiilitankkaus-palvelu, jossa polttoaineen maksaminen tapahtuu älypuhelimella. Kesäkuussa tankkaaminen tuli mahdolliseksi myös Apple Watch -älykellolla. Huhtikuussa julkistettiin hyötylaskuri, jolla voi vertailla eri pankkien tarjoamien palveluiden etuja ja kustannuksia. Lokakuussa FIM lanseerasi turvapaikanhakijoiden työllistymiseen tähtäävän vaikuttavuussijoittamisen hankkeen ja marraskuussa

metsäkiinteistöihin sijoittavan Metsärahaston. Joulukuussa S-mobiili täydentyi LähiTapiolan vakuutuksilla ja S-Pankki lanseerasi uudentyypisen, jopa 45 vuoden laina-ajan mahdollistavan asuntolainan.

S-Pankki-konsernin toimintoja keskitettiin ja yhtiörakennetta yksinkertaistettiin vuoden 2016 aikana. Maaliskuun alussa S-Pankki Oy myi omistuksessaan olleiden keskinäisten kiinteistöyhtiöiden, Koy Limingan terminaalin sekä Koy Lempäälän Terminaalin koko osakekannat. Niin ikään maaliskuun alussa FIMin välitys- ja säilytyspalvelut siirrettiin S-Pankkiin. Kesäkuussa S-Pankki osti loput FIM Oyj:n osakekannasta ja marraskuun lopussa FIM Oyj fuusioitiin S-Pankkiin. Vuoden lopussa FIM Sijoituspalvelut Oy:n liiketoiminta siirrettiin S-Pankki Oy:ön. Lokakuussa FIM Oyj:n omistamien FIM Kiinteistö Oy:n osakkeet siirrettiin FIM Sijoituspalvelut Oy:lle, jolle liiketoimintasiirron myötä haettiin vaihtoehtorahastojen hoitajan toimilupaa. Tähän liittyen FIM Sijoituspalvelut Oy:n nimi muutettiin FIM Pääomarahastot Oy:ksi vuoden 2017 alussa.

TALOUDELLINEN ASEMA

TOIMINNAN TULOS JA KANNATTAVUUS

Edellisen vuoden tapaan vuosi 2016 oli S-Pankille taloudellisesti hyvä. S-Pankki-konsernin liiketulos oli 22,3 miljoonaa euroa (16,6). Tilikauden tulos verojen jälkeen oli 17,3 miljoonaa euroa (12,6).

Konsernin kulu/tuotto-suhde parani edellisvuodesta ja oli 0,82 (0,88). Oman pääoman tuotto kasvoi hyvän tuloksen myötä ja oli 4,4 prosenttia (3,2) ja koko pääoman tuotto 0,3 prosenttia (0,3).

S-Pankki-konsernin omat varat kasvoivat edellisvuodesta. Toisaalta myös omien varojen vaade kasvoi taseen ja antolainauksen kasvun myötä. Konsernin omat varat olivat tilikauden päättyessä 398,2 miljoonaa euroa (376,1), kun omien varojen vähimmäisvaade oli 210,6 miljoonaa euroa (194,9). Taseen ja antolainauksen positiivisen kehityksen myötä vakavaraisuus heikkeni hieman ja oli 15,1 prosenttia (15,4). Tarkemmin riskienhallinnasta ja vakavaraisuuden kehittymisestä on kerrottu liitetietojen Riskienhallinta ja vakavaraisuus -kohdassa.

KESKEISIMMÄT TUNNUSLUVUT (M€)	12/2016	12/2015	12/2014*
Liiketulos	22,3	16,6	14,6
Nettotuotot	160,5	153,8	147,6
Talletukset	4 547,0	4 112,0	4 057,2
Antolainaus	3 492,2	2 831,1	2 571,1
Saamistodistukset	1 481,5	1 594,2	1 834,8
Kulu/tuotto-suhde	0,82	0,88	0,87
Oman pääoman tuotto	4,4 %	3,2 %	4,2 %
Koko pääoman tuotto	0,3 %	0,3 %	0,3 %
Omavaraisuusaste	7,7 %	8,2 %	8,3 %
Vakavaraisuusaste	15,1 %	15,4 %	16,1 %

* Raportoivat luvut kuvaavat S-Pankki-konsernin toimintaa, ja vertailtaessa niitä vuoden 2014 vastaaviin lukuihin tulee huomioida tuolloin toteutunut fuusio LähiTapiola Pankin kanssa.

Nettotuotot

Nettotuotot kasvoivat edellisvuodesta yli kuudella miljoonalla eurolla ja olivat yhteensä 160,5 miljoonaa euroa (153,8). Merkittävin osa nettotuotoista koostui korkokatteesta, joka oli yhteensä 69,4 miljoonaa euroa (72,1). Alhainen korkoympäristö näkyi korkokatteen laskuna edellisvuodesta. Korkokatteen tuotot muodostuivat pääasiassa luottotuoteista saatavista korkotuotoista sekä sijoituksista raha- ja pääomamarkkinoille. Korkokulut muodostuivat pääasiassa asiakkaille maksetuista talletusten koroista.

Nettopalkkiotuotot pysyivät edellisvuoden tasolla ja olivat 53,4 miljoonaa euroa (53,7). Pankkitoiminnan nettopalkkiotuotot kasvoivat antolainauksen kasvun myötä. Sen

sijaan varainhoitoliiketoiminta kärsi markkinamyllerryksestä ja siitä johtuneesta kaupankäyntivolyyymien laskusta.

Muut tuotot olivat yhteensä 37,7 miljoonaa euroa (28,0). Muut tuotot jakautuivat myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuottoihin, arvopaperikaupan nettotuottoihin, liiketoiminnan muihin tuottoihin, suojauslaskennan nettotuottoihin sekä sijoituskiinteistöjen nettotuottoihin. Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot olivat 22,6 miljoonaa euroa (10,7). Kasvu selittyi Visa Europe Ltd:n osakkeiden myynnillä Visa Inc.:lle, josta S-Pankki kirjasi 13,4 miljoonan euron myyntivoiton. Arvopaperikaupan nettotuotot olivat käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien johdan-

naisten myötä ja suojauslaskenta huomioiden 0,0 miljoonaa euroa (0,8). Suojauslaskennan nettotulos oli -0,5 miljoonaa euroa (0,6). Liiketoiminnan muut tuotot olivat 15,5 miljoonaa euroa (14,7) ja sijoituskiinteistöjen nettotuotot yhteensä 0,2 miljoonaa euroa (1,2). S-Pankki myi omistamansa kaksi kiinteistöyhtiötä maaliskuussa, minkä vuoksi sijoituskiinteistöjen nettotuottoihin ei tämän jälkeen kirjattu tapahtumia. Kiinteistöjen myyntivoitot sisältyivät liiketoiminnan muihin tuottoihin.

Kulut

Liiketoiminnan kulut pysyivät viime vuoden tasolla ja olivat vuonna 2016 yhteensä 138,2 miljoonaa euroa (137,2). Vuoden 2015 lopulla toteutetun yhteistoimintamenettelyn seurauksena henkilöstökulut laskivat edellisvuodesta ja olivat yhteensä 45,9 miljoonaa euroa (50,7). Sen sijaan muut hallintokulut kasvoivat edellisvuodesta ja olivat yhteensä 70,7 miljoonaa euroa (66,1). Muiden hallintokulujen kasvun taustalla olivat tehdyt panostukset digitaalisen liiketoiminnan kehittämiseen ja asiamestojen hyvien kehittyneen myynnin myötä kasvaneet asiamiespalkkiot.

Poistot tilikaudella laskivat edellisvuodesta ja olivat yhteensä 11,8 miljoonaa euroa (12,6). Myös liiketoiminnan muut kulut laskivat ja olivat 6,7 miljoonaa euroa (7,3). Liiketoiminnan muut kulut muodostuivat jäsen- ja valvontamaksuista, toimitilojen, koneiden ja laitteiden vuokrasta sekä ajoneuvokuluista.

Luotto- ja arvonalentumistappiot

Luotto- ja arvonalentumistappiot olivat 3,0 miljoonaa euroa (0,4). Bruttomääräisesti luotto- ja arvonalentumistappioita sekä väärinkäytöksistä aiheutuneita tappiota kirjattiin 11,3 miljoonaa euroa (8,6). Palautuneita luottotappioita oli 8,3 miljoonaa euroa (8,2). Luotto- ja arvonalentumistappioiden kasvu selittyi luottokannan voimakkaalla kasvulla. Luottokannan kokoon suhteutettuna luotto- ja arvonalentumistappiot ovat prosentuaalisesti edellisvuoden tasolla.

Talletukset

Talletuskanta kehittyi tilikaudella hyvin. Avistaehtoisilla tileillä oli tilikauden päättyessä yhteensä 4 529,3 miljoonaa euroa (4 030,4) ja määräaikaistileillä 17,7 miljoonaa euroa

(81,6). Näistä henkilöasiakkaiden talletuksia oli yhteensä 3 601,1 miljoonaa euroa (3 230,0), jakautuen avistaehtoisiin talletuksiin, joita oli 3 584,1 miljoonaa euroa (3 223,4) ja määräaikaistalletuksiin, joita oli 17,0 miljoonaa euroa (74,8). Yritysiasiakkaille talletuksia oli yhteensä 945,8 miljoonaa euroa (814,4). Näistä avistaehtoisia talletuksia oli 945,1 miljoonaa euroa (807,0) ja määräaikaistalletuksia 0,7 miljoonaa euroa (7,4). Yhteensä talletuskanta oli tilinpäätöshetkellä 4 547,0 miljoonaa euroa (4 112,0).

Antolainaus ja sijoitustoiminta

Vuosi 2016 oli S-Pankin historian paras antolainauksen kannalta. Erityisesti asuntolainakanta kasvoi huomattavasti markkinaa nopeammin. Myös asunto-osakeyhtiöiden antolainaus kasvoi vahvasti. Yhteensä antolainaukseen kasvoi vuoden aikana 661,1 miljoonaa euroa ja oli vuoden lopussa 3 492,2 miljoonaa euroa (2 831,1). Tästä henkilöasiakkaiden luottoja oli 2 647,8 miljoonaa euroa (2 309,2) ja yritysasiakkaiden luottoja 844,4 miljoonaa euroa (521,9). Raha- ja pääomamarkkinoille S-Pankki sijoitti pääomiaan 1 481,5 miljoonaa euroa (1 594,2).

Oma pääoma

Omaa pääomaa oli tilikauden päättyessä 401,4 miljoonaa euroa (390,6), josta vähemmistön osuus oli 0,1 miljoonaa euroa (12,0). Vähemmistön osuuden lasku selittyi FIM Oyj:n lopun osakekannan ostolla. Omaa pääomaa kasvattivat tilikauden hyvä tulos sekä käyvän arvon rahaston positiivinen kehitys.

Taseen vahvan kasvun myötä omavaraisuusaste laski 7,7 prosenttiin (8,2) huolimatta oman pääoman kasvusta.

Hallinnoitavat varat

FIM Varainhoito Oy:n hallinnoitavien varojen määrä oli vuodenvaiheessa 6 264,2 miljoonaa euroa (6 012,0). Hallinnoitavista varoista rahastopääoman osuus oli 5 389,6 miljoonaa euroa (5 252,5) ja varainhoitopääoman osuus 874,6 miljoonaa euroa (759,5). Rahastojen nettomerkinnot olivat katsauskauden päättyessä -100,5 miljoonaa euroa (226,4). Rahastojen osuudenomistajien lukumäärä oli joulukuun lopussa yli 200 000. FIM Varainhoito hallinnoi FIM- ja LähiTapiola-rahastoja.

S-PANKIN TYTÄRYHTIÖIDEN TOIMINTA

FIM OYJ

Kesäkuuhun 2016 saakka S-Pankki Oy omisti FIM Oyj:stä 51 prosenttia.

Kesäkuussa S-Pankki osti loput FIM Oyj:n osakekannasta, jolloin omistus nousi 100 prosenttiin. Kesäkuussa tehtiin päätös FIM Oyj:n fuusioimisesta S-Pankkiin ja fuusio toteutettiin marraskuussa. Fuusion myötä FIMin konsernirakenne purkautui.

FIM VARAINHOITO OY

FIM Varainhoito Oy hallinnoi FIMin ja LähiTapiolan rahastoja ja tuottaa salkunhoitoon liittyvät palvelut koko S-Pankki-konsernille. S-Pankki omistaa 100 prosenttia FIM Varainhoito Oy:n osakekannasta. FIM Varainhoito Oy:n tulos tilikaudella oli -1,6 miljoonaa euroa (-0,7).

FIM SIIJOITUSPALVELUT OY

FIM Sijoituspalvelut Oy:n välitys-, säilytys ja vaihtoehtoisten sijoitustuotteiden liiketoiminta siirtyi liikkeenluovutuksella S-Pankkiin 1.3.2016, jolloin yhtiön liiketoiminnaksi jäi sijoituspalveluiden asiakaspalvelu ja myynti sekä konsulttiivinen varainhoito. FIM Sijoituspalvelut Oy:n liiketoiminta siirtyi S-Pankki Oy:ön vuoden viimeisenä päivänä. FIM Sijoituspalveluille on haettu vaihtoehtorahastojen hoitajan toimilupaa ja toimiluvan saamisen jälkeen, alkuvuodesta 2017, yhtiö luopuu sijoituspalvelutoimiluvasta. Tähän liittyen FIM Sijoituspalvelut Oy:n nimi muutettiin FIM Pääomarahastot Oy:ksi vuoden 2017 alussa. FIM Sijoituspalvelut Oy:n tulos tilikaudella oli -1,2 miljoonaa euroa (-0,0).

FIM KIINTEISTÖ OY

FIM Kiinteistö Oy hallinnoi S-Pankki-konsernin kiinteistörahastoja. FIM Kiinteistö Oy on FIM Sijoituspalvelut Oy:n 80 prosenttisesti omistama tytäryhtiö. FIM Kiinteistö Oy:n tulos tilikaudella oli 0,4 miljoonaa euroa (0,2).

S-ASIAKASPALVELU OY

S-Asiakaspalvelu Oy on S-Pankki Oy:n kokonaan omistama tytäryhtiö. S-Asiakaspalvelu on perustettu 8.8.2007, ja se tuottaa tietojenkäsittelyyn liittyviä sekä muita luottolaitosten pääasialliseen toimintaan liittyviä palveluja luottolaitostoitinnasta annetun lain (610/2014) mukaisena palveluyrityksenä.

Tilikauden aikana S-Asiakaspalvelun liikevaihto oli 7,2 miljoonaa euroa (6,4). Liikevaihdosta konsernin sisäistä oli 5,6 miljoonaa euroa (4,8). Muu liikevaihto koostui osuuskaupoille tarjottavista asiakasomistajapuhelinpalveluista. Kulut olivat pääasiassa henkilöstöön liittyviä. S-Asiakaspalvelun liiketulos oli 0,0 miljoonaa euroa (0,0).

KIINTEISTÖYHTIÖT

S-Pankki Oy myi helmikuussa omistuksessaan olleiden keskinäisten kiinteistöyhtiöiden, Koy Limingan terminaalin sekä Koy Lempäälän Terminaalin koko osakekannat. Kiinteistöjen myynnistä syntynyt myyntivoitto, 2,6 miljoonaa euroa, kirjattiin liiketoiminnan muihin tuottoihin.

HALLINTO

Yhtiökokous

Varsinainen yhtiökokous pidettiin 30.3.2016. Yhtiökokous vahvisti vuoden 2015 tilinpäätöksen ja myönsi vastuuvapauden hallitukselle ja toimitusjohtajalle. Hallitukseen nimettiin seitsemän jäsentä ja kolme varajäsentä. Tilintarkastajaksi valittiin tilintarkastusyhteisö KPMG Oy AB.

Hallitus

Yhtiökokous vahvistaa hallituksen jäsenten määrän ja nimeää hallituksen jäsenet vuodeksi kerrallaan. Hallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Hallituksella on vahvistettu työjärjestys, jonka mukaisesti hallitus vastaa pankin strategisesta kehittämisestä, sen liiketoiminnan ohjaamisesta ja valvonnasta sekä päättää yhtiön keskeisistä toimintaperiaatteista ja yleisistä arvoista sovellettavien lainsäädännön ja määräysten mukaisesti.

Hallituksen tulee johtaa pankkia ammattitaitoisesti sekä terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden mukaisesti. Hallitus kokoontuu vähintään kahdeksan kertaa vuodessa.

Varsinaisessa yhtiökokouksessa S-Pankki Oy:n hallitukseen valittiin SOK:n talous- ja rahoitusjohtaja Jari Annala, SOK:n rahoitusjohtaja Juha Ahola, Osuuskauppa HOK-Elannon toimitusjohtaja Matti Niemi, Osuuskauppa Arinan toimitusjohtaja Veli-Matti Puutio sekä sekä LähiTapiola Palvelut Oy:n toimitusjohtaja Harri Lauslahti ja uutena jäsenenä LähiTapiola Idän toimitusjohtaja Juha Mäkinen. Lisäksi hallitukseen nimitettiin omistajista riippumaton jäsen, Fazer-konsernin strategiasta, liiketoiminnan kehittämisestä ja myllyliiketoiminnasta vastaava johtaja Heli Arantola. Hallituksen puheenjohtajaksi valittiin Jari Annala ja varapuheenjohtajaksi Harri Lauslahti.

S-ryhmän nimeäminä varajäsenenä S-Pankki Oy:n hallitukseen valittiin Osuuskauppa Varuboden-Osla Handelslagin toimitusjohtaja Hannu Krook ja osuuskaupan Hämeenmaan toimitusjohtaja Olli Vormisto.

LähiTapiola-ryhmän nimeämänä varajäsenenä S-Pankki Oy:n hallitukseen valittiin LähiTapiola Uusimaan toimitusjohtaja Erik Valros.

Hallituksesta jäivät pois Jari Eklund sekä varajäsen Timo Mäki-Ullakko.

Hallitus kokoontui tilikauden aikana 12 kertaa (14) ja jäsenten osallistumisaste oli 98 prosenttia (94). Hallituksen jäsenille maksettiin palkkioita yhteensä 30 000 euroa (30 000).

Toimitusjohtaja

Toimitusjohtajan nimittää S-Pankin hallitus. Toimitusjohtajan tehtävänä on hoitaa pankin juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten, sovellettavien lainsäädännön ja määräysten, yhtiöjärjestyksen sekä toimitusjohtajan työjärjestyksen mukaisesti. Toimitusjohtaja toimii puheenjohtajana hallituksen nimeämässä johtoryhmässä, joka on toimitusjohtajan päätösvallan käyttöä avustava elin. Toimitusjohtajan ollessa estyneenä hänen tehtäviään hoitaa toimitusjohtajan sijainen.

S-Pankki Oy:n toimitusjohtajana toimii Pekka Ylihurula. Toimitusjohtajan sijaisena on helmikuusta 2016 alkaen toiminut Tieto ja pääoma -yksikön johtaja Aki Gynther.

Henkilöstö

Edelliseen vuoteen verrattuna S-Pankki-konsernin henkilöstömäärä laski 30 henkilöllä. Vuoden lopussa S-Pankki-konsernissa työskenteli 666 henkilöä (696). Näistä S-Pankki Oy:ssä työskenteli 466 henkilöä (459), S-Asiakaspalvelu Oy:ssä 126 henkilöä (96) ja FIM-yhtiöissä 74 henkilöä (141). S-ryhmän alueosuuskaupat ja LähiTapiola-ryhmän alueyhtiöt toimivat S-Pankin asiamiehinä.

Palkka- ja palkkiokäytänteet

S-Pankki-konsernissa on hallituksen vahvistamat palkitsemisperiaatteet, joita täydentävät FIM-yhtiöiden palkitsemisperiaatteet. S-Pankin hallitus päättää kulloinkin käytössä olevien palkitsemiskeinojen kokonaisuuden sekä valvoo ja arvioi säännöllisesti palkitsemisjärjestelmien toimivuutta ja päätettyjen toimintaperiaatteiden ja menettelytapojen noudattamista.

S-Pankin hallituksen palkitsemis- ja nimitysvaliokunta on hallitusta avustava elin, joka valmistelee vuosittain työjärjestyksensä mukaisesti pankin henkilöstön osalta noudatettavat tulospalkkioperiaatteet pankin hallitukselle vahvistettaviksi. Palkitsemis- ja nimitysvaliokunnan tehtävänä on osaltaan varmistaa, että pankin palkka- ja palkkiopolitiikka

on sopusoinnussa hyvän ja tehokkaan riskienhallinnan kanssa ja että se ei houkuttele liialliseen riskinottoon. Palkitsemis- ja nimitysvaliokunta koostuu vähintään kahdesta pankin hallituksen keskuudestaan nimeämästä jäsenestä ja puheenjohtajasta.

S-Pankki-konsernissa rahallinen palkitseminen koostuu peruspalkasta ja mahdollisesta muuttuvasta palkkiosta. Muuttuvien palkkiomallien tavoitteena on kannustaa henkilöstöä panostamaan strategisten ja operatiivisten tavoitteiden saavuttamisen kannalta keskeisiin asioihin. S-Pankki-konsernissa käytössä olevat muuttuvien palkkioiden järjestelmät ovat voimassa enintään kalenterivuoden kerrallaan. Muuttuvissa palkkiomalleissa tavoitteina käytetään koko pankin yhteisiä tavoitteita, yksikkötasoisia ja/tai henkilökohtaisia tavoitteita ja ne voivat vaihdella henkilöryhmittäin. Tulospalkkiot maksetaan rahana.

S-Pankki-konsernin henkilöstön palkat ja palkkiot olivat vuoden 2016 aikana yhteensä 36,7 miljoonaa euroa (41,7). S-Pankki Oy:ssä kirjattiin palkkoja yhteensä 23,5 miljoonaa euroa (24,8) ja palkkioita yhteensä 1,8 miljoonaa euroa (2,7). S-Asiakaspalvelussa kirjattiin palkkoja 3,2 miljoonaa euroa (3,2) ja palkkioita 0,2 miljoonaa euroa (0,2). FIM-yhtiöissä kirjattiin palkkoja 6,6 miljoonaa euroa (8,0) ja palkkioita 1,4 miljoonaa euroa (2,8).

S-Pankki Oy:n hallituksen jäsenille maksettiin palkkioita 30 000 euroa (30 000). FIM Oyj:n hallituksen jäsenille maksettiin palkkioita 30 000 euroa (67 500) ja FIM Kiinteistö Oy:n hallituksen jäsenille 7 250 euroa (900). S-Pankki Oy:n henkilöille, joiden toiminnalla on olennainen vaikutus luottolaitoksen riskiprofiiliin, maksettiin vuonna 2016 palkkoja 4,1 miljoonaa euroa (3,6) ja palkkioita 0,7 miljoonaa euroa (1,0). Näitä palkkoja ja palkkioita sai yhteensä 51 henkilöä (41).

Vuoden 2016 aikana S-Pankki-konsernin sisäisissä liikkeenluovutuksissa siirtyneiden henkilöiden palkat ja palkkiot on raportoitu koko vuoden osalta siihen yhtiöön, jossa henkilö työskenteli vuoden lopussa.

S-Pankki Oy:n palkitsemisperiaatteiden mukaisesti muuttuvia palkkioita lykätään, jos palkkionsaajan yhden vuoden ansaintajakson palkkio ylittää 50 000 euroa. Vuonna 2016 muuttuvia palkkioita lykättiin yhden henkilön osalta (2).

Lisätietoja palkka- ja palkkiokäytänteistä S-Pankin verkkosivuilta, osoitteesta www.s-pankki.fi.

OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDEN PÄÄTTYMISEN JÄLKEEN

Ei olennaisia tapahtumia tilikauden päättymisen jälkeen.

HALLITUKSEN ESITYS TILIKAUDEN TULOSTA KOSKEVIKSI TOIMENPITEIKSI

Hallitus esittää, että emoyhtiö S-Pankki Oy:n tilikauden voitto 9 139 606,13 euroa kirjataan edellisten tilikausien voitto-/tappiotilille, ja että osinkoa ei jaeta.

NÄKYMÄT VUODELLE 2017

Talousnäkymät vuodelle 2017 ovat varsin myönteiset. Talousindikaattorien viimeaikainen vahvistuminen niin maailmalla kuin Suomessa viittaavat talouskasvun nopeutumiseen. Etenkin teollinen suhdanne näyttää piristyneen. Keskeisten keskuspankkien elvyttävä rahapolitiikka tukee edelleen talouskasvua. Raaka-aineiden ja öljyn hinnan nousu nostavat inflaatiota jonkin verran. Yhdysvalloissa talouskasvu jatkuu hyvänä ja voi saada lisätukea uuden presidentin talouspolitiikasta. Kehittyvien maiden talouskasvu piristyy. Euroalueella kasvu jatkuu pitkälti samanlaisena kuin viime vuonna. Euroopan keskuspankki pitää ohjauksen alhaalla ja euribor-korot pysyvät poikkeuksellisen matalilla tasoilla.

Poliittinen ympäristö luo riskejä vuoden 2017 talousnäkyville. Talouspoliittiset linjaukset Yhdysvalloissa voivat aiheuttaa huolia rahoitusmarkkinoilla ja talouden toimijoiden keskuudessa. Euroalueella järjestetään useita vaaleja, joiden yllättävät tulokset voivat luoda epävarmuutta euromaiden talouskehitykseen.

Suomessa talouskasvun odotetaan jatkuvan verraten hyvänä vuonna 2017. Kotimaisen kysynnän lisäksi vienti nousee tukemaan talouskehitystä. Inflaatio nopeutuu jonkin verran. Työttömyys vähenee ja työllisyys lisääntyy.

S-Pankki kasvaa edelleen. Kasvua haetaan henkilöasiakkaiden asiakkuuksia syventämällä. Toiminnan painopiste pysyttelee digitaalisten palveluiden kehittämisessä. Lisäksi toiminnan tehostamista jatketaan. Liiketoimintojen tulosten odotetaan kasvavan, mutta kertaerät huomioiden konsernin liiketuloksen ennakoidaan laskevan vuodesta 2016.

TUNNUSLUKIJEN LASKENTAKAAVAT

Nettotuotot:

Korkotuotot - Korkokulut

Nettopalkkiotuotot:

Palkkiotuotot - Palkkiokulut

Muut tuotot:

Liiketoiminnan muut kulut + Arvonalentumistappiot luotoista ja muista saamisista

Kulu-tuotto -suhde:

hallintokulut + poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä + liiketoiminnan muut kulut (ei sis. arvonalentumistappioita)

korkokate + tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista + nettopalkkiotuotot + arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot + myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot + suojauslaskennan nettotulos + sijoituskiinteistöjen nettotuotot + liiketoiminnan muut tuotot + osuus osakkuusyritysten tuloksista (netto)

Oman pääoman tuotto (ROE), %

Liikevoitto/-tappio - tuloverot x 100

oma pääoma ja vähemmistön osuus + tilinpäätössiirtojen kertymä laskennallisella verovelalla vähennettynä (vuoden alun ja lopun keskiarvo)*

Koko pääoman tuotto (ROA), %

Liikevoitto/-tappio - tuloverot x 100

Taseen loppusumma keskimäärin (vuoden alun ja lopun keskiarvo)

Omavaraisuusaste, %

Oma pääoma ja vähemmistön osuus + tilinpäätössiirtojen kertymä laskennallisella verovelalla vähennettynä* x 100

Taseen loppusumma

Vakavaraisuussuhde, %

Omat varat yhteensä x 8 %

Omien varojen vähimmäisvaatimus yhteensä

Ensisijaisten omien varojen vakavaraisuussuhde, %

Ensisijaiset omat varat yhteensä x 8 %

Omien varojen vähimmäisvaatimus yhteensä

Vähimmäisomavaraisuusaste (Leverage ratio), %

Ensisijaiset omat varat yhteensä x 100

Taseen ja taseen ulkopuoliset vastuut

* vain yhtiökohtaisia tunnuslukuja laskettaessa, konsernissa näitä eriä ei ole

KONSERNITILINPÄÄTÖS

KONSERNITASE

VASTAAVAA (t€)	Liite	31.12.2016	31.12.2015
Käteiset varat	1,15,16,18	96 964	207 298
Keskuspankkirahoituksen oikeuttavat saamistodistukset			
Muut	3,15,16,18	930 242	1 123 559
Saamiset luottolaitoksilta	1,15,16,18	31 214	19 684
Vaadittaessa maksettavat		19 462	6 850
Muut		11 751	12 834
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	2,15,16,18	3 492 232	2 831 137
Vaadittaessa maksettavat		2 998	3 052
Muut		3 489 234	2 828 085
Saamistodistukset	3,15,16,18	551 296	470 660
Muilta		551 296	470 660
Osakkeet ja osuudet	4,16,18	30 605	31 047
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrityksissä	4,15,18	3	2
Johdannaissopimukset	5,15,16,18	1 278	1 714
Aineettomat hyödykkeet	6,16	42 466	35 576
Konserniliikearvo		13 267	5 354
Muut pitkävaikutteiset menot		27 482	30 221
Aineelliset hyödykkeet	6,16	503	12 244
Muut aineelliset hyödykkeet		503	12 244
Muut varat	7	3 872	2 817
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	8	21 769	31 670
Laskennalliset verosaamiset	9	1 129	988
VASTAAVAA YHTEENSÄ		5 203 571	4 768 394

VASTATTAVAA (t€)	Liite	31.12.2016	31.12.2015
VIERAS PÄÄOMA			
Velat luottolaitoksille	15,16,18	25 006	11 810
Luottolaitoksille		25 006	11 810
Vaadittaessa maksettavat		6	10
Muut		25 000	11 800
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	15,16,18	4 583 846	4 146 376
Talletukset		4 546 959	4 112 011
Vaadittaessa maksettavat		4 529 267	4 030 424
Muut		17 693	81 587
Muut velat		36 887	34 365
Vaadittaessa maksettavat		30 513	33 255
Muut		6 374	1 110
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	10,15,16,18	11 000	44 081
Joukkovelkakirjalainat		0	2 601
Muut		11 000	41 480
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	5,11,16,18	11 523	12 073
Muut velat	12,16	97 798	91 818
Muut velat		97 798	91 818
Siirtovelat ja saadut ennakot	13	22 760	22 274
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	14,15,16,18	42 000	43 000
Muut		42 000	43 000
Laskennalliset verovelat	9	8 209	6 342
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		4 802 143	4 377 774
OMA PÄÄOMA JA VÄHEMMISTÖN OSUUS			
Osakepääoma	19	82 880	82 880
Muut sidotut rahastot	19	11 359	7 042
Käyvän arvon rahasto		11 359	7 042
Käypään arvoon arvostamisesta		11 359	7 042
Vapaat rahastot	19		
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		243 813	243 813
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	19	44 858	32 021
Tilikauden voitto (tappio)	19	18 404	12 837
Vähemmistön osuus pääomasta		114	12 027
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	19	401 428	390 620
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		5 203 571	4 768 394
TASEEN ULKOPUOLISET SITOUKUKSET			
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset	35		
Arvopapereiden takaisinostositoumukset		196 174	258 429
Muut		965 317	986 654

KONSERNIN TULOSLASKELMA

(t€)	Liite	31.12.2016	31.12.2015
Korkotuotot	20	77 872	80 687
Leasingtoiminnan nettotuotot	21	0	55
Korkokulut	20	-8 479	-8 642
KORKOKATE		69 393	72 100
Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista	22	9	6
Muista yrityksistä		9	6
Palkkiotuotot	23	88 745	89 682
Palkkiokulut	23	-35 372	-35 994
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot	24	0	814
Arvopaperikaupan nettotuotot		30	674
Valuuttatoiminnan nettotuotot		-30	139
Myytavissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot	25	22 577	10 703
Suojauslaskennan nettotulos	26	-545	595
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot	27	209	1 185
Liiketoiminnan muut tuotot	28	15 458	14 734
Hallintokulut		-116 626	-116 829
Henkilöstökulut		-45 879	-50 703
Palkat ja palkkiot		-36 729	-41 743
Henkilösivukulut		-9 150	-8 959
Eläkekulut		-7 070	-6 656
Muut henkilösivukulut		-2 080	-2 303
Muut hallintokulut		-70 747	-66 126
Poistot ja arvonalentumiset konserniliiketoiminnasta	30	-3 394	-2 080
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	30	-8 439	-10 549
Liiketoiminnan muut kulut	29	-6 729	-7 315
Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista	31	-3 009	-423
Muiden rahoitusvarojen arvonalentumistappiot	31	-21	0
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta		0	1
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)		22 256	16 630
Tuloverot		-4 975	-4 050
VARSINAISEN TOIMINNAN VOITTO (TAPPIO) VEROJEN JÄLKEEN		17 281	12 580
Vähemmistön osuus tilikauden voitosta tai tappiosta		1 123	257
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)		18 404	12 837

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

KONSERNIN RAHAVIRTALASKELMA (M€)	2016	2015
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA		
Tilikauden tulos	17	13
Tilikauden tulokseen tehdyt oikaisut	4	9
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-652	-240
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöltä	-659	-250
Muut varat	7	10
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)	421	8
Velat luottolaitoksille	13	-56
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	437	57
Muut velat	-29	8
A. Liiketoiminnan rahavirta yhteensä	-210	-210
Investointien rahavirta		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-7	-11
Ostetut tytäryhtiöosakkeet	-16	
Myydyt tytäryhtiöosakkeet	3	
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrityksissä	0	0
B. Investointien rahavirta yhteensä	-20	-11
Rahoituksen rahavirta		
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	-1	2
Maksetut osingot ja muu voitonjako	-1	-1
Vähemmistöosuuden muutos	0	-2
C. Rahoituksen rahavirta yhteensä	-2	-1
Rahavarojen nettomuutos (A+B+C)	-231	-223
Rahavarat tilikauden alussa	1 867	2 090
Rahavarat tilikauden lopussa	1 635	1 867
Korkotuotot	74	82
Korkokulut	-8	-7
Kauden voittoon tehdyt oikaisut		
Suojauslaskennan nettotulos	1	-1
Suunnitelman mukaiset poistot	12	13
Osuus osakkuusyritysten tuloksista	0	0
Arvonalentumistappiot luotoista ja muista saamisista	1	-1
Erät, joihin ei liity maksutapahtumaa ja muut oikaisut	-9	-2
Oikaisut yhteensä	4	9
Rahavarat		
Käteiset varat	97	207
Saamistodistukset	1 484	1 617
Osakkeet ja osuudet	24	23
Saamiset luottolaitoksilta	31	20
Yhteensä	1 635	1 867

LAADINTAPERIAATTEET

Yhtiö

S-Pankki-konsernin muodostavat S-Pankki Oy (S-Pankki) ja sen tytäryhtiöt. S-Pankki on talletuspankki, joka harjoittaa luottolaitostoiminnasta annetun lain (610/2014) mukaista luottolaitostoimintaa. Lisäksi pankissa ja konserniyhtiöissä harjoitetaan sijoituspalvelulain (747/2012) 1 luvun 11 §:n tarkoittamia sijoituspalveluja. Pankki hoitaa emoyhtiönä konserniin kuuluvien yhtiöiden keskitetysti hoidettavat tehtävät, kuten konsernin hallinnon, ohjauksen ja valvonnan.

S-Pankin pääkonttori sijaitsee osoitteessa Fleminginkatu 34, 00510 Helsinki. Asiamiehiin perustuen asiakaspalvelua hoidetaan myös asiamiehinä toimivien S-ryhmän osuuskauppojen ja LähiTapiola-ryhmän alueyhtiöiden toimista näiden toimipaikoissa.

Hallitus on 3.2.2017 hyväksynyt konsernitilinpäätöksen ja emoyhtiön tilinpäätöksen ajalta 1.1.–31.12.2016.

Laadintaperiaatteet

Tilinpäätös on laadittu noudattaen Suomen kirjanpitolakia ja -asetusta, lakia luottolaitostoiminnasta, valtiovarainministeriön asetusta luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta sekä Finanssivalvonnan 29.3.2016 voimaan tulleiden rahoitussektorin kirjanpitoa, tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevien määräysten mukaisesti. Tilinpäätöksen laatimisessa on otettu huomioon soveltuvin osin myös kirjanpitolautakunnan (KILA) yleisohjeet.

Lisäksi tilinpäätös on laadittu ottaen huomioon luottolaitosdirektiivi (CRDIV), EU:n vakavaraisuusasetus (575/2013, ”CRR”), Euroopan pankkiviranomaisen (European Banking Authority) sääntely ja Finanssivalvonnan kannanotot.

Konsolidointiperiaatteet

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät S-Pankin lisäksi kaikki ne tytäryhtiöt, joihin pankilla on määräysvalta. Määräysvalta syntyy, kun konserni on oikeus määrätä yrityksen talouden ja toiminnan periaatteista saadakseen hyötyä sen toiminnasta. Tytäryhtiöinä konsernitilinpäätökseen on yhdistetty FIM Varainhoito Oy, FIM Sijoituspalvelut Oy, FIM Kiinteistö Oy ja S-Asiakaspalvelu Oy.

Hankitut tytäryhtiöt sisällytetään tilinpäätökseen käyttäen hankintamenomenetelmää. Tilivuoden aikana hankitut yhtiöt on yhdistetty konsernitilinpäätökseen hankinta-ajan kohdasta alkaen ja luovutetut tytäryhtiöt siihen saakka, jolloin määräysvalta lakkaa. Osakkuusyhtiö S-Crosskey Ab on konsolidoitu pääomaosuusmenetelmää käyttäen.

Konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset ja velat on eliminoitu konsernitilinpäätöksessä.

Vertailukelpoisuus

S-Pankki Oy osti 1.8.2013 FIM Oyj:n osakekannasta ja määräysvallasta 51 prosenttia ja loput 49 prosenttia 1.6.2016. FIM Oyj:n omistusosuus FIM Kiinteistö Oy:stä (80 prosenttia) siirtyi osakevaihdolla FIM Sijoituspalvelut Oy:lle 31.10.2016. FIM Oyj sulautui S-Pankki Oy:hyn 30.11.2016. Sulautumisen jälkeen S-Pankki Oy omistaa 100 prosenttia FIM Varainhoito Oy:stä ja FIM Sijoituspalvelut Oy:stä ja FIM Sijoituspalvelut Oy omistaa 80 prosenttia FIM Kiinteistö Oy:stä. FIM Sijoituspalvelut Oy:n liiketoiminta siirtyi S-Pankki Oy:lle 31.12.2016. Lisäksi S-Pankki myi 1.3.2016 Koy Lempäälän terminaalin ja Koy Limingan terminaalin osakkeet pankkikonsernin ulkopuolelle.

Ulkomaanrahan määräiset erät

Tilinpäätös esitetään euroina. Ulkomaan rahan määräiset tapahtumat kirjataan tapahtumapäivän kurssiin. Tilinpäätöspäivänä ulkomaan rahan määräiset tase-erät muutetaan euroiksi tilinpäätöspäivän kurssiin.

Kurssierot kirjataan valuuttakurssivoitoina/-tappioina tuloslaskelmaan, rahoituserien osalta arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuottoihin ja ostovelkojen osalta muihin hallinnon kuluihin.

Rahoitusvarat ja -velat

S-Pankki-konsernissa sovelletaan rahoitusvarojen ja -velkojen taseeseen merkitsemisessä selvityspäivän mukaista käytäntöä pois lukien käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen ja -velkojen osalta sovelletaan taseeseen merkitsemisessä kaupankäyntipäivän mukaista käytäntöä. Kun rahoitusvaroihin tai -velkoihin kuuluva erä merkitään ensimmäistä kertaa kirjanpitoon, käytetään käypää arvoa, joka sisältää transaktiomenot.

Rahoitusvarat ja -velat luokitellaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin tai -velkoihin, eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin, myytävissä oleviin rahoitusvaroihin, lainoihin ja muihin saamisiin sekä muihin rahoitusvelkoihin. Rahoitusvarat ja -velat arvostetaan niiden luokittelun mukaisesti käypään arvoon tai jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

Rahoitusvarat

Rahoitusvarojen osalta sovelletaan IAS 39-standardin mukaisia periaatteita, joka jakaa rahoitusvarat neljään arvostusluokkaan:

- Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat
- Myytävissä olevat rahoitusvarat
- Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset
- Lainat ja muut saamiset

Rahoitusinstrumenttien arvostus käypään arvoon

Rahoitusinstrumenttien käypä arvo määritellään aktiivisilla markkinoilla noteerattujen hintojen perusteella tai käyttäen markkinoilla yleisesti hyväksytyjä arvostusmenetelmiä. Sijoitustodistusten, yritystodistusten tai johdannaissopimusten (pl. futuurit) käyvät arvot määritellään diskonttaamalla tulevat kassavirrat nykyhetken käyttäen tilinpäätöspäivän markkinakorkoja. Joukkovelkakirjalainat, sijoitusrahasto-osuudet ja futuurit arvostetaan markkinahinnoilla. Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat arvostetaan käyttäen ostokursssia ja rahoitusvelat käyttäen myyntikursseja.

Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat ja -velat luokitellaan kolmeen luokkaan käyvän arvon määrittämisen mukaan.

- Tason 1 käyvät arvot määritetään käyttämällä toimivilla markkinoilla täysin samanlaisista rahoitusvaroista ja -veloista noteerattuja oikaisemattomia hintoja.
- Tason 2 käyvät arvot määritetään yleisesti hyväksytyillä arvostusmalleilla, joiden syöttötiedot perustuvat merkittäviltä osin todennettaviin markkinahintoihin.
- Tason 3 markkinahinnat perustuvat omaisuuserää tai velkaa koskeviin syöttötietoihin, jotka eivät perustu todennettavissa olevaan markkinatietoon, vaan merkittäviltä osin johdon arvioihin.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin tai -velkoihin kirjataan saamistodistukset ja muut kotimaiset ja ulkomaiset arvopaperit ja osuudet, joilla käydään aktiivisesti kauppaa ja jotka on hankittu lyhyen ajan

kuluessa ansaintatarkoituksessa sekä johdannaissopimukset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat tai -velat arvostetaan käypään arvoon. Käyvän arvon muutos merkitään tuloslaskelmaan. Tilikauden tuotoksi tai kuluksi merkitään tuloslaskelmaan käypään arvoon merkittävien rahoitusinstrumenttien tilinpäätöshetken arvon ja edellisen tilinpäätöksen kirjanpitoarvon erotus. Jos käypään arvoon merkittävä rahoitusinstrumentti on hankittu tilikauden aikana, tilikauden tuotoksi tai kuluksi merkitään rahoitusinstrumentin tilinpäätöshetken arvon ja hankintamenoerotus.

Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset

S-Pankilla ei ole eräpäivään asti pidettäviä sijoituksia taseessaan.

Lainat ja muut saamiset

Lainoihin ja muihin saamisiin kirjataan sellaiset toimivilla rahoitusmarkkinoilla noteeraamattomat rahoitusvarat, joihin liittyvät maksut ovat kiinteitä tai määritettävissä olevia. Lainojen ja muiden saamisten transaktiomenot sisällytetään efektiivisen koron menetelmällä laskettavaan jaksotettuun hankintamenoon ja jaksotetaan tulosvaikutteisesti saamisen juoksuajalle. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen lainat ja muut saamiset arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

Myytävissä olevat rahoitusvarat

Myytävissä oleviin rahoitusvaroihin kirjataan saamistodistukset ja muut kotimaiset ja ulkomaiset arvopaperit, joita ei luokitella käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin, eräpäivään saakka pidettäviin sijoituksiin tai lainoihin ja muihin saamisiin. Myytävissä olevat rahoitusvarat arvostetaan käypään arvoon. Julkisen kaupankäynnin kohteena olevien sijoitusten käypä arvo määritellään niiden markkina-arvojen perusteella. Julkisesti noteeraamattomat sijoitukset arvostetaan käyttämällä apuna markkinoilla yleisesti hyväksytyjä arvostusmenetelmiä. Mikäli näinkään menetellen käypä arvo ei ole luotettavasti määritettävissä, käytetään hankintamenoa. Käyvän arvon muutos kirjataan suoraan oman pääoman käyvän arvon rahastoon. Kun rahoitusinstrumentti myydään, kirjataan omaan pääomaan kertynyt käyvän arvon muutos yhdessä kertyneiden korkojen sekä myyntivoiton tai -tappion kanssa tulokseen.

Rahoitusvelat

Muihin rahoitusvelkoihin kuuluva erä merkitään tilinpäätökseen nimellisarvon suuruusena silloin, kun sen käypä

arvo on nimellisarvo. Jos velan pääomana saatu määrä eroaa velan nimellisarvosta, merkitään velka siihen määrään, joka siitä on saatu. Velan nimellisarvon ja hankintamenon erotuksesta tilikauden kuluksi tai tuotoksi merkitty määrä jaksotetaan ja merkitään velan hankintamenon lisäykseksi tai vähennykseksi. Nimellisarvon ja hankintamenon erotus tai velkaan liittyvä palkkio tai sellainen meno, joka on osa velkaan liittyvää korkomenoa, jaksotetaan efektiivisen koron menetelmällä kuluna velan juoksujalle. Muut rahoitusvelat arvostetaan tilinpäätöshetkenä jaksotettuun hankintameneon efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

Johdannaiset

Johdannaissopimuksia luokitellaan suojaaviin ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin ja ne sisältävät S-Pankissa korkojohdannaisia, valuuttajohdannaisia sekä optiollisia johdannaisia. Johdannaissopimuksia tehdään pääasiassa suojaamistarkoituksessa ja ne arvostetaan aina käypään arvoon.

S-Pankin periaatteiden mukaan johdannaisten positiiviset arvonmuutokset esitetään johdannaistarvoina ja negatiiviset arvonmuutokset johdannaivelkoina. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien johdannaisten arvonmuutokset kirjataan tuloslaskelman erään "Arvopaperikaupan nettotuotot". Suojauslaskennassa olevien johdannaisten arvonmuutokset kirjataan vastaavasti "Suojauslaskennan nettotuottoihin".

Kytkeyt johdannaiset

Kytkeyt johdannainen on osa hybridi-instrumenttia, joka sisältää myös johdannaistarvoin kuulumattoman pääsopimuksen. Tästä johtuen osa yhdistetyn instrumentin rahavirroista vaihtelee samankaltaisesti kuin itsenäisen johdannaisen rahavirrat. Kytkeyt johdannainen on erotettava pääsopimuksesta ja käsiteltävä kirjanpidossa johdannaisena, mikäli IAS 39.10-13 käsitellyt erottamiselle määritetyt ehdot täyttyvät. Tällaisena vaatimuksena esitetään muun muassa se, että kytketyn johdannaisen ja pääsopimuksen taloudelliset ominaispiirteet ja riskit eivät liity läheisesti toisiinsa. Jos kytkeyt johdannainen erotetaan pääsopimuksesta, pääsopimusta on käsiteltävä IAS 39 mukaisesti, jos kyseessä on rahoitusinstrumentti ja muiden asianmukaisten standardien mukaisesti, jos se ei ole rahoitusinstrumentti.

S-Pankki on laskenut liikkeeseen heikomman etuoikeus- aseman omaavia debentuurilainoja, jotka ovat luettavissa edellä mainituiksi hybridi-instrumenteiksi sopimukseen sisältyvien, ennen eräpäivää tapahtuvaan velan takaisinmaksuun oikeuttavien optioiden vuoksi. Edelleen, S-Pankki

on hankkinut omistukseensa joukkovelkakirjalainaan kytkettyjä digitaalisia optioita osana sijoitustalletuksiin liittyvää suojaustransaktiota.

S-Pankki ei erottele kytkettyjä johdannaisia pääsopimuksista edellä mainittujen debentuurien tapauksissa. Taloudellisten ominaispiirteiden ja riskien katsotaan liittyvän läheisesti pääsopimukseen, koska optioiden toteuttamishinnat vastaavat kaikkina toteuttamisajankohtina velkasopimusten jaksotettua hankintamenoa. Sen sijaan S-Pankki erottelee digitaalisen option pääsopimuksesta ja käsittelee sen kirjanpidossa johdannaisena.

Suojauslaskenta

Kaikki johdannaiset arvostetaan käypään arvoon. Johdannaissopimuksia tehdään pääasiassa suojaustarkoituksessa. S-Pankki soveltaa makrotason käyvän arvon suojauslaskentaa sellaisiin edellä mainittuihin johdannaissopimukseen, jotka täyttävät dokumentoidut suojauslaskentaa koskevat tehokkuus- ja muut edellytykset. Näissä tapauksissa avoinna olevaa korkoriskiä on suojattu koronvaihtosopimuksilla, jotka on edelleen suojauslaskennassa määriteltä suojaaviksi eriksi. Suojauslaskenta S-Pankissa noudattaa IAS 39-standardin mukaisia periaatteita.

Suojauslaskentaa sovellettaessa suojauksen tulee olla tehokas. Toteuman tulee olla 80-125 prosenttia. Tehokkuutta mitataan sekä prospektiivisesti sekä retrospektiivisesti kuu- kausittain. Jos suojaussuhde ei täytä tehokkuusvaatimuk- sia, suojauslaskenta lopetetaan ja johdannainen kirjataan tuloslaskennan arvopaperikaupan nettotuotot edellisestä tehok- kuustestauksesta lähtien.

Käyvän arvon suojauslaskenta

Käyvän arvon suojausta sovelletaan S-Pankissa johdannai- siin, jotka on tehty korkoriskiin liittyvien varojen käyvän arvon muutosten suojaukseen. S-Pankissa suojauksen koh- teena oleva käyvän arvon muutoksiin liittyvä riski koskee lähinnä kiinteäkorkoisia arvopapereita, joista aiheutuu kor- koriskiä.

Suojattavien erien suojattavasta riskistä johtuvat myytävissä olevien kiinteäkorkoisten arvopapereiden käyvän arvon muutokset on kirjattu tuloslaskelman erään "suojauslas- kennan nettotulos". Muusta kuin suojattavasta riskistä johtuvat käyvän arvon muutokset on kirjattu käyvän arvon rahastoon. Suojauslaskentaan kuuluvien suojaavien erien käyvän arvon muutokset on kirjattu tuloslaskelman erään "suojauslaskennan nettotulos". Suojauksen ollessa teho- kas, käyvän arvon muutokset kumoavat toisensa ja nettotu-

los on lähellä nolaa. Suojaavina johdannaisina S-Pankki on hyväksynyt koronvaihtosopimukset.

Käyvän arvon suojaus lakkaa seuraavissa tapauksissa: suo- jausinstrumentti erääntyy, myydään, puretaan tai lunaste- taan, suojaussuhde ei täytä enää suojauslaskennan doku- mentoituja ehtoja tai suojaussuhde katkeaa.

TULOUTUSPERIAATTEET

Korkotuotot ja -kulut

Korot rahoitusvaroista ja -veloista jaksotetaan korkotuotoiksi ja -kuluiksi niille tilikausille, joille ne ajan kulumisen perus- teella kohdistuvat.

Palkkiotuotot ja -kulut

Palkkiotuotot ja -kulut syntyvät asiakkaille tarjotuista pal- veluista ja näiden palveluiden tuottamiseen käytetyistä resursseista. Palkkiotuotot ja -kulut tuloutetaan, kun pal- velu on suoritettu tai vastaanotettu. Useammalle vuodelle jakautuvien palveluiden tuotot ja kulut kohdistetaan asian- omaisille vuosille.

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet muodostuvat pääasiassa atk-ohjel- miem lisenssimaksuista sekä liittymismaksuista. Atk-ohjel- miin on aktivoitu myös kustannukset, jotka ovat syntyneet lisensseihin konsernia varten tehdyistä muutostöistä. Aineettomat hyödykkeet arvostetaan alkuperäiseen hankin- tameneon ja ne poistetaan tasapoistoina arvioituna talou- dellisena vaikutusaikanaan.

Aineettomien hyödykkeiden poistoajat

IT-järjestelmät ja lisenssimaksut: 5 vuotta

Liittymismaksut: 5 vuotta

Liikearvo: 5 vuotta

Vuokrahuoneiston perusparannukset: 5 vuotta

Aineelliset hyödykkeet

Aineelliset hyödykkeet arvostetaan kertyneillä poistoilla ja mahdollisilla arvonalentumisilla vähennettyyn alkuperäi- seen hankintameneon. Aineellisista hyödykkeistä tehdään tasapoistot arvioituihin taloudellisiin pitoaikoihin perus- tuen. Maa-alueista ei tehdä poistoja.

Aineellisten hyödykkeiden / sijoituskiinteistöjen poistoajat

Koneet ja kalusto: 3 vuotta

Rakennukset: 25 vuotta

Rakennusten laitteet: 10 vuotta

Arvonalentumiset

Tilikauden päättyessä arvioidaan, onko viitteitä siitä, että jonkin saamis- tai omaisuuserän arvo on alentunut. Jos viitteitä ilmenee, arvioidaan objektiivisten kriteerien perus- teella kyseisestä saamis- tai omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä käyttäen alkuperäistä efektiivistä korkoa. Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käypä arvo vähennettynä myynnistä aiheutuville menoilla tai sitä korkeampi käyttöarvo. Arvonalentumistappio kirjataan, kun omaisuuserän kirjanpitoarvo on suurempi kuin siitä kerry- tettävissä oleva rahamäärä. Saamisten osalta arvonalentu- mistappiota kirjataan se määrä, joka vastaa arvonalentu- mistarkastelun kautta saatua arviota odotettujen luottotappioiden määrästä. Arvonalentumistappio kirjataan tulokseen ja taseeseen arvonalentumistarkastelun kautta vähintään neljä kertaa vuodessa.

Arvonalentumisia on kirjattu yksinään merkittävien erien osalta vakuudellisten luottojen ryhmästä sekä ryhmäkohtai- sesti vakuudellisten ja vakuudettomien luottojen ryhmistä.

Mikäli tilinpäätöspäivänä on objektiivista näyttöä myytä- vissä olevan oman tai vieraan pääoman ehtoisten instru- menttien merkittävästä ja pysyvämmästä arvonalentumi- sesta omaan pääomaan kertynyt tappio kirjataan tuloslaskelmaan arvonalentumistappioksi. Jos myytävissä olevaksi luokitellun saamistodistuksen käypä arvo myöhem- min nousee ja nousun voidaan objektiivisesti katsoa liitty- vän arvonalentumistappiokirjauksen jälkeiseen tapahtu- maan, arvonalentumistappio peruutetaan ja kirjataan tulosvaikutteisesti. Jos osakkeen käypä arvo myöhemmin nousee, arvonnousu kirjataan omaan pääomaan.

Myytävissä oleviin rahoitusvaroihin liittyviä arvonalentumis- kirjauksia ei ole tehty vuonna 2016 eikä vertailuvuonna 2015.

Sijoituskiinteistöt

Sijoituskiinteistöt ovat konsernin ulkopuolisessa käytössä olevia kiinteistöjä, joita konserni pitää hallussaan hankki- akseen niistä ensisijaisesti vuokratuottoa sekä mahdollisesti omaisuuden arvonnousua. Sijoituskiinteistöt arvostetaan kertyneillä poistoilla ja mahdollisilla arvonalentumisilla vähennettyyn alkuperäiseen hankintameneon noudattaen samoja periaatteita kuin aineellisiin hyödykkeisiin kuulu- vien kiinteistöjen osalta. Vuokrasopimukset tuloutetaan sijoituskiinteistöjen nettotuottoihin vuokraajan kuluessa.

Tuloverot

Tuloveroihin sisältyvät tilikauden verotettavan tulon perusteella lasketut verot sekä aikaisempien tilikausien verojen oikaisut. Suoraan omaan pääomaan kirjattavien erien vero-vaikutus kirjataan vastaavasti suoraan omaan pääomaan. Verot lasketaan tilinpäätöshetkellä voimassaolevilla verokannoilla ja verokantojen muuttuessa tiedossa olevalla uudella verokannalla.

RISKIENHALLINTA JA VAKAVARAIKUUS

Riskienhallinnan yleiskuvaus ja tavoitteet

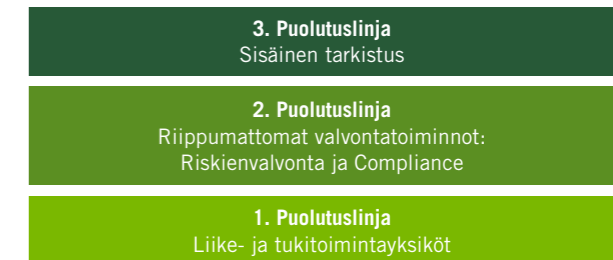
Kokonaisvaltainen riskienhallinta on S-Pankki-konsernin strategiaan, prosesseihin, päätöksentekoon, raportointiin ja sisäiseen valvontaan integroitu jatkuva prosessi. Riskienhallinnalla tarkoitetaan niitä menettelytapoja, joiden avulla tunnistetaan, arvioidaan, mitataan ja seurataan toimintaan liittyviä riskejä sekä ylläpidetään ja kehitetään hallintakeinoja, joiden avulla riskien toteutuminen tai niistä aiheutuvat seuraukset pidetään hyväksyttävällä tasolla. Riskienhallinta kattaa kaikki olennaiset liiketoimintaan liittyvät riskit.

Riskienhallinnan tärkeimpänä tavoitteena on ylläpitää kannattavuuden, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden taso hallituksen määrittämien raja-arvojen yläpuolella, hallita maineriskiä ja turvata toiminnan häiriötön jatkuvuus sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Konsernin koko organisaation jalkautettu riskienhallintakulttuuri tukee liiketoimintatavoitteiden saavuttamista varmistamalla, että olennaiset riskit tunnistetaan, niiden vaikutukset analysoidaan ja niitä hallitaan.

S-Pankki-konsernilla on emoyhtiön hallituksen vahvistama kokonaisriskistrategia, joka kuvaa konsernin riskinkantokyvyn, riskinottohalukkuuden, riskienhallinnan tavoitteet ja sen järjestämisen puitteet konsernissa. Lisäksi kokonaisriskistrategiassa kuvataan keskeisten riskien määritelmät ja yleiset periaatteet, joiden avulla konsernin vakavaraisuus, maksuvalmius ja toiminnan jatkuvuus turvataan. Kokonaisriskistrategia sitoo kaikkia konserniyhtiötä sekä niiden liike- ja tukitoimintoja. Kokonaisriskistrategiaa tarkennetaan riskilajikohtaisilla periaatteilla ja menettelyillä. Tämä ohella konsernin liike- ja tukitoimintayksiköt laativat tarkempia työohjeita ja kuvauksia oman toimintansa riskienhallinnan tueksi.

Riskienhallinnan järjestäminen S-Pankki-konsernissa

S-Pankki-konsernin riskienhallinta rakentuu kolmen puolustuslinjan periaatteelle:

Ensimmäinen puolustuslinja muodostuu konsernin liike- ja tukitoiminnoista, jotka harjoittavat S-Pankki-konsernin strategian ja liiketoimintasuunnitelman mukaista liiketoimintaa. Liike- ja tukitoiminnot vastaavat hallituksen vahvistaman linjauksen mukaisesta riskin ottamisesta, toimintaan ja tavoitteisiin liittyvien riskien tunnistamisesta, omistamiansa riskien päivittäisestä riskienhallinnasta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä sekä riskien seurantaan liittyvästä raportoinnista.

Toinen puolustuslinja muodostuu konsernitason liike-toiminnasta riippumattomista toiminnoista, joita ovat riskienvalvonta ja compliance. Riskienvalvonta seuraa ja arvioi konsernin riskinottoa, riskien tunnistamista, arviointia sekä hallintaa. Riskienvalvonta valvoo kokonaisriskistrategian toteutumista ja kokonaisriskipositiota suhteessa riskinkantokyvyn ja -halukkuuteen sekä pääomien ja maksuvalmiuden riittävyyteen. Compliance arvioi ja valvoo S-Pankki-konsernia velvoittavan ulkoisen sääntelyn, sisäisten toimintaohjeiden ja S-Pankin johdon päätösten noudattamista.

Sisäinen tarkastus muodostaa kolmannen puolustuslinjan ja on tarkastettavista toiminnoista riippumaton. Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on tarkastaa ja arvioida konsernin toteuttaman riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toimivuutta.

Merkitävien toimielinten roolit ja vastuut riskienhallintaan liittyen

Oheisessa kuvassa on esitetty S-Pankki-konsernin hallinnollinen rakenne, joka kuvaa samalla myös riskienhallinnan

organisaatiota. Seuraavassa käsitellään kunkin merkittävän toimielimen roolit ja vastuut riskienhallintaan liittyen.

S-Pankki-konsernin riskienhallinnan kokonaisvastuu on hallituksella, joka vastaa konsernin toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä sovellettavien lakien ja määräysten mukaisesti. Hallitus vahvistaa kokonaisriskistrategian ja määrittelee S-Pankki-konsernin riskinkantokyvyn, riskinottohalukkuuden ja riskienhallinnan tavoitteet sekä vastaa siitä, että konsernissa on niitä tukevat ja toteuttavat toiminta- ja riskienhallintaperiaatteet. Lisäksi hallitus hyväksyy riskilajikohtaiset riskien hallintaan ja valvontaan liittyvät periaatteet, riskien mallintamis- ja laskentaperiaatteet sekä asettaa riskeille riittävät limiitit osana kokonaisriskistrategiaa.

Hallitus vastaa siitä, että S-Pankki-konsernilla on jatkuvasti riittävästi pääomaa kattamaan kaikki liiketoiminnasta ja ulkoisen toimintaympäristön muutoksista aiheutuvat olennaiset riskit ja siitä, että konsernin riskinkantokyky on riittävä. Kaikki olennaiset riskit, raportit asetettujen limiittien noudattamisesta, riskienhallintaa koskevat ohjeet sekä näiden muutokset käsitellään hallituksessa säännöllisesti.

Hallitus delegoi toimivalle johdolle päätösvaltuudet, valvoo riskienhallinnan kattavuutta ja toimivuutta sekä vastaa liiketoimintoista riippumattomien valvontatoimintojen riittävydestä. Hallitus myös valvoo sitä, että sisäinen tarkastus arvioi säännöllisesti riskienhallinnan ja -valvonnan tehokkuutta ja kattavuutta.

Hallituksen jäseniltä edellytetään riittävää ja monipuolista osaamista ja kokemusta pankin liiketoiminnasta sekä pankkiin ja sen toimintaan liittyvistä riskeistä.

Hallitusta avustavat työssään Riski- ja tarkastusvaliokunta sekä Palkitsemis- ja nimitysvaliokunta, joilla ei ole itsenäistä päätösvaltaa. Kumpikin valiokunta koostuu hallituksen jäsenistä. Riski- ja tarkastusvaliokunta avustaa hallitusta S-Pankin kokonaisriskistrategiaa ja riskinottoa koskevista asioista. Valiokunta seuraa S-Pankin sisäisen valvonnan, sisäisen tarkastuksen ja riskienhallinnan tehokkuutta ja avustaa hallitusta sen valvomisessa, että S-Pankin toimiva johto noudattaa hallituksen vahvistamaa kokonaisriskistrategiaa. Valiokunta käsittelee ja valmistelee myös S-Pankin pääomasuunnitelman sekä pääomien allokointiin ja riskilimiitteihin liittyvät asiat hallituksen hyväksyttäväksi. Palkitsemis- ja nimitysvaliokunta valmistelee muun muassa yhtiökokoukselle ja hallitukselle palkitsemiseen ja nimityksiin liittyvät asiat sekä varmistaa näihin liittyvien menettelyjen asianmukaisuutta.

S-Pankki Oy:n toimitusjohtaja ja konsernin johtoryhmä vastaavat riskienhallinnan käytännön toteutuksesta hallituksen asettamien periaatteiden mukaisesti. Toimitusjohtaja ja johtoryhmä vastaavat siitä, että konsernin operatiivisessa toiminnassa huomioidaan lakien, määräyksien ja yhtiöjärjestyksen sekä kokonaisriskistrategian mukaiset riskienhallinnan periaatteet ja menetelmät. Toimitusjohtaja ja johtoryhmä vastaavat myös asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta ja tavoitteita uhkaavien riskien valvonnasta ja hallinnasta sekä huolehtivat siitä, konsernin riskinkantokyky on riskinottoon nähden riittävää. Lisäksi toimitusjohtaja ja johtoryhmä varmistavat, että riskienhallintaan liittyvät vastuut, valtuudet, prosessit ja raportointisuhteet on selkeästi määritelty ja kuvattu ja riskienhallinta on riittävästi resursoitu.

Luottokomitea päättää sille myönnettyjen valtuuksien mukaisesti henkilö- ja yritysasiakkaille myönnettävistä luotoista. Lisäksi luottokomitea vahvistaa luotonmyönnön toimintaperiaatteet ja valmistelee luottoriskien hallintaan liittyviä asioita Riski- ja tarkastusvaliokunnalle käsiteltäväksi.

Chief Risk Officer -johtoryhmä valmistelee S-Pankki-konsernin keskeiset riskienhallintaan liittyvät periaatteet ja menettelyt, mukaan lukien kokonaisriskistrategian, riskien ja vakavaraisuustietojen julkistamisperiaatteet sekä laatii vakavaraisuus- ja maksuvalmiusasemaan liittyvät keskeisimmät päätösesitykset ja konsernitasoiset riskilimiitit Riski- ja tarkastusvaliokunnan käsiteltäväksi ja hallituksen päätettäväksi. Johtoryhmä seuraa ja valvoo S-Pankin riskejä, liiketoimintojen riskinottoa ja niiden hallintaa. Lisäksi johtoryhmä valmistelee liiketoiminnosta riippumattomien toimintojen raportoinnin S-Pankin johdolle, Riski- ja tarkastusvaliokunnalle ja hallitukselle sekä varmistaa, että S-Pankin toiminnassa huomioidaan sisäinen ja ulkoinen sääntely.

S-Pankin hallitus on järjestänyt liiketoimintoista riippumattomat valvontatoiminnot varmistamaan tehokkaan ja kattavan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan. Liiketoimintoista riippumattomat valvontatoiminnot koostuvat riskienvalvonnasta, compliancesta ja sisäisestä tarkastuksesta.

Riskienvallinnon tehtävänä on seurata ja arvioida kokonaisvaltaisesti S-Pankki-konsernin riskinottoa sekä riskienhallinnan toteutumista. Riskienvalvontatoiminto valvoo kokonaisriskistrategian toimeenpanoa ja kokonaisriskipositiota sekä varmistaa, että konsernin ottamat riskit ovat oikeassa suhteessa sen riskinkantokykyyn ja määriteltyihin tavoitteisiin, ja että konsernin riskinotto noudattaa hallituksen määrittämiä rajoja ja periaatteita. Riskienvalvontatoiminto ylläpitää ja kehittää menetelmiä riskien mittaamiseen, arviointiin ja raportointiin sekä tukee liiketoimintoja riskien tunnistamisessa ja niiden hallinnan toteutuksessa. Riskienvalvonta raportoi säännöllisesti S-Pankin riskeistä, riskiasemasta ja riskienhallinnan tasosta S-Pankin johdolle, Chief Risk Officer -johtoryhmälle, Riski- ja tarkastusvaliokunnalle, hallitukselle ja viranomaisille.

Compliancen tehtävänä on huolehtia siitä, että S-Pankki-konsernissa on riittävät ja asianmukaiset toimintaperiaatteet ja menettelytavat, joilla säännösten noudattamisesta huolehditaan. Toiminto huolehtii lainsäädännön ja säännösten muutosten seurannasta ja valvoo niiden noudattamista konsernissa. Lisäksi Compliance seuraa ja arvioi

säännösten noudattamisessa esiintyneiden puutteiden korjaamiseksi tehtyjen toimenpiteiden riittävyttä ja tehokkuutta.

Sisäinen tarkastus on riippumatonta arviointi- ja varmenustoimintaa, jonka tehtävänä on tarkastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan riittävyttä, toimivuutta ja tehokkuutta konserninlaajuisesti. Riittävyttä, toimivuutta ja tehokkuutta arvioidaan riskilähtöisesti hallituksen vuosittain hyväksymän tarkastussuunnitelman mukaisesti. Tehdessään suunnitelman mukaisia tarkastuksia sisäinen tarkastus perustaa tarkastuksessa käytetyt kriteerit ulkoiseen sääntelyyn, sisäisiin ohjeisiin ja asetettuihin tavoitteisiin.

S-Pankin liike- ja tukitoimintojen johtajat vastaavat ensisijaisesti omien vastuualueidensa riskeistä ja siitä, että yksiköiden toimintaa toteutetaan S-Pankki-konsernin ohjeiden ja periaatteiden mukaisesti. Lisäksi liike- ja tukitoiminnot vastaavat omista riskeistään annettujen limiittien puitteissa. Siten liike- ja tukitoimintojen vastuulla on toimintaansa liittyvien riskien tunnistaminen ja arviointi, niiden hallinta ja seuranta sekä raportointi annettujen ohjeiden mukaisesti. Kukin liike- ja tukitoiminto vastaa siitä, että sen omistaman toiminnan raamit, toiminnalliset ehdot ja riskienhallinnan edellytykset on kuvattu selkeästi ja riittävästi.

Riskien seuranta, valvonta ja raportointi

Riskejä seurataan S-Pankki-konsernissa jatkuvasti, osana työtehtäviä. Jokaisen työntekijän on oltava tietoinen omasta vastuustaan riskienhallinnassa ja heidän vastuullaan on havainnoida riskienhallinnan toteutumista omalla vastuualueellaan ja raportoida mahdollisista poikkeamista sekä riskienhallinnan puutteista sovittujen menettelyjen mukaisesti. Riskienhallinnan valvonta perustuu S-Pankki-konsernissa tehtävien eriyttämiseen sekä siihen, että seuranta on riippumatonta.

Osana jatkuvaa riskiraportointia S-Pankki-konsernin ja konsernin yhtiöiden riskiasemaa arvioidaan päivittäin perustuen riskilimiitteihin. Markkina- ja likviditeettiriskejä seurataan ja niistä raportoidaan päivittäin. Luottoriskejä, vakavaraisuutta ja operatiivisia riskejä seurataan jatkuvasti ja niistä raportoidaan kuukausittain sekä neljännesvuosittain. Yleisesti riskeistä ja riskienhallinnan tasosta sekä näiden kehittymisestä raportoidaan S-Pankin johdolle ja hallitukselle säännöllisesti.

Riskienvallonta vastaa keskeisiä riskejä ja riskienhallinnan tasoa kuvaavien raporttien tuottamisesta S-Pankin johdolle, Chief Risk Officer -johtoryhmälle, Riski- ja tarkastusvalio-

kunnalle ja hallitukselle. Riskejä mitataan, seurataan, valvotaan ja raportoidaan siten, että S-Pankin hallituksella ja toimivalla johdolla on riittävä ja olennainen tieto toiminnan riskeistä ja niiden hallinnasta. Sisäinen tarkastus arvioi riskien ja pääoman hallintaa koskevia prosesseja vuosittaisen tarkastussuunnitelman mukaisesti.

Riski- ja vakavaraisuustietojen julkistaminen

S-Pankki-konserni julkaisee riskienhallintatavoitteet, -menetelmät ja riskilajikohtaiset tiedot sekä vakavaraisuutta koskevat tiedot kerran vuodessa, osana tilinpäätöstä. Tarpeen mukaan S-Pankki-konserni arvioi tarvetta mainittua tiheämmälle julkistamiselle, mikäli esimerkiksi markkina-tilanne tai yhtiön taloudellisen kehityksen tai sen riskiaseman olennaiset muutokset sitä edellyttäisivät.

Erityistilanteissa vakavaraisuutta koskevat laajemmat tiedot julkaistaan myös osavuositarkastuksessa. Tällaiseksi erityistapaukseksi voidaan katsoa tilanne, jossa konsernin vakavaraisuus vaarantuu tavalla, jota se ei ole pystynyt ennakoimaan vakavaraisuuden hallintaprosessissa ja pääomasuunnitelmassa.

Julkistetut riskit ja vakavaraisuutta koskevat tiedot ovat aina saatavilla myös S-Pankin internet-sivustolla, osana S-Pankin toimintakertomusta ja tilinpäätöstä.

VAKAVARAIKUUDEN HALLINTA

Vakavaraisuuden hallinta ja pääomasuunnitelma ovat osa riskienhallintaa. Vakavaraisuuden hallinta on kokonaisuus, jossa S-Pankin strategia- ja pääomasuunnitelman välinen yhteys täsmentyy. Pääomatavoitteet asetetaan ja pääomien riittävyttä arvioidaan perustuen S-Pankin strategiaan, riskinottohalukkuuteen ja riskinkantokykyyn. Näistä lähtökohdista riskit käännetään pääomatavoitteeksi. Vakavaraisuuden hallinnan tavoitteena on varmistaa pääomien tehokas käyttö ja niiden riittävä määrä sekä laatu. Tällä tavoin pyritään myös turvaamaan S-Pankin häiriötön toiminta, varautuen mahdollisiin odottamattomiin tappioihin ja kriisitilanteisiin.

Sääntely

Baselin vakavaraisuussääntelykehikko muodostuu kolmesta, kiinteästi toisiinsa liittyvästä asiakokonaisuudesta eli pilarista, jotka on havainnollistettu oheisessa kuvassa. Sääntelyä jalkautetaan EU-direktiivien, standardien sekä kansallisen lainsäädännön kautta.

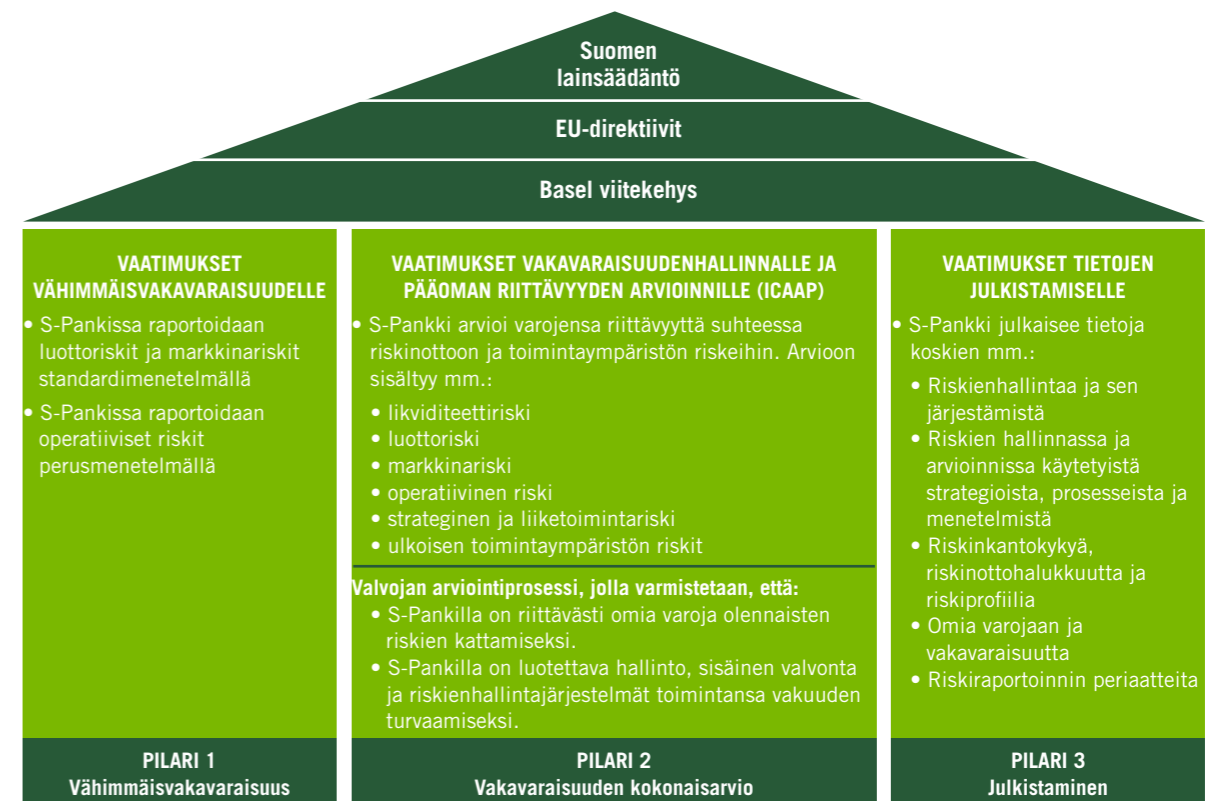
Pilarin 1 määrälliset vähimmäisvakavaraisuusvaatimukset koskevat luotto-, markkina- ja operatiivisia riskejä.

Pilari 2 velvoittaa pankkeja tekemään kokonaisarvion vakavaraisuuden hallinnastaan ja omien varojensa riittävydestä

suhteessa koko toimintansa riskiprofiiliin ja toimintaympäristön riskeihin. Tällöin riskiperusteisen pääomatavoitteen arviointiprosessissa tulee huomioida pankin riskit kokonaisvaltaisesti ja samalla arvioidaan pilarin 1 ulkopuolelle jäävät riskit. Pilari 2 asettaa myös laadullisia vaatimuksia riskienhallinnalle ja sisäiselle valvonnalle. Lisäksi Pilari 2 ohjaa valvovien viranomaisten vuosittain tekemää arviota vakavaraisuuden hallinnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä omien varojen riittävydestä.

Pilari 3 täydentää kahta ensimmäistä pilaria määrittelemällä julkistamisperiaatteet, keskeisenä tavoitteenaan edistää markkinoiden läpinäkyvyyttä vakavaraisuuteen ja riskeihin liittyvissä tiedoissa.

Vakavaraisuutta ja yleisesti pankkien riskienhallintaa koskeva sääntely on ollut voimakkaassa murroksessa viime vuosina. Viranomaisilla on meneillä useita hankkeita ja säädösluonnoksia, joissa pankkeja koskevaa sääntelyä uudistetaan myös tulevaisuudessa. Uudistukset koskevat muun muassa vakavaraisuutta, luotto-, markkina-, likviditeetti- ja operatiivisia riskejä, hallintoa ja valvontaa, kirjanpitoa ja tilintarkastusta, arvopaperistamista sekä terrorismin rahoituksen ja rahanpesun estämistä. S-Pankki-konserni pyrkii jatkuvasti kehittämään riskienhallintatoimintatapo-

jaan ja varmistamaan niiden yhdenmukaisuuden voimassa ja suunnitteilla olevien vakavaraisuus- ja riskienhallintäsäännösten kanssa.

Vakavaraisuuden hallinta ja pääomasuunnittelu

Vakavaraisuuden hallinta perustuu ennakoivaan lähestymistapaan ja sen lähtökohtana on S-Pankki-konsernin strategia ja toiminnasuunnittelu sekä kokonaisriskistrategia. Vakavaraisuuden hallinta ja pääomasuunnittelu alkaa riskien kokonaisvaltaisella tunnistamisella, huomioiden liiketoiminnan luonne ja laajuus sekä ulkoisen toimintaympäristön muutokset. Tunnistetuista ja analysoiduista riskeistä johdetaan konsernin tarvitsema omien varojen määrä riskinottohalukkuuden ja -tason puitteissa sekä riskiperusteinen pääomatavoite. Prosessissa huomioidaan pääomien tuottotavoitteet, pääomien rakenne ja saatavuus. Samalla laaditaan erilaiset vakavaraisuusennusteet, stressitestit, skenaariot ja herkkyyssanalyysit vakavaraisuustavoitteen ylläpitämiseksi, kaikki liiketoiminnasta ja ulkoisen toimintaympäristön muutoksista aiheutuvat olennaiset riskit huomioon ottaen.

Pilari 2 mukaisessa vakavaraisuuden hallintaprosessissa ja riskiperusteisen pääomatavoitteen arvioinnissa huomioidaan S-Pankki-konsernin näkökulmasta kaikki olennaiset riskilajit, mikä integroi konsernin vakavaraisuuden hallinnan ja pääomasuunnittelun kokonaisvaltaiseen riskienhallintaan. Vakavaraisuuteen vaikuttavissa riskianalyseissa ja riskinottohalukkuuden määrittämisessä huomioidaan myös strategia ja liiketoimintasuunnitelma. Strategiaprosessi, johon osallistuvat vuosittain hallitus ja konsernin johtoryhmä, koostuu strategisesta analyysistä, strategisista valinnoista ja lopulta strategian toteuttamisesta. Strategisessa analyysissä tehdään arvio toimialasta, markkinoista, keskeisistä kilpailijoista, viranomais sääntelyn kehityksestä ja S-Pankki-konsernin omasta toiminnasta. Strategian vahvistaa hallitus. Strategiset valinnat -vaiheessa määritetään konsernin toiminta-ajatus ja visio, strategiset tavoitteet sekä niistä johdettu kokonaisriskistrategiassa kuvattava riskinkantokyky ja riskinottohalukkuus. Strategian toteutus -vaiheessa konkretisoidaan kriittiset menestystekijät, joille luodaan mittarit ja vuosittaiset tavoitetasot. Samalla määritetään näistä tavoitteista johdettu arvio riskiperusteiseksi pääomatarpeeksi sekä ylätason riskilimiitit. Strategian toteutus -vaiheen lopputulemana muodostuu S-Pankki-konsernin pääomasuunnitelma.

Pääomasuunnitelma perustuu S-Pankki-konsernin liiketoimintasuunnitelmalle ja sen sisältämille ennusteille toiminnan volyymin ja riskitasojen muutoksista sovitulla aikajänteellä. Pääomasuunnitelmassa näkyvät ennusteet

pääomatavoitteen, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden kehittymisestä konsernin ja yksittäisten yhtiöiden tasolla. Suunnitelmassa käsitellään ja analysoidaan pilari 1 mukaiset omien varojen vähimmäisvaateet ja vähimmäisvakavaraisuus. Tämän lisäksi pääomasuunnitelmassa määritetään pilari 2 mukainen pääomatavoite ja maksuvalmiuden riittävyys, riskilajikohtaiset riskiarviot huomioiden sekä asetetaan vakavaraisuustavoitteet. Vakavaraisuustavoitteilla pyritään varmistamaan, että konsernilla on riittävät pääomapuskurit myös mahdollisten odottamattomien tappioiden varalle. S-Pankin hallitus hyväksyy pääomasuunnitelman.

Riskinkantokyky ja riskinottohalukkuus

Hallitus määrittää konsernin riskinkantokyvyn, jolla asetetaan enimmäismäärä riskinotolle, liiketoiminnan kasvulle ja konsernin negatiiviselle kannattavuudelle, joka kyetään kantamaan lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Hallitus määrittelee myös riskinottohalukkuuden, joka kuvastaa hyväksytyjen riskien määrää ja tyyppiä, jonka S-Pankki-konserni on valmis liiketoiminnassaan ottamaan tietynä aikana pyrkiessään asettamiinsa tavoitteisiin. Riskinkantokyky asettaa ehdottoman ylärajan riskinottohalukkuudelle. Riskinkantokyky ja riskinottohalukkuus heijastuvat konsernin toimintaan ja riskinottoon asetettujen limiittien kautta. Kyseisiä limiittejä päivitetään säännöllisesti ja aina tarvittaessa, mikäli liiketoiminnan tai toimintaympäristön riskien tunnistamiseen ja arviointiin liittyvät havainnot sitä edellyttävät.

Liiketoiminnassa otetaan hallitusti riskinottohalukkuuden puitteissa sellaisia riskejä, joiden tuotto-odotus on riittävä suhteessa odotettuihin riskeihin. Lähtökohtana on saavuttaa vakaa ja riittävä tuotto konsernin omalle pääomalle lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Tavoitteena on saavuttaa vakavaraisuudessa ja maksuvalmiudessa sellainen taso, jossa riskinottohalukkuus vastaa hallituksen määrittämiä. Tarkoituksena on myös turvata toiminnan häiriötön jatkuvuus ja varmistaa, että S-Pankin riskinotto on hallittua, suunniteltua ja täyttää sääntelyn edellyttämät vaatimukset. Riskinottohalukkuutta tarkasteltaessa arvioidaan muun muassa asetettuja kasvupyrkimyksiä sekä liiketoiminnan laajentumista uusille alueille ja uusiin tuoteryhmiin.

Stressitestit

Sääntelyn edellytysten mukaisesti S-Pankki-konsernissa käytetään erilaisia stressitestejä sen arvioimiseksi, miten mahdolliset epäsuotuisat muutokset saattaisivat vaikuttaa konsernin tai sen yksittäisen yhtiön vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden kehittymiseen tietyllä aikajänteellä. Huomiotavia tekijöitä ovat muun muassa makrotaloudelliset toimin-

taympäristön ja skenaariokohtaiset liiketoimintavolyymien muutokset sekä niiden vaikutukset S-Pankki-konserniin ja sen strategian mukaiseen taloudelliseen ennusteeseen. Analyseissa huomioidaan yksittäisten valikoitujen riskitekijöiden ja usean muuttujan samanaikaiset vaikutukset S-Pankin riskiasemaan ja kannattavuuden kehittymiseen.

Stressitesteissä hyödynnetään myös erilaisia herkkyyssanalyyssejä, joiden avulla pystytään arvioimaan riskilajien laskennassa hyödynnettävien oletusten ja parametrien muutosten vaikutukset kyseisiin riskimalleihin. Herkkyyssanalyysit havainnollistavat eri riskien ja mahdollisten tappioiden todennäköisyyksien vaikutukset S-Pankin vakavaraisuusasemaan ja pääomapuskureihin. Stressitestit ja herkkyyssanalyysit toteutetaan pääasiassa osana vuosittaista pääomasuunnitelmaa.

Elvytysuunnitelma

S-Pankki-konserni laatii vuosittain hallituksen hyväksymän elvytysuunnitelman, jossa käsitellään käytettävissä olevat toimintavaihtoehdot ja toimet toiminnan jatkumisen turvaamiseksi tilanteessa, jossa S-Pankin taloudellinen asema olisi merkittävästi heikentynyt. Elvytysuunnitelma sisältää analyysit S-Pankin omien varojen ja vakavaraisuuden kehittymisestä erilaisissa skenaarioissa sekä tarkemmat selvitykset taloudellisen aseman säilyttämiseen tai palauttamiseen tarvittavista pääoma- ja maksuvalmiustoimista, järjestelyistä ja toimenpiteistä. Osana elvytysuunnitelmaa kuvataan myös siihen liittyvä hallinto, organisointi ja vastuut sekä toimeenpano.

Riskiperusteinen pilarin 2 pääomatavoite ja vakavaraisuuden hallinnan toimenpiderajat

Kokonaisriskistrategian mukainen riskinottohalukkuus määrittelee vakavaraisuuden hallinnassa niin sanotun pilarin 2 pääomatavoitteen viranomaisen asettaman pilarin 1 vakavaraisuusvaateen rinnalle. Myös konserniyhtiöille asetetaan kokonaisriskistrategian riskibudjetissa limiitti ja hälytysraja vähimmäisvakavaraisuustavoitteelle. Hälytysrajan alittuessa laaditaan suunnitelma konsernin yhtiöiden välisestä pääomituksista. Suunnitelma toteutetaan silloin, kun pääomien määrä alittaa varsinaisen vakavaraisuuslimiitin.

S-Pankki-konsernissa, sen emoyhtiössä ja tytäryhtiöissä sovelletaan alla olevan mukaisia, hallituksen hyväksymiä pilarin 2 vakavaraisuuden hallinnan rajoja, joiden perusteella vakavaraisuusasema on normaali, heikentynyt tai kriittinen.

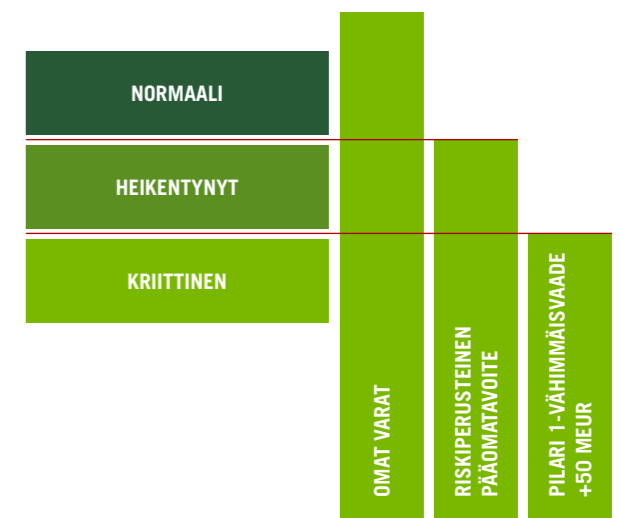
Pilarin 2 vakavaraisuusasema on normaali, kun konsernin

omien varojen määrä ylittää riskiperusteisen pääomatavoitteen. Vakavaraisuusasema on heikentynyt, mikäli omien varojen määrä alittaa riskiperusteisen pääomatavoitteen. Vakavaraisuusasema on kriittinen, kun omien varojen määrä alittaa pilarin 1 omien varojen vähimmäismäärän lisättyinä 50 miljoonalla eurolla.

Riskiperusteisen pilarin 2 vakavaraisuusaseman hallinnan rajojen lisäksi hallitus on asettanut vastaavat rajat myös pilarin 1 vakavaraisuusasemalle. Pilarin 1 vakavaraisuussuhdeluvun vähimmäistavoite on 13 % ja vakavaraisuusasema on normaali vakavaraisuussuhdeluvun ylittäessä 13 %. Vakavaraisuusasema on heikentynyt vakavaraisuussuhdeluvun alittaessa 13 %, mutta ylittäen 10,5 %. Vakavaraisuusasema on kriittinen vakavaraisuussuhdeluvun alittaessa 10,5 % rajan.

Pääomasuunnitelmassa huomioidaan asetetut toimenpiderajat ja määritellään ne toimenpiteet, joilla konsernin vakavaraisuusasema tarvittaessa palautetaan asetettujen tavoitteiden puitteisiin. Omien varojen määrän lähestyessä pääomatavoitetta, sovelletaan ensisijaisesti passiivisia riskien vähentämiskeinoja tilanteen normalisoimiseksi. Passiivisilla riskien vähentämiskeinoilla rajoitetaan lisäriskinottoa muun muassa leikkaamalla käyttämättömiä riskilimiittejä. Vasta tämän jälkeen sovelletaan vakavaraisuuden hallinnan aktiivisia keinoja.

Hallitus määrää toimenkuvansa mukaisesti pääomitus- ja rahoitusjärjestelyistä ja niiden toimeenpanosta sekä riskien vähentämiskeinojen soveltamisesta. Edellä kuvattujen rajoitteiden lisäksi konsernin vakavaraisuutta ja likviditeettiä arvioidaan kokonaisvaltaisesti sekä ennakkoiden.

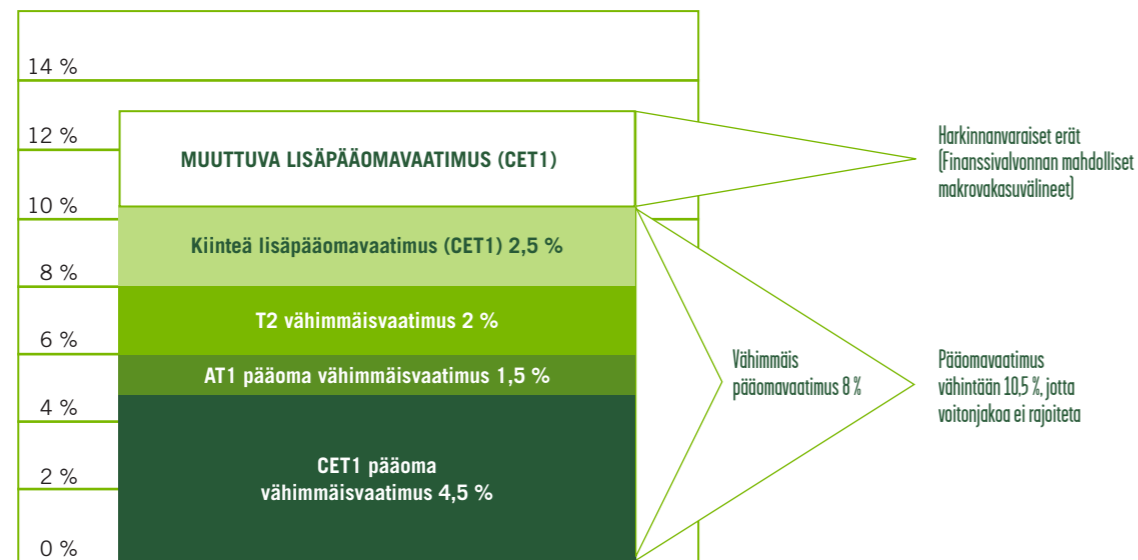
Yhteenveto S-Pankki-konsernin keskeisimmistä riskeistä ja riskiperusteisesta pääomatavoitteesta on kuvattu jäljempänä.

OMAT VARAT JA VAKAVARAISSUUS

Basel III -sääntelykehikko asettaa vähimmäisvaatimukset pankkien omille varoille.

Ydinpääoman (CET1) -vakavaraisuussuhteen vähimmäisvaatimus on 4,5 % ja lisäpääomavaatimus (AT1) on 1,5 %. Ensisijaiset omat varat (T1) muodostuvat CET1:stä ja AT1:stä. AT1-pääomaeriä ei S-Pankilla ole, joten CET1-omat varat ovat yhtä suuret kuin T1-omat varat. Tier 2 vähimmäispääomavaade on 8 % ja luottolaitoksille lasketaan mukaan kiinteä pääomaa säilyttävä puskuri (CET1) 2,5 %.

(komission delegoitu asetus EU 2015/1555), laitokohtainen vastasyklinen pää-omapuskurikanta on niissä maissa sovellettavien vastasyklisen puskurikantojen painotettu keskiarvo, joissa laitoksen merkitykselliset luottovastuut sijaitsevat. Mm. Ruotsin ja Norjan viranomaiset ovat asettaneet 1,5 % vastasyklisen pääomapuskurivaateen, joka huomioidaan konsernin omien varojen vähimmäisvaatimuksessa. Seuraava taulukko havainnollistaa laitokohtaisen vastasyklisen pääomapuskurikannan laskennan S-Pankki-konsernissa, joka oli 31.12.2016 0,02 prosenttia. Lisäksi konserni varautuu vakavaraisuustavoitteissaan konservatiiv-

Tämän lisäksi Finanssivalvonnan on mahdollisuus asettaa erilaisia muuttuvia lisäpääomavaatimuksia (vastasyklinen pääomapuskuri 0 % - 2,5 % (CET1), O-SII puskuri (CET1) 0 % - 2 % ja pankkikohtainen lisäpääomavaatimus (ns. pilari2). Toistaiseksi Finanssivalvonta ei ole asettanut muuttuvia lisäpääomavaatimuksia ja O-SII puskuri ei koske S-Pankkia. Kuitenkin teknisen sääntelystandardin nojalla

visiin pääomapuskureihin, joita voitaisiin tarvittaessa hyödyntää myös muissa muuttuvissa lisäpääomavaatimuksissa.

Ydinpääoma koostuu sidotun ja vapaan oman pääoman eristä, vähemmistöosuudesta sekä voittovaroista. Sidottua omaa pääomaa edustaa osakepääoma. Aineettomien hyödykkeiden hankintamenojen poistamaton osa vähennetään

M€	Merkityksellisten luottovastuiden pääomavaatimus	Osuus	Vastasyklinen pääomapuskuri
Ruotsi	1,7	0,98 %	1,50 %
Norja	0,6	0,36 %	1,50 %
Muut maat	168,1	98,66 %	0,00 %
Yhteensä	170,4	100,00 %	0,02 %

ydinpääomasta. EU:n vakavaraisuusasetuksen (575/2013) mukaan käyvän arvon rahasto lasketaan ydinpääoman yhteisöverokannan mukaisella laskennallisella verovelalla vähennettynä. Mahdollinen negatiivinen käyvän arvon rahasto vähennetään ydinpääomasta. Kuluneen tilikauden 2016 voittovarot on sisällytetty ydinpääomaan Finanssivalvonnan myöntämällä, EU:n vakavaraisuusasetuksen 26 artiklan mukaisella luvalla.

FIM Oyj:n vähemmistöosuus poistui omista varoista kesäkuussa 2016, kun S-Pankki osti loput FIM Oyj:n osakekannasta ja yhtiöiden hallitukset hyväksyivät sulautumissuunnitelman. FIM Oyj fuusioitiin S-Pankkiin loppuvuonna 2016.

Ensisijaiset omat varat ovat vapaasti ja välittömästi käytettävissä odottamattomien tappioiden kattamiseen. S-Pankki-konsernin ensisijaiset omat varat ovat kokonaisuudessaan luettavissa rajoituksettomiin omiin varoihin. S-Pankki-konsernilla on siten täysi päätäntävalta niiden takaisinmak-

susta sekä niille jaettavasta osingosta. Toissijaiset omat varat muodostuvat konsernissa kahdesta debentuuriehtoisesta, nimellisarvoltaan yhteensä 42 miljoonan euron lainasta. S-Pankki lunasti kaksi debentuuria ja yksi debenturi erääntyi vuoden 2016 aikana. Vastaavasti S-Pankki laski liikkeelle uuden 26 miljoonan euron debentuurin kesäkuussa 2016. Debentuurien tarkemmat ehdot ovat taseerien liitetiedoissa. S-Pankki-konsernilla ei ole eriä, joita luettaisiin toissijaisista omista varoista tai yhteisesti ensi- ja toissijaisista omista varoista vähennettäväksi.

Omat varat ja vakavaraisuus on esitetty tilinpäätöksessä EU:n vakavaraisuusasetuksen (575/2013) mukaan. Konsernin omat varat olivat tilikauden päättyessä yhteensä 398,2 miljoonaa euroa (376,1), kun omien varojen vähimmäisvaade oli 210,6 miljoonaa euroa (194,9).

S-Pankki-konsernin vakavaraisuussuhde oli 15,1 prosenttia (15,4).

OMAT VARAT (M€)	12/2016	12/2015
Ydinpääoma ennen vähennyksiä	401,3	391,2
Osakepääoma	82,9	82,9
Ylikurssirahasto	0,0	0,0
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	243,8	243,8
Vapaaehtoiset varaukset		
Vähemmistöosuus	0,0	9,2
Voittovarot	63,3	44,9
Edellisten tilikausien voitot / tappiot	44,9	32,0
Tilikauden voitto / tappio	18,4	12,8
Käyvän arvon rahasto	11,4	10,4
Vähennykset ydinpääomasta	45,1	41,5
Aineettomat hyödykkeet	42,5	35,6
Laskennalliset verosaamiset	1,1	1,0
Varovaisesta arvostuksesta aiheutuva arvonoikeyisu	1,5	0,0
Käyvän arvon rahasto, negatiivinen arvostus	0,0	3,4
Suunniteltu osingonjako	0,0	1,5
Ydinpääoma (CET1)	356,2	349,8
Ensisijainen lisäpääoma ennen vähennyksiä	0,0	0,0
Vähennykset ensisijaisista lisäpääomasta		
Ensisijainen lisäpääoma (AT1)	0,0	0,0
Ensisijainen pääoma	356,2	349,8

OMAT VARAT (M€)	12/2016	12/2015
Toissijainen pääoma ennen vähennyksiä	42,0	26,3
Debentuurit	42,0	26,3
Vähennykset toissijaisesta pääomasta		
Toissijainen pääoma (T2)	42,0	26,3
Omat varat yhteensä	398,2	376,1
Omat varat yhteensä	398,2	376,1
Omien varojen vähimmäisvaatimus	210,6	194,9
Vakavaraisuussuhde	15,1 %	15,4 %
Ensisijaiset omat varat	356,2	349,8
Omien varojen vähimmäismäärä	210,6	194,9
Ensisijaisten omien varojen vakavaraisuussuhde	13,5 %	14,4 %
Riskipainotetut erät yhteensä	2632,2	2436,0
josta luottoriskin osuus	2328,5	2133,0
josta markkinariskin osuus	1,5	0,9
josta operatiivisen riskin osuus	299,9	299,3
josta vastuun arvonoikeyisuun liittyvän riskin osuus	2,4	2,9
Ydinpääoma suhteessa riskipainotettuihin eriin (%)	13,5 %	14,4 %
Ensisijainen pääoma suhteessa riskipainotettuihin eriin (%)	13,5 %	14,4 %
Omat varat yhteensä suhteessa riskipainotettuihin eriin (%)	15,1 %	15,4 %

Merkittävin omia varoja sitova erä on luottoriskin vakavaraisuusvaatimus ja siihen kuuluvat erät "Kiinteistövakuudelliset saamiset" 2252,3 miljoonaa euroa (1 836,7), "Saamiset yrityksiltä" 683,9 miljoonaa euroa (483,1) ja

"Vähittäissaamiset" 749,9 miljoonaa euroa (657,8). Alla olevassa taulukossa on tarkemmin eriteltynä eri ryhmien vastuut ja niiden vaikutukset omiin varoihin.

OMIEN VAROJEN VÄHIMMÄISMÄÄRÄ (M€)	12/2016		12/2015	
	Vastuuarvo	Omat varat	Vastuuarvo	Omat varat
Luottoriskin vähimmäisvakavaraisuusvaatimus				
Saamiset valtioilta ja keskuspankeilta	230,1	0,0	329,8	0,0
Saamiset aluehallinnolta ja paikallisviranomaisilta	199,1	0,0	56,1	0,0
Saamiset julkisyhteisöiltä ja julkisoikeudellisilta laitoksilta	17,1	0,3	20,0	0,3
Saamiset kansainvälisiltä kehityspankeilta	5,1	0,0	5,1	0,0
Saamiset luottolaitoksilta ja sijoituspalveluyrityksiltä*	687,9	15,5	1 020,6	28,6
Saamiset yrityksiltä	683,9	52,0	483,1	37,2
Vähittäissaamiset	749,9	44,7	657,8	39,5
Kiinteistövakuudelliset saamiset	2252,3	62,8	1 836,7	51,4
Erääntyneet saamiset	12,1	1,2	18,4	2,0
Katetut joukkolainat	282,3	2,3	234,0	1,9
Sijoitusrahastosijoitukset	29,8	2,4	30,6	2,4
Oman pääoman ehtoiset	0,8	0,1		
Muut erät	12,8	1,0	42,9	2,7
Taseen ulkopuoliset sitoumukset	1161,5	4,0	1 245,1	4,5
Yhteensä	6324,8	186,3	5 980,1	170,6
Luottoriskin vähimmäisvakavaraisuusvaatimus yhteensä		186,3		170,6
Markkinariskin vähimmäisvakavaraisuusvaatimus		0,1		0,1
Operatiivisten riskien vähimmäisvakavaraisuusvaatimus		24,0		23,9
Vastuun arvonokaisun vähimmäisvakavaraisuusvaatimus		0,2		0,2
Omien varojen vähimmäismäärä yhteensä		210,6		194,9

*Vastuuarvossa on huomioitu johdannaisten osalta vastapuoliriskin vastuuarvo.

Riskipainoittain tarkasteltuna S-Pankki-konsernin vastuut kohdistuivat ennen kaikkea 35 %:n riskipainoon, johon sisältyvät kiinteistövakuudelliset saamiset. Riskipainoltaan 100 %:n luokkaan S-Pankki-konserni kirjasi pääasiassa saamia yrityksiä sekä sijoitusrahastosijoituksia, kun taas alin 0 %:n luokka muodostui keskuspankkisaamisista ja taseen ulkopuolisista eristä. Katetut joukkolainat ovat pääosin 10 %:n erään kuuluvia ja vähittäissaamiset ovat 75 %:n erään kuuluvia. Erääntyneet saamiset kirjattiin 150 %:n erään. Vuoden 2016 aikana S-Pankin lainakanta on kasvanut, mikä näkyy vähittäissaamisten (riskipaino 75 %) ja yritystavastuiden (riskipaino 100 %) riskipainoluokkien nousuna suhteessa edelliseen tilikauteen. Keskuspankkisaamiset ja taseen ulkopuoliset (riskipaino 0 %) riskipaino-erä on taas vastaavasti pienentynyt.

Vakavaraisuusasetuksen mukaisesti luottolaitosten liikkeen laskemien velkakirjojen riskipainot määritetään perustuen liikkeeseenlaskijan itsensä tai instrumentin luottoluokitukseen. Luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten osalta vastuut kohdistuivat etenkin 50 prosentin riskipainoluokkaan. S-Pankki-konserni käyttää luottoriskin vakavaraisuuslaskennassa Standard & Poor's:n, Moody's Investors Servicen ja Fitch Ratingsin luottoluokituksia riskipainojen määrittämisessä valtioille ja keskuspankeille, aluehallinnoille, julkisyhteisöille, luottolaitoksille, yrityksille ja sijoituspalveluyrityksille. Jos vastuun erä kuuluu erityiseen liikkeeseenlaskuohjelmaan tai -järjestelyyn, jolle on käytävissä oma luottoluokituksensa, käytetään tätä luottoluokitusta riskipainon määrittämisessä.

SAAMISET RISKIPAINOITTAIN (M€)	Vastuuarvo	
	2016	2015
Riskipaino		
0 %	443,3	1397,1
10 %	282,3	235,2
20 %	542,2	678,9
35 %	2296,2	1837,1
50 %	273,3	617,4
75 %	1356,9	659,8
100 %	1108,5	540,2
150 %	22,2	14,3
	6324,8	5980,1

ERÄÄNTYNEET SAAMISET (M€) 2016	30–90 päivää	Yli 90 päivää	Arvon-alentumiset	Yhteensä
Tase-erä				
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	0,8	12,4	-3,6	9,6

ERÄÄNTYNEET SAAMISET (M€) 2015	30–90 päivää	Yli 90 päivää	Arvon-alentumiset	Yhteensä
Tase-erä				
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1,3	14,9	-2,9	13,3

VASTUUT (M€)	VASTUIDEN KOKONAISMÄÄRÄ		VASTUIDEN KESKIMÄÄRÄINEN ARVO TILIKAUDELLA	
	2016	2015	2016	2015
Saamiset valtiolta ja keskuspankeilta	230,1	329,8	273,1	253,5
Saamiset aluehallinnolta	199,1	56,1	158,0	50,0
Saamiset julkisyhteisöiltä ja julkisoikeudellisilta laitoksilta	17,1	20,0	15,3	15,0
Saamiset kansainvälisiltä kehityspankeilta ja organisaatioilta	5,1	5,1	5,1	8,0
Saamiset luottolaitoksilta ja sijoituspalveluyrityksiltä	687,9	1 020,6	838,9	1 112,2
Saamiset yrityksiltä	683,9	483,1	659,6	510,8
Vähittäissaamiset	749,9	657,8	710,2	631,3
Kiinteistövakuudelliset saamiset	2 252,3	1 836,7	2 062,1	1 796,5
Erääntyneet saamiset	12,1	18,4	11,7	12,4
Katetut joukkolainat	282,3	234,0	269,5	217,0
Sijoitusrahastosijoitukset	29,8	30,6	26,9	33,1
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	0,8	0,0	0,4	0,0
Muut erät	12,8	42,9	22,9	48,7
Taseen ulkopuoliset erät	1 161,5	1 245,1	1 215,7	1 162,9
Yhteensä	6 324,8	5 980,1	6 269,4	5 851,3

VASTUIDEN JAKAUTUMINEN MAANTIETEELLISESTI (M€) 2016	Suomi	Pohjoismaat	Muut	
			EU-maat	Muut maat
Saamiset valtiolta ja keskuspankeilta	98,1	22,5	0,0	0,0
Saamiset aluehallinnolta	185,7	11,2	0,0	0,0
Saamiset kansainvälisiltä kehityspankeilta ja organisaatioilta	0,0	0,0	5,1	0,0
Saamiset luottolaitoksilta ja sijoituspalveluyrityksiltä	376,1	130,6	91,4	92,3
Saamiset yrityksiltä	596,6	25,6	0,0	0,0
Vähittäissaamiset	920,8	0,0	0,0	0,02
Kiinteistövakuudelliset saamiset	2 252,2	0,1	0,0	0,0
Erääntyneet saamiset	12,1	0,0	0,0	0,0
Katetut joukkolainat	85,0	157,2	0,0	40,0
Oman pääoman ehtoiset vastuut	26,3	0,0	0,0	3,5
Sijoitusrahastosijoitukset	0,7	0,0	0,1	0,0
Muut erät	12,6	0,0	0,2	0,0
Taseen ulkopuoliset erät	1 161,0	0,0	0,4	0,0
Yhteensä	5 744,3	347,3	97,3	135,9

VASTUIDEN JAKAUTUMINEN MAANTIETEELLISESTI (M€) 2015	Suomi	Pohjoismaat	Muut	
			EU-maat	Muut maat
Saamiset valtiolta ja keskuspankeilta	299,2	27,5	3,0	0,0
Saamiset aluehallinnolta	45,0	11,0	0,0	0,0
Saamiset kansainvälisiltä kehityspankeilta ja organisaatioilta	0,0	0,0	5,1	0,0
Saamiset luottolaitoksilta ja sijoituspalveluyrityksiltä	417,6	259,0	194,3	149,7
Saamiset yrityksiltä	465,4	17,7	0,0	0,0
Vähittäissaamiset	656,2	0,0	1,6	0,00
Kiinteistövakuudelliset saamiset	1 836,7	0,0	0,0	0,0
Erääntyneet saamiset	18,3	0,1	0,0	0,0
Katetut joukkolainat	67,9	144,1	8,0	14,0
Sijoitusrahastosijoitukset	30,6	0,0	0,0	0,0
Muut erät	34,4	5,2	2,3	1,0
Taseen ulkopuoliset erät	1 244,7	0,0	0,4	0,0
Yhteensä	5 136,0	464,7	214,6	164,8

VASTUIDEN JAKAUTUMINEN TOIMIALOITTAIN (M€)	2016	2015	2014
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	1 188,0	1 559,5	1 896,0
Tukku- ja vähittäiskauppa	402,1	461,3	362,5
Kiinteistöalan toiminta	597,9	267,8	308,5
Sähkö-, kaasu- ja vesihuolto, jäähdytysliiketoiminta	130,8	35,4	89,5
Teollisuus	123,4	100,8	48,5
Kaivostoiminta ja louhinta	6,4	6,3	4,6
Rakentaminen	79,8	77,7	4,5
Informaatio ja viestintä	27,6	17,2	12,8
Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus	237,5	99,3	0,1
Muut	101,3	84,3	240,6
Ei toimialaluokkaa **	3 430,0	3 270,5	2 801,8
Yhteensä	6 324,8	5 980,1	5 769,5

JOHDANNAISVASTUIDEN NIMELLISARVOT JÄLJELLÄ OLEVAN JUOKSUAJAN MUKAAN (M€) 31.12.2016	Alle 1 vuosi	1–5 vuotta	Yli 5 vuotta
Korkojohdannaiset			
Termiinisopimukset			
Koronvaihtosopimukset	95,0	325,0	81,2
Optiosopimukset, ostetut		200,0	
Optiosopimukset, asetetut		200,0	
Osakejohdannaiset			
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset, ostetut	3,7		
Optiosopimukset, asetetut	3,7		
Valuuttajohdannaiset			
Termiinisopimukset			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			

JOHDANNAISVASTUIDEN NIMELLISARVOT JÄLJELLÄ OLEVAN JUOKSUAJAN MUKAAN (M€) 31.12.2015	Alle 1 vuosi	1–5 vuotta	Yli 5 vuotta
Korkojohdannaiset			
Termiinisopimukset			
Koronvaihtosopimukset	221,0	342,0	46,2
Optiosopimukset, ostetut	20,0	200,0	
Optiosopimukset, asetetut	45,0	150,0	50,0
Osakejohdannaiset			
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset, ostetut	20,9		
Optiosopimukset, asetetut	20,9		
Valuuttajohdannaiset			
Termiinisopimukset			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			

JOHDANNAISSOPIMUKSET 31.12.2016 SUOJAUSTARKOITUKSESSA TEHDYT (M€)	Nimellisarvo	Positiivinen käypä arvo	Negatiivinen käypä arvo
Korkojohdannaiset			
Koronvaihtosopimukset	456,2	0,0	-8,3
MUUSSA KUIN SUOJAUSTARKOITUKSESSA TEHDYT (M€)			
Korkojohdannaiset			
Terminisopimukset			
Koronvaihtosopimukset	45,0	0,0	-0,1
Optiosopimukset, ostetut	200,0	0,4	
Optiosopimukset, asetetut	200,0		-1,5
Osakejohdannaiset			
Terminisopimukset			
Optiosopimukset, ostetut	3,7	0,2	
Optiosopimukset, asetetut	3,7		-0,2
Valuuttajohdannaiset			
Terminisopimukset			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			

JOHDANNAISSOPIMUKSET 31.12.2015 SUOJAUSTARKOITUKSESSA TEHDYT (M€)	Nimellisarvo	Positiivinen käypä arvo	Negatiivinen käypä arvo
Korkojohdannaiset			
Koronvaihtosopimukset	589,0	0,0	-9,2
MUUSSA KUIN SUOJAUSTARKOITUKSESSA TEHDYT (M€)			
Korkojohdannaiset			
Terminisopimukset			
Koronvaihtosopimukset	20,2		-0,3
Optiosopimukset, ostetut	220,0	0,8	
Optiosopimukset, asetetut	245,0		-1,4
Osakejohdannaiset			
Terminisopimukset			
Optiosopimukset, ostetut	20,9	1,1	
Optiosopimukset, asetetut	20,9		-1,0
Valuuttajohdannaiset			
Terminisopimukset			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			

RAHOITUSVARAT JA -VELAT KORKOSIDONNAISUUDEN MUKAAN (M€) 2016									
Tase-erä / seuraava korontarkistus	0-1 kk	1-3 kk	3-6 kk	6-9 kk	9-12 kk	1-2 v.	2-5 v.	Yli 5 v	Yhteensä
Käteiset varat	97,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	97,0
Saamiset luottolaitoksilta	31,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	31,2
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 096,0	651,4	690,8	379,5	452,1	125,2	79,9	17,4	3 492,2
Saamistodistukset	244,0	353,6	101,3	3,1	41,5	151,7	487,4	99,0	1 481,5
Saamiset yhteensä	1 468,1	1 004,9	792,1	382,6	493,6	276,9	567,3	116,5	5 101,9
Velat luottolaitoksille	0,0	-5,0	-20,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-25,0
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	-4 569,4	-3,9	-6,0	-1,1	-0,6	-1,4	-1,4	0,0	-4 583,9
Yleiseen liikkeeseen lasketut joukkovelkakirjat	-10,0	0,0	-1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-11,0
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,0	0,0	-26,0	0,0	-16,0	0,0	0,0	0,0	-42,0
Velat yhteensä	-4 579,4	-8,9	-53,0	-1,1	-16,6	-1,4	-1,4	0,0	-4 661,9
Saamiset ja velat yhteensä	-3 111,3	996,0	739,1	381,6	477,0	275,5	565,8	116,5	440,0

RAHOITUSVARAT JA -VELAT KORKOSIDONNAISUUDEN MUKAAN (M€) 2015									
Tase-erä / seuraava korontarkistus	0-1 kk	1-3 kk	3-6 kk	6-9 kk	9-12 kk	1-2 v.	2-5 v.	Yli 5 v	Yhteensä
Käteiset varat	207,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	207,3
Saamiset luottolaitoksilta	19,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	19,7
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	923,8	539,1	543,1	307,8	323,2	72,4	108,6	13,1	2 831,1
Saamistodistukset	259,5	373,3	164,3	19,7	67,7	186,0	459,0	64,8	1 594,2
Saamiset yhteensä	1 410,3	912,3	707,4	327,5	390,9	258,4	567,6	77,9	4 652,3
Velat luottolaitoksille	0,0	0,0	-10,0	-1,8	0,0	0,0	0,0	0,0	-11,8
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	-4 087,3	-16,5	-12,3	-13,2	-15,2	-1,5	-0,3	0,0	-4 146,4
Yleiseen liikkeeseen lasketut joukkovelkakirjat	0,0	-16,5	-9,6	-16,0	-2,0	0,0	0,0	0,0	-44,1
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	-24,0	-3,0	0,0	0,0	-16,0	0,0	0,0	0,0	-43,0
Velat yhteensä	-4 111,3	-36,0	-31,9	-30,9	-33,2	-1,5	-0,3	0,0	-4 245,3
Saamiset ja velat yhteensä	-2 701,0	876,3	675,5	296,5	357,7	256,9	567,3	77,9	407,1

VELKAANTUNEISUUS JA OMAVARAISUUSSUHDE

Oheisessa taulukossa on esitetty EU:n vakavaraisuusasetuksen, delegoidun asetuksen (EU 2015/62) ja vähimmäisomavaraisuusasteen julkistamisvaatimuksia koskevan täytäntöönpanoasetuksen (EU 2016/200) mukaiset S-Pankki-konsernin vähimmäisvakavaraisuuteen liittyvät

tiedot. Lisäksi taulukon alaosassa on laadullinen kuvaus ylivelkaantumiskriisien hallintaan käytettävistä prosesseista ja tekijöistä, jotka ovat vaikuttaneet vähimmäisomavaraisuusasteeseen.

VÄHIMMÄISOMAVARAISUUSASTE (M€)

	31.12.2016	31.12.2015
Täsmäytysyhteenvedo varoista ja vähimmäisomavaraisuusasteen vastuista	Sovellettava määrä	Sovellettava määrä
Varojen kokonaismäärä julkaistujen tilinpäätösten mukaan	5 203,57	4 768,39
Johdannaisinstrumenttien oikaisut	3,32	5,65
Arvopapereilla toteutettavien rahoitustoimien oikaisu		
Taseen ulkopuolisten erien oikaisu (ts. taseen ulkopuolisten vastuiden muuntaminen luottoa vastaaviksi määräksi)	160,59	176,76
Muut oikaisut	-43,59	-39,06
Vähimmäisomavaraisuusasteen vastuiden kokonaismäärä	5 323,89	4 911,74

VÄHIMMÄISOMAVARAISUUSASTEEN YHTEINEN JULKISTAMINEN

Vakavaraisuusasetuksen vähimmäisomavaraisuusasteen vastuut

Vakavaraisuusasetuksen vähimmäisomavaraisuusasteen vastuut

Taseeseen sisältyvät vastuut (pois lukien johdannaiset ja arvopapereilla toteutettavat rahoitustoimet)

Taseeseen sisältyvät erät (pl. johdannaiset, arvopapereilla toteutettavat rahoitustoimet ja haltuun uskotut varat, mutta mukaan lukien vakuudet)

5 158,68

4 727,62

Taseeseen sisältyvät vastuut yhteensä

5 158,68

4 727,62

Johdannaisten vastuut

Jälleenhankintakustannus, joka liittyy kaikkiin johdannaistoiimiin

4,60

7,36

Johdannaisten vastuut yhteensä

4,60

7,36

Muut taseen ulkopuoliset vastuut

Taseen ulkopuolisiin eriin liittyvät vastuut, bruttomääräinen nimellismäärä

1 161,49

1 245,08

(Oikaisut luottoa vastaaviksi määräksi muuntamista varten)

-1 000,90

-1 068,33

Muut taseen ulkopuoliset vastuut

160,59

176,76

Pääoma ja vastuiden kokonaismäärä

Ensisijainen pääoma (T1)

356,24

349,77

Vähimmäisomavaraisuusasteen vastuiden kokonaismäärä

5 323,87

4 911,74

Vähimmäisomavaraisuusaste

6,69 %

7,12 %

TASEESEEN SISÄLTYYVIEN VASTUIDEN JAKO (POIS LUKIEN JOHDANNAISET, ARVOPAPERILLA TOTEUTETTAVAT RAHOITUSTOIMET JA ULKOPUOLELLE JÄTETYT VASTUUT)	Vakavaraisuusasetuksen vähimmäisomavaraisuus- asteen vastuut	Vakavaraisuusasetuksen vähimmäisomavaraisuus- asteen vastuut
Taseeseen sisältyvät vastuut yhteensä (pois lukien johdannaiset, arvopapereilla toteutettavat rahoitustoimet ja ulkopuolelle jätetyt vastuut), josta:	5 158,68	4 727,62
Kaupankäyntivarastoon kuuluvat vastuut	0,00	0,00
Rahoitustoimintaan liittyvät vastuut, joista:	5 158,68	4 727,62
Katetut joukkolainat	282,31	234,05
Valtiovastuiksi katsotut vastuut	434,33	349,76
Aluehallintojen, kansainvälisten kehityspankkien, kansainvälisten organisaatioiden, julkisyhteisöjen ja julkisoikeudellisten laitosten vastuut, joita ei katsota valtiovastuiksi	17,11	61,11
Laitokset	683,34	1 013,23
Kiinteistövakuudelliset vastuut	2 252,28	1 836,74
Vähittäisvastuut	749,89	657,80
Yritykset	683,87	483,07
Maksukyvyttömyystilassa olevat vastuut	12,14	18,41
Muut vastuut (kuten oman pääoman ehtoiset vastuut, arvopaperistamiset ja muut vastuut, jotka eivät koske luottovelvoitetta)	43,42	73,45

LAADULLINEN KUVAUS

Ylivelkaantumisen riskin hallintaan käytettävät prosessit

S-Pankki-konsernissa seurataan velkaantuneisuusriskiä osana jatkuvaa raportointia ja konsernin omavaraisuussuhdeluvulle on asetettu sisäinen minimimitavoitetaso osana kokonaisriskistrategiaan kuuluvaa riskibudjetointia.

Tekijät, jotka ovat vaikuttaneet vähimmäisomavaraisuusasteeseen

S-Pankki-konsernin omavaraisuusaste laski tilikauden aikana 7,1 %:sta 6,7 %:iin. Omavaraisuusaste on laskettu CRR:n ja Delegoidun asetuksen (EU) 2014/62 mukaisesti. Tilikauden aikainen muutos selittyi vähimmäisomavaraisuusasteen vastuiden kokonaisuutena 412,1 miljoonan euron kasvulla. Tier 1 -omat varat kasvoivat vastaavasti 6,5 miljoonaa euroa.

S-PANKKI-KONSERNIN RISKIT

YLEISTÄ

Riski on epävarmuutta odotetussa tulevaisuuden taloudellisessa tulemassa. Riskin eliminointi tarkoittaa rahoitusteorian mukaan matalaa, mutta ennustettavaa tuottoa. Yleensä riskitön tuottotaso on niin matala, että riskittömän tuottotason lukitseminen tarkoittaa pientä epävarmuutta taloudellisessa tulemassa, mutta kokonaisuudessaan toiminta jää liikekulojen jälkeen tappiolliseksi. Siksi liiketoiminnassa on otettava hallitusti riskinottohalukkuuden puitteissa riskejä, joiden tuotto-odotus on riittävä suhteessa odotettuihin riskeihin.

Seuraavassa käsitellään riskilajeittain S-Pankki-konsernille keskeisten riskien määritelmät, niiden mittaamiseen ja hallintaan liittyvät menetelmät, seuranta ja raportointia sekä riskiperusteisen pääomatarpeen muodostumista. Lopuksi esitetään S-Pankki-konsernin riskiperusteinen pääomatarve.

LUOTTORISKIT

Luottoriskin määritelmä, mittaaminen ja hallinta
Luottoriskillä tarkoitetaan sitä, että vastapuoli ei todennäköisesti täytä sopimuksen mukaisia velvoitteitaan eli asiakas laiminlyö maksuvelvollisuutensa S-Pankki-konsernille ja tästä aiheutuu tappio S-Pankille tai sen tytäryhtiölle. Riskiä saattaa syntyä esimerkiksi tilanteissa, joissa luotonmyöntö ei ole perustunut oikeaan ja riittävään tietoon tai jos asiakkaan taloudellinen tila tai vakuuden arvo heikenee. Luottoriskiä saattaa syntyä myös taseen ulkopuolisista sitoumuksista, kuten käyttämättömistä luottojärjestelyistä, -limiiteistä ja takauksista. Lisäksi luotto- ja vastapuoliriskiä syntyy sijoitustoiminnassa osakevälityksessä, vastapuolten kykenemättömyydestä suoriutua maksuvelvoitteistaan sekä varainhoitotoiminnassa asiakkaiden palkkiosaatavista.

Luottoriski on merkittävin omien varojen vähimmäisvaadetta sitova riskilaji S-Pankki-konsernissa. Suurimmat luottoriskiä synnyttävät liiketoimet ovat henkilö- ja yritysasiakkaiden kiinteistövakuudellinen luotonanto sekä henkilöasiakkaiden vakuudettomat kortti- ja kulutusluotot. Luottoriskistrategian avulla varmistetaan, että luottoriskin hallinnassa noudatetaan hyvää pankki- ja luotonantotapaa sekä ulkoista sääntelyä. Luottoriskistrategian, siihen liittyvien tavoitteiden, limiittien, luottopäätösvaltuuksien sekä muiden olennaisten periaatteiden avulla hallitus ohjaa konsernin luotonannon tasoja. Luottoriskin hallinnan kokonaisuuteen kuuluvat luotonmyöntöprosessi, limiitit, luottoris-

kiä vähentävät tekijät kuten vakuuksien hallinta ja takaukset, hinnoittelu sekä luottoriskin seuranta, valvonta ja raportointi. Luottoriskiä hallitaan liike- ja tukitoiminoissa konsernin kokonaisriskistrategiassa ja luottoriskistrategiassa määriteltyjen periaatteiden ja limiittien puitteissa. Tällä tavoin varmistetaan, että otettuihin riskeihin on varattu riittävästi pääomia ja että riskinottohalukkuuden sekä riskienhallinnan tavoitteet toteutuvat.

Luotonmyöntö- ja hallintaprosessi

Luotonannossa asiakkaalle pyritään tarjoamaan kuhunkin tarpeeseen sopivin luottotuote tai niiden yhdistelmä. Luotonmyöntö ja hallinta perustuvat prosessiin, jonka osia ovat mm. asiakkaan tunnistaminen, asiakaskohtainen analyysi, maksuhäiriötarkistus ja riskiluokittelu sekä rahoitettavan hankkeen ja mahdollisen vakuuden arviointi. Luottoa hakeville asiakkaille suoritetaan analyysi, jonka avulla tutkitaan luotonhakijan kykyä vastata sitoumuksistaan. Kerättävät ja analysoidut tiedot riippuvat haettavasta luotosta, sen käyttötarkoituksesta sekä asiakasryhmästä. Yleisesti ottaen luottihakemukset arvioidaan luottokelpoisuutta kuvaavien muuttujien ja kriteerien, kuten asiakkaan sosioekonomisen profiilin, takaisinmaksukyyn sekä asiakas- ja maksukäyttäytymiseen liittyvien tekijöiden perusteella.

Luottopäätökset ovat kertapäätöksiä, limiittipäätöksiä, sitovia vastuun lisäystä koskevia tarjouksia tai muita päätöksiä, jotka kasvattavat konsernin vastuuasemaa. Ylin luottopäätösvalta on konsernin hallituksella, joka on delegoinut päätösvaltaa edelleen konsernin sisällä. Päätösvaltuuksiin vaikuttavat haettavan luoton suuruus, asiakaskokonaisuuden kokonaisvastuut sekä mahdolliset reaalivakuudet ja takaukset. Luottoesitykset, -päätökset ja luottoihin tehtävät muutokset valmistellaan, toteutetaan ja dokumentoidaan sovitusti. Itse luottopäätösprosessi on keskitetty ja osa henkilöasiakkaiden luottopäätöksistä tehdään riskiluokittelumallien perusteella automaattisesti. Näin varmistetaan luottopäätösten kannattavuus, tehokkuus ja tasalaatuisuus. Myönnettävään luottoon liittyvät olennaiset tiedot ja riskit käydään asiakkaan kanssa läpi toimintaohjeiden mukaisesti.

Asuntorahoituksessa ja sitä koskevissa lainapäätöksissään S-Pankki noudattaa Finanssivalvonnan määräyksiä ja ohjeita luototussuhteen laskennasta (3/2015). Ohje on astunut voimaan 1.7.2016 ja koskee henkilöasiakkaiden

asuntorahoituksessa myönnettävän luoton määrää suhteessa luoton vakuudeksi annettujen vakuuksien käypään arvoon luoton myöntämishetkellä. Viranomaisen asettama enimmäislautotussuhde eli ns. lainakatto on 90 %. Ohjeen voimaan astumisen jälkeen eli 1.7.-31.12.2016, asuntorahoituksen luototussuhteen keskiarvo on ollut S-Pankissa 60,5 %.

Luotonhallinnan ja asiakasseurannan avulla annettuja luottoja, asiakkaiden tilanteen ja vakuuksien arvon kehittymistä seurataan säännöllisesti. Tällä tavoin mahdolliset maksuviiveet, ongelmalliset luotot ja muut epäilyttävät liiketoimet voidaan havaita ja niihin voidaan reagoida tarvittavin toimenpitein.

Suuret asiakasriskit ja keskittämäriskit

Suurten asiakasriskien hallinnan tarkoituksena on rajoittaa yksittäisen asiakkaan ja asiakaskokonaisuuden vastuiden kokonaismäärää. Sääntelyn määritysten mukaisesti, yhden asiakaskokonaisuuden vastuuta pidetään suurena asiakasriskinä, kun sen arvo on vähintään 10 prosenttia hyväksyttävästä pääomasta. EU:n vakavaraisuusasetuksen (575/2013, artikla 395) mukaisesti S-Pankki-konsernin vastuu, joka liittyy johonkin asiakkaaseen tai asiakaskokonaisuuteen, ei luottoriskin vähentämisen jälkeen saa ylittää arvoltaan 25 prosenttia konsernin hyväksyttävästä pääomasta. Laitoksille on asetettu 150 miljoonan euron ylärajan, joka ei ylitä 100 prosenttia hyväksyttävistä omista varoista. S-Pankki-konsernissa selvitetään ja dokumentoidaan taloudelliset sidokset aina yksittäisen vastuun ylittäessä määrätyn raja-arvon.

S-Pankki-konsernissa suurten asiakasriskien hallinta tapahtuu konsernitasolla asettamalla kokonaislimiitit kullekin asiakaskokonaisuudelle. Asiakaskokonaisuuden limiitti allokoidaan luottokomitean toimesta edelleen eri liiketoimintayksiköille. S-Pankki-konsernin asiakaskunta on henkilöasiakkaiden luotonannon osalta määrältään suuri ja mahdollista keskittämäriskiä laskee asiakaskunnan jakautuminen maantieteellisesti eri puolille Suomea sekä luottokannan ja vakuuksien jakautuminen eri luottotuotteiden kesken. Myös yritysasiakkaiden luotonanto on hajautunut eri toimialoille.

Keskittämäriskiä voivat S-Pankki-konsernille aiheuttaa pääasiassa luottolaitokset ja yritykset. Keskittämäriskiä seurataan säännöllisesti osana johdon riskiraporttia. Sovelletta- van mallin mukaan keskittämäriskiä ei tällä hetkellä synny luottolaitoksista, eikä sille varata pääomia. Pääomasuunnitelmassa on tehty erikseen suurimpien yritysten keskitty-

märiskiin kohdistuva stressitesti, jonka perusteella keskittämäriskin riskiperusteinen pääomatarve on määritelty.

Vakuuksien kautta syntyvät epäsuorat vastuut ovat osa riskikeskittymien valvontaa. Kiinteistövakuudet ovat S-Pankki-konsernin suurin yksittäinen vakuuslajiryhmä. Kiinteistöva- kuudet ovat hajautuneet suurelle määrälle yksittäisiä lainoja ja lisäksi ne ovat hajautuneet maantieteellisesti eri puolille Suomea. Kiinteistövakuuksien arvon mahdollisten muutosten vaikutuksia konsernin vakavaraisuuteen ja pääomiin arvoidaan osana pääomasuunnitelman skenaarioanalyysia.

Arvonalentumiset

Arvonalentumisesta on kyse silloin, kun objektiivisten kri- teerien perusteella arvioidaan, ettei saamista tulla saamaan täysimääräisesti takaisin. Objektiivisena näyttönä pidetään esimerkiksi asiakkaan maksujen viivästymistä, maksukyvyt- tömyys- tai konkurssitilaaan joutumista, yrityssaneeraus- tai velkajärjestelyä sekä luottoluokituksessa tapahtuvaa mer- kittävää muutosta. Jos arvonalentumisesta on objektiivista näyttöä, kirjataan arvonalentumistappio. Arvonalentumis- tappiota kirjataan se määrä, joka vastaa parasta arviota odotettujen luottotappioiden määrästä, huomioidessa kaikki ennen tilinpäätöksen julkistamista saatavissa oleva ja asiaankuuluva tieto tarkasteluhetkellä vallinneesta tilan- teesta.

Arvonalentuminen kirjataan taseeseen ja tulokseen arvonalentumistarkastelun kautta. Arvonalentumistappiot koostuvat sekä yksittäin merkittävistä että ryhmäkohtaisista arvonalentumisista. Ensimmäisessä vaiheessa tarkastelu tehdään yksittäin merkittävillä saamisilla. Tämän jälkeen arvioidaan ryhmäkohtaisesti mahdollinen arvonaleneminen niiden saamisten osalta, jotka eivät ole yksinään merkittäviä ja joista ei ole tehty arvonalentumiskirjausta. Luottoriski- ominaisuuksiltaan samankaltaisista lainasaamisista muo- dostetaan ryhmät, joiden tarkastelussa analysoidaan ja arvioidaan kannan siirtymiä seuraaviin viivetiloihin ja lopulta luottotappioksi. Arvioinnissa huomioidaan vakuuden määrä suhteessa luoton kokoon, vakuuden arvotusprosentti, vakuuden tyyppi ja mahdolliset realisoinnista aiheutuvat kulut sekä maksukäyttäytymis- ja kassavirta-arviot. Mikäli myöhemmin on objektiivista näyttöä rahoitusvaran arvon noususta, arvonalentuminen perutaan.

S-Pankki-konsernissa arvonalentumisentarkastelu tehdään vähintään kvartaaleittain. Tilikauden päättyessä arvioidaan mahdollinen lainoihin ja muihin saamisiin kuuluvan erän tai erien ryhmän arvonalentuminen. Yksittäiset ja ryhmä- kohtaiset arvonalentumiset arvioidaan liiketoimintojen sekä

riskienvälön toimesta ja ne tuodaan luottokomitealle hyväksyttäväksi ennen kuin luottokomitea hyväksyy kirja- ukset.

Vuoden 2016 tilinpäätöksessä alentuneita saamia oli arvoltaan 3,6 miljoonaa euroa (2,9). Arvonalentumiset kos- kevat pääosin henkilöasiakkaiden luottokantaa, yritysasiak- kaiden osalta arvonalentumiskirjaukset ovat erittäin pieniä. Suurin arvonalentumisten erä sekä prosentuaalisesti että euromääräisesti ovat vakuudettomat kortti- ja kulutusluotot. Vuonna 2016 toteutuneet luottotappiot ovat olleet euro- määräisesti suurempia kuin edellisellä tilikaudella, mutta luottotappioiden määrän suhteellinen osuus lainakantaan nähden on pysynyt samalla tasolla.

Myytävissä oleviin rahoitusvaroihin kirjataan saamistodis- tukset ja muut kotimaiset sekä ulkomaiset arvopaperit, joita ei luokitella käypään arvoon tulosaikuteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin, eräpäivään saakka pidettäviin sijoituksiin tai lainoihin ja muihin saamisiin. Kun myytävissä oleviin rahoitusvaroihin kuuluvan saamistodistuksen tai osakkeen arvonalentumisesta on saatu objektiivinen näyttö, omaan pääomaan kertynyt tappio poistetaan ja kirjataan tuloslas- kelmaan.

Julkisesti noteeraamattoman osakkeen arvonalentumistap- pio määritetään kirjanpitoarvon ja vastaavanlaisen erän tarkasteluhetken markkinatuotolla diskontattujen arvioitu- jen vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotuksena. Jos myy- tävissä olevaksi luokitellun saamistodistuksen käypä arvo myöhemmin nousee ja nousun voidaan objektiivisesti kat- soa liittyvän arvonalentumistappiokirjauksen jälkeiseen tapahtumaan, arvonalentumistappio peruutetaan ja kirja- taan tulosaikuteisesti. Jos osakkeen käypä arvo myöhem- min nousee, arvonnousu kirjataan omaan pääomaan.

Myös myytävissä oleviin rahoitusvaroihin liittyvät arvonalen- tumistappiot arvioidaan liiketoimintojen ja riskienvälön toimesta ennen kuin luottokomitea hyväksyy kirjaukset. Myytävissä oleviin rahoitusvaroihin ei tehty arvonalentumis- kirjauksia vuonna 2016.

Sijoitustoiminta - vastapuolet

Treasuryn sijoitustoiminnan luottoriskiä käsitellään konser- nin pääomasuunnittelussa osana markkinariskien hallintaa. Sijoitustoiminnan luottoriskejä kuvataan luvussa Luotto- preemioriski (spreadiriski).

Luottoriskin vähentäminen

Vakuudet ja takaukset toimivat S-Pankki-konsernissa luot- toriskin vähentämiskeinoina, jotka vaikuttavat vakuudellis- ten luottojen myöntöön ja hinnoitteluun. Konsernin hallitus päättää hyväksyttävistä vakuuslajeista sekä niiden arvostus- periaatteista. Takauksina käytetään tavanomaisia takaus- muotoja, joita ovat esim. valtioneuvoston ja luonnollisen- tai oikeushenkilön takaussitoumukset. Takauksia käyttämällä asiakasriski siirtyy vastapuolelta takaajalle. Vakuuksia ja takauksia käytetään eri luottotuotteiden luottoriskien hal- lintaan luotonmyöntöohjeissa määrittelyillä tavoilla, joiden mukaisesti käytettävien vakuuksien hyväksyttävyyden, sito- vuuden, kattavuuden ja realisoitavuuden varmistetaan.

Periaatteena on, että luottoja myönnetään vain asiakkaille, joiden takaisinmaksukyky on riittävän hyvä riippumatta mahdollisten vakuuksien arvosta. Vakuuksien arvoja seura- taan ja päivitetään luoton elinkaaren aikana ja niiden omi- naisuuksista ylläpidetään tietoa mahdollisten riskikeskitty- mien tunnistamiseksi ja hallinnoimiseksi. Lisäksi vakuuksien ja takauksien määrästä raportoidaan säännöllis-esti organisaation sisällä.

Luottoriskin vakavaraisuusvaatimusta laskettaessa, riskiä vähentävinä tekijöinä on käytetty kiinteistövakuuksia, taka- uksen luonteisia luottosuoja (esim. valtioneuvoston takauksia) ja vastikkeellisia luottosuoja (esim. laitosten liikkeeseen las- kemia vieraan pääomanehtoisia arvopapereita). Oheisessa taulukossa on kuvattuna vakuuksien ja takauksien jakautu- minen vakavaraisuusraportoinnin mukaisesti. Euromääräi- sesti suurin muutos on tapahtunut kiinteistövakuudellisissa vastuissa asuntolainakannan kasvun myötä. Saamiset yri- tyksiltä erä muodostuu Vakuutusosakeyhtiö Garantian myöntämästä takausvakuutuksesta, jonka vakuutuskoh- teena on S-Asuntolaina.

VAKAVARAISUUDESSA HYÖDYNNEETTÄVÄT VAKUUDET JA TAKAUKSET

	Vastuuarvo (M€)	
	2016	2015
Saamiset valtiolta ja keskuspankeilta	115,7	93,7
Saamiset aluehallinnolta ja paikallisviranomaisilta	2,2	7,5
Saamiset luottolaitoksilta ja sijoituspalveluyrityksiltä	19,0	27,5
Saamiset yrityksiltä	64,4	0,0
Kiinteistövakuudelliset	2 296,2	1 836,7

Sijoitustoiminnassa S-Pankki-konserni tekee johdannaisvastapuoliensa kanssa ISDA (International Swaps and Derivatives Association) ja CSA (Credit Support Annex) -sopimukset, jotka vähentävät vastapuoliriskiä. Sopimuksissa sovitaan yleisistä johdannaisiin liittyvistä ehdoista ja vakuuksien käytöstä vastapuolten välillä.

Luottoriskien seuranta ja raportointi

Luottoriskiä ottavat yksiköt vastaavat luottoriskien hallinnasta ja seuraavat säännöllisesti luottokantaa, vakuuksien arvoja ja luotonhallintaprosessien toimivuutta. Luottotuotteiden maksuviiveitä ja väärinkäytöksiä seurataan päivittäin ja niihin reagoidaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa luotonvalvonnan toimenpiteillä. S-Pankin luotonvalvontaa ja perintää ohjaavat riskiperusteiset seurantamenetelmät ja tehokkaat prosessit sekä hyvän perintätavan mukaiset käytännöt.

Keskeisiä luottoriskejä ja niiden muutoksia mm., riskikeskittymiä, erääntyneitä ja järjestämättömiä saatavia, luottotappioita ja -palautusten kehitystä sekä luottojen laadullisia tavoitteita seurataan ja raportoidaan kuukausittain johdolle. Raportit sisältävät asiakasryhmä- ja tuotekohtaisia tietoja. Lisäksi seurataan suurimpien vastapuolien vastuita sekä vakuuskeskittymiä. Tämän ohella riskienvalvontatoiminto seuraa ja varmistaa, että liiketoiminnot toimivat kokonaisriskistrategiassa määriteltyjen periaatteiden, asetettujen limiittien ja päätösvaltuuksien mukaisesti. Riskienvalvonta raportoi säännöllisesti S-Pankki-konsernin luottoriskiprofiilista ja riskienhallinnan onnistumisesta S-Pankin johdolle, Chief Risk Officer -johtoryhmälle, Riski- ja tarkastusvaliokunnalle ja hallitukselle.

Luottoriskien riskiperusteinen pääomatavoite

Pilari 2:ssa henkilöasiakkaiden vakuudettomien kortti- ja kulutusluottojen pääomatavoitetta on analysoitu muun muassa maksukyvyttömyyslodennäköisyyksien sekä luotto-

tappiopalautekäsittelyjen avulla. Kiinteistövakuudellisten luottojen kohdalla on tarkasteltu vakuuksien turvaavuutta ja toteutuneita luottotappioita. Tehtyjen arvioiden perusteella voidaan olettaa, että standardimenetelmän mukaiset riskipainot riittävät turvaavasti kattamaan riskiperusteisen pääomatavoitteen. Siten luottoriskin riskiperusteinen pääomatavoite muodostuu pilarin 1 pääomavaatimuksesta sekä suurimmille yrityksille lasketusta keskittymäriskistä. Pilarin 1 pääomavaatimuksesta poiketen treasury sijoitustoiminnan luottoriski käsitellään pilari 2:ssa osana markkinariskiä.

MARKKINARISKIT

Markkinariskien määritelmä, mittaaminen ja hallinta Markkinariskillä tarkoitetaan arvopapereiden kurssien, korkojen, valuuttakurssien muutosten ja muiden tase-erien markkina-arvonvaihteluiden vaikutusta pankin tulokseen ja taseeseen. Markkinariskiä esiintyy S-Pankki-konsernissa pääasiassa treasury sijoitustoiminnassa ja vähäisessä määrin myös osakevälityksen markkinatakaustotoiminnassa. Lisäksi pilarin 2 tarkastelussa markkinariskeihin luetaan peruspankkitoiminnan korkoriski.

Markkinariskiä esiintyy epäsuorasti myös sijoitus- ja vaihtoehtorahastojen sijoitustoiminnassa, mutta tältä osin toimintaa sääntelevät sijoitusrahastolaki, laki vaihtoehtorahastojen hoitajista ja sijoitus- ja vaihtoehtorahastojen säännöt, joiden puitteissa rahastojen hoito toteutetaan. Markkinariskin vaikutus sijoitus- ja vaihtoehtorahastojen sijoitustoimintaan ei heijastu suoraan S-Pankki-konsernin tulokseen, vaan markkinariskien realisoituminen vaikuttaa tulokseen epäsuorasti niin, että rahastopääoman lasku pienentää sijoitus- ja vaihtoehtorahastoista saatavia hallinnointipalkkioita. Samalla tavalla myös yksilöllisen varainhoidon salkkujen markkinariski toteutuessaan vähentää tuottoisidonnaisten palkkioiden määrää. Tämän tyyppiset riskit mitataan konsernin pääomasuunnittelussa ja ICAAP-raportilla skenaariotekniikoilla osana liiketoimintariskejä.

S-Pankki-konsernin markkinariski koostuu pääasiassa korkoriskistä, mutta konsernilla on pienissä määrin myös osake-, valuutta- ja kiinteistöriskiä. Lisäksi saamistodistusten luottoriskikomponentista syntyy markkinariskiä, jota S-Pankissa kutsutaan nimellä spreadiriski.

Markkinariskejä tarkastellaan markkinahintariskin ja tuloriskin kannalta, jotka mittaavat riskejä erityyppisistä näkökulmista. Markkinahintariski liittyy aina tase-erien markkinahintaherkkyysiin ja johdannaisiin sekä markkinahintojen heilunnan käyvän arvon tulosvaikutuksiin. Tuloriskissä näkökulma on kirjanpidollisempi; sillä simuloidaan riskien realisoitumisen vaikutuksia S-Pankki-konsernin tulevaan tuloskehitykseen silloin kun instrumentti pidetään loppuun saakka. Markkinariskejä mitataan allokatio/herkkyyksilukujen, stressitestien ja skenaarioanalyysien avulla.

Markkinariskien hallinnassa S-Pankki-konsernin tavoitteena on hallita markkinahintojen heilahteluista aiheutuvat odottamattomat muutokset S-Pankin tulokseen ja vakavaraisuuteen sekä optimoida oman pääoman tuotto riskinottohalukkuuden puitteissa. Markkinariskitasoja ja -limiittejä optimoidaan suhteessa riskipääoman tuottoon eli tuotto-odotuksen ja sitoutuneen riskipääoman väliseen suhteeseen. Sitoutunutta riskipääomaa verrataan pilarin 1:n mukaiseen pääomavaatimukseen ja S-Pankki-konsernin sisäisen markkinariskimallin mukaiseen pilarin 2 pääomatavoitteeseen. Maltillisella markkinariskin otolla pyritään tukemaan konsernin kannattavuutta ja siten omien varojen kasvua.

Markkinariskien hallinta perustuu konservatiiviseen riskinottohalukkuuteen ja siitä johdettuihin riskilimiitteihin, joita seurataan ja raportoidaan aktiivisesti S-Pankin johdolle. Markkinariskien hallinnassa korostuu ulkoisen toimintaympäristön seuranta ja ennakoointi. S-Pankki-konsernissa treasury -yksikön tehtävänä on hallita S-Pankki-konsernin kokonaismarkkinariskiä valuuksiensa puitteissa, ellei sitä ole nimenomaisesti allokoitu jollekin liiketoimintayksikölle.

Korkoriskit

Korkoriskiä tarkastellaan pankkitoiminnan rakenteellisena korkoriskinä ja treasury sijoitussalkun saamistodistusten korkoriskinä. Korkoriskiä esiintyy myös vähäisessä määrin osana osakevälitystoimintaa, jolloin positiot ovat luonteeltaan hyvin lyhytaikaisia.

Pankkitoiminnan rakenteellinen korkoriski aiheutuu saamisten ja velkojen toisistaan poikkeavista korkosidonnaisuuksista ja maturiteeteista, jonka seurauksena pankkitoi-

minnan tuleva korkokate ei ole täysin ennustettavissa. Korkoriskiä hallitaan taseen rakenteen ja korkosidonnaisuuksien suunnittelulla sekä korkojohdannaissopimuksilla. Talletus- ja antolainauttoiminnasta syntyvän rakenteellisen korkoriskin lisäksi pankille aiheutuu korkoriskiä treasury sijoitustoiminnasta. Korkoriskiä syntyy, kun salkun saamistodistusten arvot voivat muuttua markkinakorkojen muutoksen seurauksena.

Korkoriskiä tarkastellaan tuloriskin ja markkinahintariskin kannalta. Tulo- ja hintariski mittaavat riskejä erityyppisistä näkökulmista. Hintariski liittyy tase-erien markkinahintaherkkyysiin ja markkinahintojen heilunnan käyvän arvon tulosvaikutuksiin. Tuloriskissä näkökulma on kirjanpidollisempi. Tuloriskillä simuloidaan riskien realisoitumisen vaikutuksia S-Pankin tulokseen määrätyn ajanjakson aikana.

Pankkitoiminnan korkoriskiä seurataan kuukausittain korkogap-analysillä, jossa velat ja saamiset on ryhmitelty aikaperiodeihin korkosidonnaisuuden perusteella. Korkokäyrämuutosten vaikutuksia S-Pankin korkoriskiasemaan seurataan päivittäin nykyarvomenetelmällä sekä kuukausittain tuloriskimenetelmällä. Myös korkomuutosten vaikutusta taseen erien markkina-arvoon seurataan. Sisäistä siirtohinnoittelua käytetään avuksi rahoitustaseen korkoriskin hallinnassa.

S-Pankki-konsernin korkoriskin hallinta tapahtuu keskitetysti treasury -yksikössä, joka toimii konsernin sisäisenä pankkina ja liiketoimintojen sisäisenä suojausvastapuolena. Hallitus on asettanut enimmäismäärän S-Pankin kokonaiskorkoriskille, jota seurataan päivittäin.

S-Pankin rahoitustoiminnan korkoriski 31.12.2016 oli korkojen noustessa prosenttiyksiköllä -15,6 miljoonaa euroa (-29,3). S-Pankki muutti nykyarvoperusteisen korkoriskin mittaamisperusteitaan vuoden 2016 alusta niin, että kyseistä korkoriskiä mitataan ainoastaan taseen jatkuvasti arvostettavien erien osalta, mikä on korkoriskin laskun pääasiallinen selittävä tekijä. Samanaikaisesti nykyarvoperusteisen korkoriskin limiittitasoa tarkistettiin alaspäin.

Luotto-premioriski (spreadiriski)

Korkoriskin ohella treasury toimintaan liittyy luotto-premioriskiä (spreadiriski), joka muodostuu salkun kiinteä- ja vaihtuvakorkoisista joukkovelkakirjalainoista. Luotto-premioriskillä tarkoitetaan sitä, että markkinoiden yleinen näkemys sijoitusinstrumentin liikkeeseenlaskijan luottokelpoisuudesta muuttuu tai markkinoiden yleinen suhtautuminen luottoriskiä sisältäviin sijoituksiin muuttuu, minkä

seurauksena sijoitusten arvot heikkenevät. Luottoriskipreemion suuruutta seurataan säännöllisesti osana päivittäistä korkoriskiraportointia.

Luottopreemioriskiä mitataan S-Pankin sisäisen markkinariskimallin ja kokonaisriskistrategian määrittämien parametrien ja menetelmien mukaisesti päivittäin ja S-Pankin hallitus on asettanut enimmäismäärän luottopreemioriskille. Vastapuoliliimitien määrittelyssä arvioidaan vastapuolten luottoriskiä perustuen pääasiassa luottoluokitustietojen luottoluokitustietoihin. Sijoitustoiminta on varoista ja varoja sijoitetaan hyvän luottoluokituksen omaaviin ja likvideihin kohteisiin.

Osakeriskit

Taseen osakeriskit toteutuvat suoraan osakkeiden markkinahintojen muuttuessa. Osakeriskejä syntyy osana sijoitus- ja välitystoimintaa ja niiden hallinnointi sekä limitointi perustuvat yksinkertaisiin allokaatiolimiitteihin. Osakkeita hyödynnetään S-Pankissa ensisijaisesti markkinariskien hajauttamiseksi ja osakeriskien tasoa pidetään maltillisena. Alhaisesta riskitasosta huolimatta osakemarkkinariskejä valvotaan säännöllisesti ja riskinottoa sääteleviä limiittejä säädellään tarvittaessa.

Kiinteistöriskit

Kiinteistöriskejä syntyy osana S-Pankki-konsernin sijoitustoimintaa ja niiden pääasiallinen tarkoitus on salkun markkinariskien hajauttaminen. Kiinteistöriskejä hallinnoidaan ensisijaisesti allokaatorajoitteilla ja riskitaso pidetään vähäisenä. 1.3.2016 S-Pankki Oy myi omistuksessaan olleiden keskinäisten kiinteistöyhtiöiden, Koy Limingan terminaalin sekä Koy Lempäälän Terminaalin koko osakekannat.

Valuuttakurssiriskit

S-Pankki-konsernille muodostuu valuuttakurssiriskiä vain silloin, kun tehdään vieraassa valuutassa velkakirjasijoitus osana sijoitustoimintaa, asiakkaan valuuttamääräisen kaupankäynnin tai valuuttatilien yhteydessä. Sallitut valuutat määritellään valuuttariskilimiiteissä ja lähtökohtaisesti valuuttariskit suojataan.

Muut markkinariskit

Osana sijoitustoimintaa S-Pankki-konsernille muodostuu epäsuoraa markkinariskiä metsäkiinteistöjen rahastosijoitusten kautta. Tämä riski pidetään erittäin maltillisena sijoituslimiittien avulla.

Markkinariskien seuranta ja raportointi

S-Pankki-konsernissa treasury-yksikkö seuraa korko- ja spreadiriskiä päivittäin. Tieto ja pääoma -toiminto vastaa markkinariskien operatiivisesta mittaamisesta ja raportoinnista organisaation sisällä sovittujen menettelyjen mukaisesti. Markkinariskejä seurataan säännöllisesti Tieto ja pääoma -johtoryhmän kokouksissa, Chief Risk Officer -johtoryhmässä sekä osana S-Pankki-konsernin hallitukselle toimitettavaa kuukausiraportointia. Myös riskienvalvonta seuraa markkinariskiasemaa päivittäin. Tämän ohella riskienvalvontatoiminto valvoo S-Pankki-konsernin markkinariskien hallintaa ja käytössä olevia markkinariskimallien toimivuutta sekä käyttöä. Keskeisimmät markkinariskeihin liittyvät kokonaisuudet, riskienhallinnan toimivuus ja riskien vaikutukset pääomien riittävyteen raportoidaan S-Pankin johdolle, Chief Risk Officer -johtoryhmälle, Riski- ja tarkastusvaliokunnalle ja hallitukselle.

Markkinariskien riskiperusteinen pääomatavoite

Pilari 2:ssa markkinariskeille varattavat pääomat määritellään S-Pankki-konsernin kokonaisriskistrategian ja markkinariskimallin perusteella. Spreadiriskille pääomia varataan perustuen luottoriskilisten stressattuihin volatiliteettitasoihin. Käytännössä sovellettavat volatiliteettiolettamat vastaavat markkinoilla havaittuja vuosien 2008 ja 2011 riskitasoja.

Korkoriskin osalta pääomatarpeen mitoittaminen perustuu markkinariskimallin mukaiseen korkojen yhdensuuntaiseen heilahdukseen kaikissa viitekoroissa ja valuutoissa sekä niiden aiheuttamaan nykyarvoperusteiseen, osittain teoreettiseen, positioiden arvonmuutokseen. Osakeriskien osalta riskiperusteinen pääomatavoite perustuu markkinariskimallin mukaiseen stressitestiin, joka on 51 % avoimesta nettopositiosta. Kiinteistö- ja metsäsijoitusten pääomatavoite määritetään osana markkinariskimallia, jonka mukaan omia varoja varataan 23 % kiinteistöjen markkina-arvosta.

LIKVIDITEETTIRISKIT

Likviditeettiriskin määritelmä, mittaaminen ja hallinta Likviditeettiriskillä tarkoitetaan maksuvalmiusriskiä eli lyhytaikaisten sisään tulevien ja ulos menevien kassavirtojen erotuksesta syntyvää epävarmuutta sekä rakenteellista rahoitusriskiä eli pidemmän aikavälin luotonannon rahoittamiseen liittyvää epävarmuutta. Pankkien yleinen rooli maturiteettikonversiossa, jossa lyhytaikaisia talletuksia käytetään pitkäaikaiseen antolainaukseen, altistaa pankit likviditeettiriskille. Likviditeettiriskin toteutumisen taustalla olevat syyt voivat olla pankki- tai markkinakohtaisia.

S-Pankki-konserni mittaa LCR-suhdelukua (Liquidity Coverage Ratio) sekä viranomaisten määrittämien parametrien mukaisesti että sisäisesti määriteltyjä parametreja ja mallia noudattaen. Sisäisessä mallinnuksessa sovellettavat limiitit ja laskentaparametrit on hyväksytty S-Pankin hallituksessa ja ne noudattavat kokonaisriskistrategian mukaista riskitoleranssia ja riskinottohalukkuutta. Treasury vastaa operatiivisesti siitä, että likviditeettiasema pysyy määriteltyjen raja-arvojen yläpuolella.

Maksuvalmiusriskin hallinnan lähtökohtana on varmistaa, että S-Pankin likvidien varojen määrä ylittää likviditeettitarpeen, jolla maksuvalmius turvataan normaalissa ja stressatussa toimintaympäristössä lyhyellä (0-2 päivää), keskipitkällä (0-30 päivää) ja pitkällä (yli 30 päivää) aikavälillä. Riittäviä kassavaroja tuetaan sijoittamalla riittävä määrä varallisuutta sijoitustodistuksiin ja likviditeetti tileihin, jotka ovat välittömästi realisoitavissa käteisiksi kassavaroiiksi. Pidemmän aikavälin (yli 30 päivää) ja likviditeettipaon varalta likviditeetti turvataan ensisijaisesti käyttämällä sijoitustoiminnassa likvidejä keskuspankkirahoituksen oikeutettavia instrumentteja, jotka ovat vaihdettavissa käteiseksi tai realisoitavissa ilman merkittäviä pääomatappioita ja transaktiokuluja kahden päivän sisällä. Lisäksi operatiivisen toiminnan käytössä on Suomen Pankin limiitti, jota voidaan tarvittaessa käyttää likviditeetin turvaamiseksi päivän sisäisesti tai maksuvalmiusluottona yön yli.

Likviditeetin hallintaan kuuluu myös vakuushallinta, eli huolehtiminen siitä, että S-Pankilla on käytettävissä riittävä määrä vakuuskelpoisia sijoituksia kattamaan eri liiketoimintojen vaatimat vakuudet.

Likviditeetin hallinnan vähimmäisvaatimuksena on lisäksi että keskuspankin vähimmäisvarantovelvoite ja viranomaisen LCR- ja NSFR (Net Stable Funding Ratio)-vaatimukset tulevat täytetyiksi.

Likviditeetin hallinnassa korostuu ulkoisen toimintaympäristön seuranta ja ennakoiti. Likviditeettiriskitoleranssia on tarkoituksenmukaista tiukentaa silloin kun likviditeetin todetaan olevan stressaantunut. LCR-suhdeluvun ("Liquidity Coverage Ratio") avulla seurataan S-Pankin likvidejä varoja ja hallinnoidaan maksuvalmiusriskiä. Pidemmän tähtäimen likviditeettimittaria (NSFR) on käytetty mittaamaan pankkitoiminnan rakenteellista likviditeettiriskiä.

S-Pankin likviditeettiriskin hallinnointi on delegoitu treasury -yksikölle. Likviditeettiriski siirretään liiketoiminnoilta treasuryllä sisäisen siirtohinnoittelun periaatteiden mukai-

sesti. Treasury hallinnoi likviditeettipuskureita saamiensa valtuuksien puitteissa. Se vastaa konsernin kokonaisriskistrategian mukaisen riskinottohalukkuuden operatiivisesta toteuttamisesta likviditeettiriskin osalta S-Pankin liiketoimintamalli, riskibudjetti, oma sisäinen likviditeetti- ja maksuvalmiuden palauttamissuunnitelma sekä muut likviditeettiriskitasoa määrittävät limiitit huomioiden.

S-Pankki-konsernin varainhankinta

S-Pankin varainhankinta perustuu ensisijaisesti talletuskantaan. S-Pankki on voimakkaasti ottolainausyliäämäinen. S-Pankki-konsernin pääasiallisena varainhankintalähteenä on avista-ehdoiset henkilöasiakasliiketoiminnan käyttö- ja säästötilit. Keskeinen mittari rahoituksen riittävydelle konsernin liiketoimintamallilla on anto- ja ottolainauksen välinen suhde, joka 31.12.2016 on 77 % (69 %).

Anto- ja ottolainauksen välistä suhdelukua seurataan jatkuvasti. Treasuryn likviditeettisuunnitelmassa ja siihen sisältyvässä maksuvalmiuden palauttamissuunnitelmassa on määritelty toimenpiteet, joihin ryhdytään suhdeluvun ylittäessä ennakkoon asetetut toimenpiderajat.

Likviditeettiriskin seuranta ja raportointi

Riskien operatiivisesta raportoinnista vastaa Tieto ja pääoma -yksikön viranomaisraportointitiimi, joka raportoi likviditeettiasemasta päivittäin riskeinvallonnalle ja treasuryllä. Treasury ja riskienvalvonta valvovat ja arvioivat S-Pankin likviditeettiasemaa saamiensa raporttien perusteella ja raportoivat tilanteesta säännönmukaisesti eteenpäin S-Pankin johdolle.

Maksuvalmius- ja jälleerahoitusriskejä seurataan lisäksi päivittäin kassaennusteilla ja kuukausittain gap-analysillä, jossa varat ja velat on ryhmitelty eri aikaperiodeihin maturiteetin mukaan.

Likviditeettiriskejä seurataan säännöllisesti Tieto ja pääoma -johtoryhmän kokouksissa, Chief Risk Officer -johtoryhmässä sekä osana S-Pankki-konsernin hallitukselle toimitettavaa kuukausiraportointia. Tämän ohella riskienvalvontatoiminto valvoo S-Pankki-konsernin likviditeettiriskien hallintaa ja käytössä olevia riskimallien toimivuutta sekä käyttöä. Keskeisimmät likviditeettiriskeihin liittyvät kokonaisuudet raportoidaan S-Pankin johdolle, Chief Risk Officer -johtoryhmälle, Riski- ja tarkastusvaliokunnalle ja hallitukselle.

Likviditeetin jatkuvuuden turvaaminen

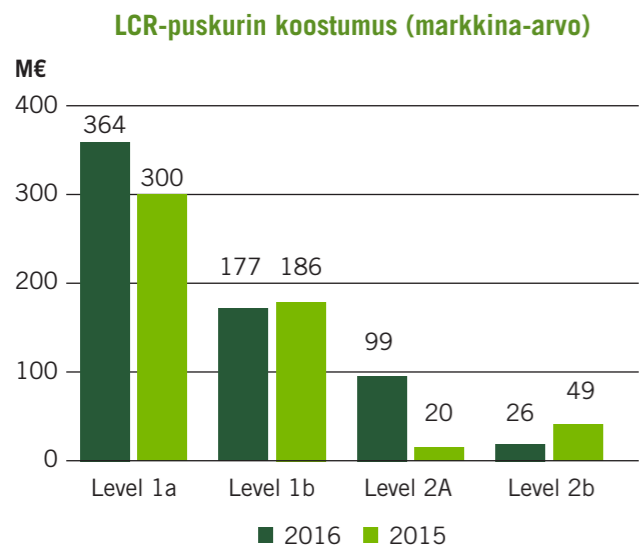
Osana konsernin likviditeettistrategiaa, treasuryn likviditeettisuunnitelmaan sisältyvässä maksuvalmiuden palaut-

tamissuunnitelmassa on määritelty menettelytavat ja toimintamallit likviditeetin varmistamiseksi poikkeustilanteissa sekä ne olosuhteet, jolloin S-Pankki ryhtyy suunnitelman mukaisiin toimenpiteisiin. Suunnitelmassa on myös määritelty johdon saama ajantasainen informaatio likviditeettitilanteesta sekä valtuudet poikkeuksellisten menetelmien käyttöönotolle. Suunnitelmassa yksilöidään toimenpiteitä, joihin ryhdytään likviditeettiaseman heikentyessä määriteltyjen kriteereiden mukaisesti. Näitä toimenpiteitä ovat muun muassa sijoitussalkun realisoiminen ja salkun rakenteen muuttaminen likvidimmäksi, keskuspankin tarjoamien instrumenttien hyödyntäminen ja vakuuksien repoaminen keskuspankin kanssa.

Likviditeettiriskin keskeiset tunnusluvut

Määrälliset CRD IV/CRR -likviditeettisäännökset astuivat voimaan 1.10.2015. Pankin LCR-suhdeluku 31.12.2016 oli 112 % (123 %) vähimmäisvaateen ollessa 70 %. Vähimmäisvaade nousee vaiheittain 100 %:iin 2018 mennessä ja raja nousee 1.1.2017 alkaen 80 %:iin. Vaatimuksen merkitys S-Pankin sijoitustoimintaa ohjaavana tekijänä tulee voimistumaan vähimmäisvaateen tiukentuessa. Alla olevissa taulukoissa on eritelty S-Pankki-konsernin 30 päivän likviditeettiasemaa kuvaavat keskeiset mittarit. Luvuissa on huomioitu tase-eriin sovelletut arvonalennukset eli hair cutit. LCR-puskurin koostumus on havainnollistettu sekä kuvion että taulukon avulla.

MAKSUVALMIUS (LCR) TASE-ERÄ (M€) HUOMIOIDEN CRR:N MUKAISET ARVONLEIKKAUKSET	LCR 2016	LCR 2015
Likvidit varat, 1	529,0	437,0
Likvidit varat, 2a	85,0	17,0
Likvidit varat, 2b	13,0	25,0
Likvidit varat yhteensä	627,0	479,0
Likviditeetin ulosvirtaukset yhteensä	613,0	458,0
Likviditeetin sisäänvirtaukset yhteensä	54,0	68,0
Maksuvalmiusvaatimus (%)	112 %	123 %

LCR-PUSKURIN KOOSTUMUS (MARKKINA-ARVO, M€)	31.12.2016	31.12.2015
Level 1a	364	300
Aluehallinnoilta/paikallisviranomaisilta olevat varat	227	69
Kansainvälisiltä kehityspankeilta ja -organisaatioilta olevat varat	5	5
Keskushallinnoilta olevat varat	35	19
Nostettavissa olevat keskuspankkivarannot	97	207
Level 1b	177	186
Erittäin laadukkaat katetut joukkolainat	177	186
Level 2A	99	20
Laadukkaat katetut joukkolainat (kolmas maa, luottoluokka 1)	40	20
Laadukkaat katetut joukkolainat (luottoluokka 2)	42	-
Yritysten joukkolainat (luottoluokka 1)	17	-
Level 2b	26	49
Yritysten joukkolainat (luottoluokka 2 ja 3)	26	49
Yhteensä	667	555

RAHOITUSVARAT JA -VELAT MATURITEETIN MUKAAN (M€) 2016

Tase-erä	0–1 kk	1–3 kk	3–6 kk	6–9 kk	9–12 kk	1–2 v.	2–5 v.	Yli 5 v.	Yhteensä
Käteiset varat	97,0								97,0
Saamiset luottolaitoksilta	31,2	0,0							31,2
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä*	111,9	103,4	146,3	80,5	95,7	368,7	880,8	1 705,0	3 492,2
Saamistodistukset	39,5	112,8	56,5	7,1	48,5	331,4	781,5	104,1	1 481,5
Saamiset yhteensä	279,7	216,2	202,7	87,6	144,3	700,1	1 662,3	1 809,1	5 101,9
Velat luottolaitoksille	0,0	-5,0	-20,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-25,0
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille**	-4 569,3	-3,9	-6,0	-1,1	-0,6	-1,4	-1,4	0,0	-4 583,8
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	-10,0	0,0	-1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-11,0
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-8,4	-33,6	-42,0
Velat yhteensä	-4 579,3	-8,9	-27,0	-1,1	-0,6	-1,4	-9,8	-33,6	-4 661,8
Saamiset ja velat yhteensä	-4 299,7	207,3	175,7	86,5	143,7	698,7	1 652,4	1 775,5	440,1

* Erääntyneet ja järjestämättömät raportoitu lyhimmissä maturiteetissa

** Avistaehtoiset talletukset raportoitu lyhimmissä maturiteetissa

RAHOITUSVARAT JA -VELAT MATURITEETIN MUKAAN (M€) 2015

Tase-erä	0–1 kk	1–3 kk	3–6 kk	6–9 kk	9–12 kk	1–2 v.	2–5 v.	Yli 5 v.	Yhteensä
Käteiset varat	207,3								207,3
Saamiset luottolaitoksilta	19,7								19,7
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä*	60,7	105,2	96,0	77,2	74,6	273,2	698,0	1 446,2	2 831,1
Saamistodistukset	48,9	66,4	121,6	21,2	106,6	300,1	859,4	69,8	1 594,2
Saamiset yhteensä	336,6	171,6	217,6	98,4	181,2	573,4	1 557,5	1 516,1	4 652,3
Velat luottolaitoksille	0,0		-10,0	-1,8					-11,8
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille**	-4 074,1	-26,9	-11,6	-12,3	-11,4	-8,2	-1,8		-4 146,4
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat		-16,5	-9,6	-16,0	-2,0				-44,1
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	-3,0		-15,0	-1,0		-4,0	-4,0	-16,0	-43,0
Velat yhteensä	-3 908,5	-102,7	-76,6	-47,5	-38,5	-58,8	-24,1	0,0	-4 256,7
Velat yhteensä	-4 077,2	-43,4	-46,2	-31,1	-13,4	-12,2	-5,8	-16,0	-4 245,3

* Erääntyneet ja järjestämättömät raportoitu lyhimmissä maturiteetissa

** Avistaehtoiset talletukset raportoitu lyhimmissä maturiteetissa

Likviditeettiriskin riskiperusteinen pääomatarvetavoite

Likviditeettiriskille ei varata erikseen pääomaa, koska maksuvalmius voidaan turvata myymällä likviditeettireservejä. Myynnit voidaan joutua tekemään stressatuilla hinnoilla, mutta hintariskeihin on jo varattu pääomia erikseen käyvän arvon stressitesteillä. Lisäksi S-Pankin talletuskanta on noin 1,5-kertainen myönnettyihin luottoihin verrattuna ja rahoitusrakenteesta johtuen likviditeettiriski on pieni. S-Pankin valuuttariski ja sen vaikutus likviditeettiin on hyvin pieni.

OPERATIIVISET RISKIT MUKAAN LUKIEN MAINE-RISKI
Operatiivisen riskin määrittely

Operatiivisella riskillä tarkoitetaan epäselvän tai puutteellisen ohjeistuksen, ohjeiden vastaisen toiminnan, puutteellisten järjestelmien, henkilöstön tai ulkoisten tekijöiden aiheuttamaa tappion mahdollisuutta. Oikeudellinen riski ja maineriski sisältyvät operatiiviseen riskiin.

S-Pankki-konsernin operatiiviseen riskiprofiiliin vaikuttavat olennaisesti tuotteet ja palvelut, S-Pankin käyttämä asiainmestointimalli, tietojärjestelmien hankkiminen eri järjestelmätoimittajilta sekä digitaalisten kanavien merkityksen kasvaminen. Toteutuneen operatiivisen riskin seuraukset voivat ilmetä rahallisen tappiona tai välillisesti esimerkiksi S-Pankin maineen, arvostuksen ja luottamuksen heikkenemisenä.

Operatiivisten riskien mittaaminen ja hallinta

Operatiivisen riskin hallinnan ensisijaisena päämääränä on tunnistaa ja arvioida operatiiviset riskit, joilla voi olla olennaista vaikutusta asetettujen liiketoiminnan tavoitteiden saavuttamiseen sekä määrittellä tunnistetuille riskeille hallintakeinot eli ne toimenpiteet, joiden tarkoituksena on erilaisten häiriöiden, puutteiden, virheiden ja väärinkäytösten ennaltaehkäisy, havaitseminen ja vähentäminen. Riskien tunnistamisessa huomioidaan myös toiminnan ulkoistamisen liittyvät operatiiviset riskit.

Osana operatiivisia riskejä tunnistetaan ja arvioidaan myös compliance-riskit eli muun muassa rahanpesuun, terrorismin rahoittamiseen sekä ulkoisen sääntelyn ja sisäisten menettelytapojen noudattamiseen liittyvät riskit. S-Pankki-konsernin lakiasiat- ja compliance-toiminnot tukevat konsernin liike- ja tukitoimintoja oikeudellisten riskien hallinnassa seuraamalla lainsäädäntöä ja viranomaissääntelyä. Toiminnot tiedottavat organisaation yksiköille ulkoisessa sääntelyssä tapahtuvista olennaisista muutoksista ja niiden mahdollisista vaikutuksista S-Pankki-konsernin toimintoihin.

Riskien kartoittaminen toteutetaan osana S-Pankki-konsernin vuosittaista toiminnan suunnittelua, jonka perustana toimivat konsernin strategia sekä ulkoisen ja sisäisen toimintaympäristön muutokset. Kaikki S-Pankki-konsernin liike- ja tukitoimintayksiköt kartoittavat omaan toimintaansa liittyvät ja siitä mahdollisesti aiheutuvat operatiiviset riskit. Kartoitetut riskit arvioidaan ja niille määritellään riskien toteutumisen todennäköisyys sekä seurausvaikutus vahingon sattuessa. Tällä tavoin riskitapahtumille pyritään määrittelemään odotusarvo eli todennäköinen tappion määrä vuoden aikana. Lisäksi riskikartoituksissa määritellään riskien hallintakeinot eli kontrollit, joiden avulla mahdollisia tappioita rajoitetaan pienentämällä niiden toteutumisen todennäköisyyttä tai vahingon aiheuttaman tappion määrää. Riskikartoitukset päivitetään aina, kun prosesseissa tai toimintaympäristössä tapahtuu muutoksia sekä vähintään vuosittain.

S-Pankki-konsernissa on toimintamalli toteutuneiden operatiivisten riskien eli poikkeamien hallinnalle. Poikkeamailmoitus tehdään aina sellaisista tilanteista ja tapahtumista, jotka rajoittavat normaalia päivittäistä toimintaa, joissa toimintaa ei ole toteutettu sääntelyn vaatimusten tai S-Pankki-konsernin ohjeiden mukaisesti tai jotka muutoin eroavat olennaisesti normaaleista arkisista tilanteista. Poikkeamiin luetaan mukaan myös sellaiset sopimuskumppanin tai alihankkijan aiheuttamat tilanteet ja vahingot, joilla on vaikutusta S-Pankki-konsernin toimintaan. Poikkeamailmoitukseen sisällytetään tapahtumaan johtaneet syyt sekä arviot niiden vaikutuksista ja mahdollisista kustannuksista. Ilmoitukseen sisällytetään tarvittaessa myös tiedot tehdyistä ja suunnitelluista toimenpiteistä vastaavanlaisen tapahtuman ennaltaehkäisemiseksi jatkossa.

S-Pankki-konserni varautuu mahdollisesti toteutuviin operatiivisiin riskeihin vakuutuksilla esimerkiksi väärinkäytösten, omaisuusvahinkojen tai rikollisen toiminnan aiheuttamista vahingoista. S-Pankki-konsernin toiminnan merkittäviin häiriöihin varaudutaan jatkuvuussuunnittelulla.

Operatiivinen riski huomioidaan itsenäisenä riskialueenaan myös konsernin pääomasuunnitelmassa. Tällä tavoin varmistetaan omien pääomien riittävyys toteutuneiden operatiivisten riskien aiheuttamien tappioiden kattamiseksi.

Operatiivisten riskien seuranta ja raportointi

Operatiivisia riskejä seurataan S-Pankki-konsernissa jatkuvasti, osana päivittäisiä työtehtäviä. Jokaisen työntekijän vastuulla on havainnoida riskienhallinnan toteutumista omalla vastualueellaan ja raportoida mahdollisista poik-

keamista sekä riskienhallinnan puutteista sovittujen menetelyjen mukaisesti.

S-Pankin liiketoiminnoista riippumaton riskienvalvontatoiminto valvoo ja arvioi kokonaisvaltaisesti S-Pankki-konsernin operatiivisen riskin hallinnan kattavuutta, riittävyttä ja tehokkuutta. Riskienvalvonta tukee organisaation riskienhallinnan toteutusta ja varmistaa, että keskeiset operatiiviset riskit tunnistetaan, arvioidaan ja että riskeille asetetaan tarkoituksenmukaiset sekä riittävät hallintatoimenpiteet. Lisäksi toiminto kehittää riskienhallinnan ohjeistusta ja työkaluja yhteistyössä liike- ja tukitoimintojen kanssa.

S-Pankki-konsernissa toimintaa seurataan ja valvotaan jatkuvasti eri organisaatiotasolla. Näin ollen yksiköiden esimiehet ja kaikki asianomaiset toimielimet käsittelevät tarpeellisessa laajuudessa olennaisia riskitapahtumia. Riskienvalvonta vastaa siitä, että S-Pankin hallitus, Riski- ja tarkastusvaliokunta, Chief Risk Officer -johtoryhmä sekä toimitusjohtaja ja konsernin johtoryhmä saavat säännöllisesti tietoa eri liike- ja tukitoimintojen tärkeimmistä operatiivisista riskeistä. Compliance-toiminto valvoo säännösten noudattamista ja menettelytapojen riittävyttä, antaa suosituksia kehittämistoimenpiteistä ja valvoo Edellä mainittujen toimenpiteiden toteuttamista.

Operatiivisten riskien riskiperusteinen pääomataavoite Riskiperusteisen pääomataavoitteen arviointi perustuu pääasiassa konsernin toimintaan liittyviin riskiarvioihin ja toteutuneisiin tappioita aiheuttaneisiin vahinkotapahtumiin. Riskiarvioinnin pohjana ovat liiketoimintojen toteuttamat riskikartoitukset ja soveltuvin osin myös ulkoisen toimintaympäristön tapahtumat. Pilarin 1 perusmenetelmällä laskettava pääomavaatimus on huomattavan suuri suhteessa operatiivisen riskin riskiperusteiseen pääomavaateeseen. Näin ollen pilarin 1 pääomavaateen oletetaan olevan enemmän kuin riittävä kattamaan S-Pankki-konsernin operatiiviset tappiot.

STRATEGISET JA LIIKETOIMINTARISKIT Strategisten ja liiketoimintariskien määrittely ja mittaaminen

Strateginen riski voidaan jakaa kahteen osaan. Ensimmäisesti kyse on siitä, että yritys valitsee väärän strategian pyrkiessään tulokselliseen toimintaan. Toiseksi riski voi toteutua, jos valittua strategiaa ei yrityksen joustamattomuuden vuoksi pystytä sopeuttamaan toimintaympäristön muutoksiin. S-Pankin liiketoimintaan vaikuttavat sekä Suomen että muun maailman rahoitusmarkkinoiden kehitys ja yleinen taloudellinen tilanne. Nämä voivat liittyä esimer-

kiksi markkina- ja kilpailutilanteisiin, suhdannevaihteluihin, asiakaskäyttäytymisen muutoksiin sekä teknologian kehittymiseen.

Strategisten ja liiketoiminnallisten riskien toteutuminen näkyy esimerkiksi tuloksen volatiliteettina ja heikkona tulosehityksenä, joustamattomina kustannusrakenteina, kilpailukyvyttöminä tuotteina, palveluina ja hintoina tai rakenteellisena tehottomuutena.

Strategiset riskit tunnistetaan osana S-Pankki-konsernin strategiaprozessia, jonka perusteella arvioidaan keskeisimmät riskit. Strategisia riskejä ja niihin sisältyviä liiketoimintaan, maineeseen ja ulkoiseen toimintaympäristöön liittyviä riskejä mitataan vuotuisten liiketoimintasuunnitelmien ja tuottolaskelmien yhteydessä tehtävillä riskiarvioilla. Liiketoimintariskit tunnistetaan ja arvioidaan toiminnan suunnitteluprosessin yhteydessä. Riskiarvioiden perusteella tehdään skenaarioanalyyskejä, joissa arvioidaan sisäisen ja ulkoisen liiketoimintaympäristön muutosten vaikutusta konsernin taseeseen, kannattavuuteen sekä vakavaraisuuteen.

Strategisten ja liiketoimintariskien hallinta, seuranta ja raportointi

Liike- ja tukitoiminnot hallitsevat strategisia ja liiketoimintariskejä osana toiminnan suunnittelua ja päivittäistä ohjausta. Strategiasta johdettuja mittareita seurataan ja raportoidaan konsernin johdolle säännöllisesti. Liiketoimintariskiä hallitaan laatimalla vuosittaiset liiketoimintasuunnitelmat ja budjetoinnin kautta tekemällä tuotto- ja kululaskelmat tuleville vuosille. Toteutumia seurataan säännöllisesti ja raportoidaan konsernin johdolle. Tarvittaessa liiketoiminnan kehitykseen pystytään reagoimaan strategisilla päätöksillä lyhyelläkin aikajänteellä.

Strategisten ja liiketoimintariskien riskiperusteinen pääomataavoite

Pilari 2:ssa strategisille ja liiketoimintariskeille varattavat pääomat määritellään S-Pankki-konsernin liiketoimintasuunnitelmien ja tuottolaskelmien skenaarioanalyysien avulla. Skenaarioanalyysseissa tarkastellaan budjetoitujen liiketoimintavolyymien ja liikekulujen kehittymistä tilanteissa, joissa sisäiset ja ulkoiset liiketoimintaympäristön muutokset sekä strategiset valinnat kehittyvät epäsuotuisasti.

Vuonna 2015 S-Pankki-konsernin toimintojen integraatiohanke oli merkittävä riski, jota käsiteltiin omana eräänään riskiperusteisessa pääomatarpeessa. Vuonna 2016 toimintojen integraatio saatettiin loppuun. Hankkeeseen liittyen ei ole toteutunut merkittäviä maineriskejä tai tappioita.

S-PANKKI-KONSERNIN RISKIPERUSTEINEN PÄÄOMATAVOITE

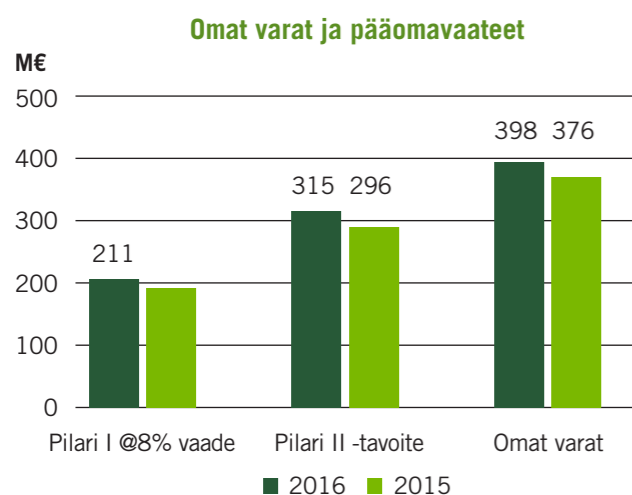
Alla on yhteenveto yllä kuvattujen riskien pilarin 1 pääomavaatimuksen ja pilarin 2 mukaisen riskiperusteisen pääomataavoitteen suhteesta omiin varoihin S-Pankki-konsernissa. Pääomapuskuri suhteessa pilarin 1 pääomavaatimukseen on 187,7 miljoonaa euroa ja pilarin 2 pääomatavoitteeseen 83,6 miljoonaa euroa. Taulukko kuvaa tiivistetysti konsernin kokonaisriskiprofiiliin, jonka hallitus tilinpäätöksen hyväksyessään vahvistaa.

Luottoriskin riskiperusteinen pääomataavoite muodostuu pilarin 1 pääomavaatimuksesta sekä suurimmille yrityksille lasketusta keskittymäriskistä. Pilarin 1 pääomavaatimuk-

sesta poiketen treasury sijoitustoiminnan luottoriski käsitellään pilari 2:ssa spreadiriskinä osana markkinariskiä. Lisäksi treasury (banking book) positioiden markkinariski käsitellään kokonaisuudessaan markkinariskin alla pilarin 2 tarkastelussa, kun taas pilarin 1 tarkastelussa kyseiset riskit ovat osana luottoriskin pääomavaadetta.

Strategisten riskien ja liiketoimintariskien pilarin 2 pääomataavoitteet on analysoitu skenaarioiden perusteella. Operatiivisen riskin pilarin 2 pääomataavoite perustuu pilarin 1 pääomavaatimukseen.

PILARI 1 PÄÄOMAVAADDE JA PILARI 2 PÄÄOMATAVOITE M€	31.12.2016	31.12.2015
Pilarin 1 pääomavaade yhteensä	210,6	194,9
Luottoriski	186,3	170,6
Markkinariski	0,1	0,1
Operatiivinen riski	24,0	23,9
Vastuun arvonoikeyaisuun liittyvät riski	0,2	0,2
Pilarin 2 pääomataavoite yhteensä	314,7	295,7
Luottoriski	183,7	149,5
Spreadiriski	69,3	82,3
Muu markkinariski	20,3	22,8
Operatiivinen riski	24,0	23,9
Strateginen riski	6,7	8,3
Liiketoimintariskit	10,8	8,9
Omat varat	398,2	376,1
Pääomapuskurit		
Pilarin 1 pääomavaatimukseen	187,7	181,2
Pilarin 2 pääomataavoitteeseen	83,6	80,4

TASE-ERIÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT, KONSERNI, 1000 €

	31.12.2016		Yhteensä
	Vaadittaessa maksettavat	Muut kuin vaadittaessa maksettavat	
1. Saamiset luottolaitoksilta			
Keskuspankilta	96 964	0	96 964
Kotimaisilta luottolaitoksilta	9 370	11 751	21 120
Ulkomaisilta luottolaitoksilta	10 093	0	10 093
Saamiset luottolaitoksilta yhteensä	116 426	11 752	128 177

	31.12.2015		Yhteensä
	Vaadittaessa maksettavat	Muut kuin vaadittaessa maksettavat	
Keskuspankilta	207 298	0	207 298
Kotimaisilta luottolaitoksilta	2 779	10 681	13 460
Ulkomaisilta luottolaitoksilta	4 071	2 153	6 224
Saamiset luottolaitoksilta yhteensä	214 148	12 834	226 982

2. Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	31.12.2016	31.12.2015
Yritykset ja asuntoyhteisöt	657 959	378 812
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	57 594	34 220
Julkisyhteisöt	0	0
Kotitaloudet	2 766 236	2 408 534
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	7 876	2 811
Ulkomaat	2 567	6 759
Yhteensä	3 492 232	2 831 137
Arvonalentumistappiot vuoden alussa	2 912	3 676
Tilikaudella kirjatut saamiskohtaiset arvonalentumistappiot	368	100
Tilikaudella kirjatut ryhmäkohtaiset arvonalentumistappiot	3 253	2 812
Tilikaudella peruutetut ryhmäkohtaiset arvonalentumistappiot	-2 912	-3 676
Arvonalentumistappiot vuoden lopussa	3 620	2 912

3. Saamistodistukset			31.12.2016	
	Muut kuin julkisesti noteeratut	Yhteensä		
Julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat				
Myytavissä olevat rahoitusvarat				
Valtion velkasitoumukset	115 554	115 554		
Kuntatodistukset	23 411	23 411		
Muut julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	47 217	47 217		
Muut saamistodistukset	81 182	81 182		
Julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat yhteensä	267 365	267 365		
Muiden kuin julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat saamistodistukset				
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat				
Pankkien liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	240	240		
Myytavissä olevat rahoitusvarat				
Yritystodistukset	27 022	27 022		
Pankkien liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	850 697	850 697		
Muut saamistodistukset	336 214	336 214		
Muiden kuin julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat saamistodistukset yhteensä	1 214 173	1 214 173		
Saamistodistukset yhteensä	1 481 538	1 481 538		
- joista keskuspankkirahoitukseen oikeuttavia	930 242	930 242		
- joista yhteensä ne joille ei kerrytetä korkoa	6 830	6 830		

3. Saamistodistukset			31.12.2015	
	Muut kuin julkisesti noteeratut	Yhteensä		
Julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat				
Myytavissä olevat rahoitusvarat				
Valtion liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	28 600	28 600		
Muut julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	73 567	73 567		
Muut saamistodistukset	20 015	20 015		
Julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat yhteensä	122 182	122 182		
Muiden kuin julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat saamistodistukset				
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat				
Pankkien liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	3 034	3 034		
Myytavissä olevat rahoitusvarat				
Yritystodistukset	12 003	12 003		
Pankkien liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	1 122 560	1 122 560		
Muut saamistodistukset	334 441	334 441		
Muiden kuin julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat saamistodistukset yhteensä	1 472 038	1 472 038		
Saamistodistukset yhteensä	1 594 220	1 594 220		
- joista keskuspankkirahoitukseen oikeuttavia	1 123 559	1 123 559		
- joista yhteensä ne joille ei kerrytetä korkoa	0	0		

4. Osakkeet ja osuudet			
31.12.2016			
Osakkeet ja osuudet	Julkisesti noteeratut	Muut kuin julkisesti noteeratut	Yhteensä
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat	555	0	555
Myytävissä olevat rahoitusvarat	29 793	257	30 050
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyriyksissä	0	3	3
Yhteensä	30 348	260	30 608
- joista luottolaitoksissa	0	0	0

31.12.2015			
Osakkeet ja osuudet	Julkisesti noteeratut	Muut kuin julkisesti noteeratut	Yhteensä
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat	446	0	446
Myytävissä olevat rahoitusvarat	30 399	202	30 601
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyriyksissä	0	2	2
Yhteensä	30 844	205	31 049
- joista luottolaitoksissa	0	0	0

5. Johdannaissopimukset			
31.12.2016			
	Nimellisarvo	Positiivinen käypä arvo	Negatiivinen käypä arvo
Suojaamistarkoituksessa tehdyt			
Korkojohdannaiset			
Koronvaihtosopimukset	456 200	0	-8 284
Suojauslaskennassa olevien johdannaistavastuiden nimellisarvosta			
tuhatta euroa on alle yhdessä vuodessa,	95 000		
tuhatta euroa 1–5 vuodessa ja	305 000		
tuhatta euroa yli viidessä vuodessa.	56 200		

31.12.2016			
Muussa kuin suojaamistarkoituksessa tehdyt	Nimellisarvo	Positiivinen käypä arvo	Negatiivinen käypä arvo
Korkojohdannaiset			
Optiosopimukset, ostetut	200 000	382	0
Optiosopimukset, asetetut	200 000	0	-1 528
Koronvaihtosopimukset	45 000	6	-89
Osakejohdannaiset			
Optiosopimukset, ostetut	3 723	236	0
Optiosopimukset, asetetut	3 723	0	-236
Muiden kuin suojauslaskennassa olevien johdannaistavastuiden nimellisarvosta			
tuhatta euroa on alle yhdessä vuodessa,	3 723		
tuhatta euroa 1–5 vuodessa ja	220 000		
tuhatta euroa yli viidessä vuodessa.	225 000		

	31.12.2015		
	Nimellisarvo	Positiivinen käypä arvo	Negatiivinen käypä arvo
Suojaamistarkoituksessa tehdyt			
Korkojohdannaiset			
Koronvaihtosopimukset	589 000	8	-9 158
Suojauslaskennassa olevien johdannaisvastuiden nimellisarvosta			
tuhatta euroa on alle yhdessä vuodessa,	208 000		
tuhatta euroa 1– vuodessa ja	342 000		
tuhatta euroa yli viidessä vuodessa.	39 000		

	31.12.2015		
	Nimellisarvo	Positiivinen käypä arvo	Negatiivinen käypä arvo
Muussa kuin suojaamistarkoituksessa tehdyt			
Korkojohdannaiset			
Optiosopimukset, ostetut	220 000	768	0
Optiosopimukset, asetetut	245 000	0	-1 440
Koronvaihtosopimukset	20 200	0	-325
Osakejohdannaiset			
Optiosopimukset, ostetut	20 942	1 050	0
Optiosopimukset, asetetut	20 942	0	-995
Muiden kuin suojauslaskennassa olevien johdannaisvastuiden nimellisarvosta			
tuhatta euroa alle yhdessä vuodessa,	98 942		
tuhatta euroa 1 - 5 vuodessa ja	350 000		
tuhatta euroa yli viidessä vuodessa.	57 200		

6. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset tilikauden aikana

Aineettomat hyödykkeet 1000 EUR	Aineettomat oikeudet	ATK-ohjelmat ja -lisenssimaksut	Ennakkomaksut	Liikearvo	Konserniliikearvo	Liikearvo	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2015	2 146	56 953	10 195	4 119	10 373	14 492	83 786
Lisäykset	0	11 135	152	0	0	0	11 287
Vähennykset	0	-5 778	-364	0	0	0	-6 142
Siirrot erien välillä	0	9 471	-9 471	0	0	0	0
Hankintameno 31.12.2015	2 146	71 780	512	4 119	10 373	14 492	88 930
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.2015	-1 905	-42 019	0	-755	-2 939	-5 264	-47 618
Poistot	-219	-2 615	0	-824	-2 080	-1 333	-5 737
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.2015	-2 123	-44 634	0	-1 579	-5 018	-6 597	-53 354
Kirjanpitoarvo 1.1.2015	241	14 993	10 195	3 364	7 434	9 228	36 168
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	23	27 147	512	2 540	5 354	7 894	35 576

Aineettomat hyödykkeet 1000 EUR	Aineettomat oikeudet	ATK- ohjelmat ja -lisenssi- maksut	Ennako- maksut	Liikearvo	Konserni- liikearvo	Liikearvo	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	2 146	71 780	512	4 119	10 373	14 492	88 930
Lisäykset	0	270	6 854	0	11 306	11 306	18 430
Yritysmyyntit	0	0	-26	0	0	0	-26
Vähennykset	0	-94	0	0	0	0	-94
Siirrot erien välillä	-2 146	-12 856	-106	0	0	0	-15 108
Hankintameno 31.12.2016	0	59 101	7 233	4 119	21 679	25 798	92 132
Kertyneet poistot ja arvonalemmukset 1.1.2016	-2 123	-44 634	0	-1 579	-5 018	-6 597	-53 354
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	2 146	13 062	0	0	0	0	15 207
Poistot	-23	-7 280	0	-824	-3 394	-4 217	-11 520
Kertyneet poistot ja arvonalemmukset 31.12.2016	0	-38 852	0	-2 403	-8 412	-10 815	-49 667
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	23	27 147	512	2 540	5 354	7 894	35 576
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	0	20 249	7 233	1 716	13 267	14 983	42 466

Aineelliset hyödykkeet 1000 EUR	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto yhteensä	Muut aineelliset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2015	792	13 977	14 327	194	29 290
Lisäykset	0	0	381	0	381
Vähennykset	0	0	-32	0	-32
Hankintameno 31.12.2015	792	13 977	14 675	194	29 638
Kertyneet poistot ja arvonalemmukset 1.1.2015	0	-2 455	-13 982	0	-16 438
Poistot	0	-672	-284	0	-956
Kertyneet poistot ja arvonalemmukset 31.12.2015	0	-3 128	-14 266	0	-17 394
Kirjanpitoarvo 1.1.2015	792	11 522	344	194	12 852
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	792	10 850	409	194	12 244

Aineelliset hyödykkeet 1000 EUR	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	792	13 977	14 675	194	29 638
Lisäykset	0	0	205	0	205
Yritysmyyntit	-792	-13 977	0	0	-14 600
Vähennykset	0	0	-158	-70	-228
Siirrot erien välillä	0	0	17	0	17
Hankintameno 31.12.2016	0	0	3 992	124	4 698
Kertyneet poistot ja arvonalemmukset 1.1.2016	0	-3 540	-3 542	0	-7 082
Yritysmyyntien kertyneet poistot	0	3 663	0	0	3 081
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0	-10	172	70	231
Poistot	0	-112	-242	0	-354
Arvonalemmukset	0	0	0	-70	-70
Kertyneet poistot ja arvonalemmukset 31.12.2016	0	0	-3 613	0	-4 195
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	792	10 850	409	194	12 244
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	0	0	379	124	503

7. Muut varat	31.12.2016	31.12.2015
Maksujenvälityssaamiset	23	0
Arvopapereiden myyntisaamiset	573	0
Muut	3 276	2 817
Yhteensä	3 872	2 817

Arvopapereiden myyntisaamisista 32 teur on sijoituspalveluyrityksiltä

8. Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	31.12.2016	31.12.2015
Korkosaamiset	13 230	20 812
Muut siirtosaamiset ja maksetut ennakkomaksut	8 538	10 858
Yhteensä	21 769	31 670

9. Laskennalliset verosaamiset ja -velat	31.12.2016	31.12.2015
Laskennallinen verosaaminen tappioista	1 129	988
Laskennallinen verosaaminen/-velka käyvän arvon rahastosta	2 840	1 761
Laskennallinen verovelka tilinpäätössiirroista	5 369	4 107
Laskennallinen verovelka yhdistelytoimenpiteistä	0	474

10. Luottolaitoksen yleiseen liikkeeseen laskemat velkakirjat	31.12.2016		31.12.2015	
	Kirjanpitoarvo	Nimellisarvo	Kirjanpitoarvo	Nimellisarvo
Sijoitustodistukset	11 000	10 992	41 480	41 443
Joukkovelkakirjalainat	0	0	2 601	2 601
Yhteensä	11 000	10 992	44 081	44 044

11. Muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	31.12.2016	31.12.2015
Osakkeiden lyhyeksi myynnistä syntyneet	732	266
Muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat yhteensä	732	266

12. Muut velat	31.12.2016	31.12.2015
Maksujenvälitysvelat	88 655	79 338
Arvopapereiden ostovelat	87	2 400
Muut	9 056	10 079
Muut velat yhteensä	97 798	91 818

13. Siirtovelat ja saadut ennakot	31.12.2016	31.12.2015
Korkovelat	459	1 076
Muut siirtovelat ja saadut ennakot	22 301	21 197
Yhteensä	22 760	22 274

14. Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	31.12.2016			
	Kirjanpitoarvo*	Nimellisarvo	Korko	Eräpäivä
Debentuuri I/2015	16 019	16 000	Euribor 12kk + 1,5%	01.12.2025
Debentuuri I/2016	26 233	26 000	Euribor 12kk + 1,8%	30.06.2026

*) sisältää siirtyvät korot

Ehdot debentuuriehtoisissa lainoissa: Liikkeeseenlaskija pidättää itselleen oikeuden ostaa lainaa takaisin ennen niiden eräpäivää. Liikkeeseenlaskija tai sen konserniin kuuluva yritys voi vain vähäisessä määrin lunastaa lainaa ennen laina-ajan päättymistä ilman Finanssivalvonnan lupaa. Lunastaminen edellyttää, että lainat saadaan lyhyen ajan kuluessa myytyä uudelle sijoittajalle. Velkakirjan haltijalla ei ole oikeutta vaatia lainan enneaikaista takaisinmaksua.

Debentuuriehtoisilla lainoilla on pankin muita velkasitoumuksia huonompi etuoikeus.

Vakavaraisuuslaskennassa debentuuriehtoiset lainat on ryhmitelty toissijaiseen pääomaan (Tier II) CRR asetuksen mukaisesti. Pääomalainan osalta sovelletaan OYL 12 luvun pääomalainaa koskevia määräyksiä.

Pääomainstrumenttien keskeisten ominaisuuksien malli	Debentuuri I/2015	Debentuuri I/2016
Liikkeeseenlaskija	S-Pankki Oy	S-Pankki Oy
Yksilöllinen tunniste	FI4000185418	FI4000210877
Instrumenttiin sovellettava lainsäädäntö	Suomen laki	Suomen laki
Sääntely		
Vakavaraisuuden säännöt siirtymäkaudella	Toissijainen pääoma (T2)	Toissijainen pääoma (T2)
Vakavaraisuuden säännöt siirtymäkauden jälkeen	Toissijainen pääoma (T2)	Toissijainen pääoma (T2)
Käytettävissä yksittäisen yrityksen tasolla tai konsolidoinnin perustella / alakonsolidoinnin tasolla / yksittäisen yrityksen tasolla ja konsolidoinnin perusteella / alakonsolidointiryhmän tasolla	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella	yksittäinen yritys ja konsolidoinnin perusteella
Instrumentin laji		
Lakisääteiseen pääomaan kirjattu määrä Milj. Eur (viimeisimpänä raportointipäivänä)	16	26
Instrumentin nimellinen määrä Milj. Eur	16	26
Liikkeeseenlaskuhinta	100 %	100 %
Lunastushinta	100 %	100 %
Alkuperäinen liikkeeseenlaskupäivä	30.1.2008	15.9.2008
Eräpäivätön tai päivätty	päivätty	päivätty
Alkuperäinen maturiteetti	15.1.2018	15.9.2018
Liikkeeseenlaskijan toteuttama takaisinlunastus edellyttää viranomaisen ennakkohyväksyntää	kyllä	kyllä
Kirjanpidollinen luokittelu	Vastuu- jaksotettu hankintameno	Vastuu- jaksotettu hankintameno
Alkuperäinen liikkeeseenlaskupäivä	01.12.2015	30.06.2016
Eräpäivätön tai päivätty	päivätty	päivätty
Alkuperäinen maturiteetti	01.12.2025	30.06.2026
Liikkeeseenlaskijan toteuttama takaisinlunastus edellyttää viranomaisen ennakkohyväksyntää	kyllä	kyllä

Pääomainstrumenttien keskeisten ominaisuuksien malli	Debentuuri I/2015	Debentuuri I/2016
Mahdollinen takaisinlunastuspäivä, ehdolliset takaisinlunastuspäivät ja lunastusmäärä	Debentuurin pääoma maksetaan takaisin nimellisarvostaan tasasuuruusina lyhennyserinä vuosittain 1.12., ensimmäisen kerran 1.12.2021 ja viimeisen kerran 1.12.2025.	Debentuurin pääoma maksetaan takaisin nimellisarvostaan tasasuuruusina lyhennyserinä vuosittain 30.6., ensimmäisen kerran 30.6.2022 ja viimeisen kerran 30.6.2026.
Mahdolliset myöhemmät takaisinlunastuspäivät	Liikkeeseenlaskija pidättää itselleen oikeuden maksaa Debentuuri takaisin ennen niiden eräpäivää. Takaisinmaksu voi tapahtua aikaisintaan viiden (5) vuoden kuluttua lainan liikkeeseenlaskemista jollei Fiva myönnä lupaa niiden viittä (5) vuotta aikaisempaan takaisinmaksamiseen.	Liikkeeseenlaskija pidättää itselleen oikeuden maksaa Debentuuri takaisin ennen niiden eräpäivää. Takaisinmaksu voi tapahtua aikaisintaan viiden (5) vuoden kuluttua lainan liikkeeseenlaskemista jollei Fiva myönnä lupaa niiden viittä (5) vuotta aikaisempaan takaisinmaksamiseen.
	kts. ylempi kohta	kts. ylempi kohta
Kuponnit / Osingot		
Kiinteä tai vaihtuva osinko / kuponki	vaihtuva kuponki	vaihtuva kuponki
Kupongin korko ja siihen liittyvät indeksit	Euribor 12 kk + 1,5% per annum	Euribor 12 kk +1,8% per annum
Dividend stopper-lausekkeen olemassaolo	ei	ei
Täysin harkinnanvarainen, osittain harkinnanvarainen tai pakollinen (ajoituksen osalta)	pakollinen	pakollinen
Täysin harkinnanvarainen, osittain harkinnanvarainen tai pakollinen (määrän osalta)	pakollinen	pakollinen
Step-up-ehdon tai muun lunastuskannustimen olemassaolo	ei	ei
Ei-kumulatiivinen tai kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen
Vaihdettava tai sidottu	sidottu	sidottu
Jos instrumentti on vaihdettava, mitkä tekijät vaikuttavat vaihtoon?	Ei sovellu	Ei sovellu
Jos instrumentti on vaihdettava, onko se vaihdettava kokonaisuudessaan vai osittain?	Ei sovellu	Ei sovellu
Jos instrumentti on vaihdettava, mikä on vaihtokurssi?	Ei sovellu	Ei sovellu
Jos instrumentti on vaihdettava, onko vaihto pakollinen vai valinnainen?	Ei sovellu	Ei sovellu
Jos instrumentti on vaihdettava, tarkenna minkälaiseen instrumenttiin se voidaan vaihtaa?	Ei sovellu	Ei sovellu
Jos instrumentti on vaihdettava, tarkenna minkä liikkeeseenlaskijan instrumenttiin se voidaan vaihtaa?	Ei sovellu	Ei sovellu
Kirjanpitoarvon alentamisen ominaisuudet	Ei sovellu	Ei sovellu
Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, mitkä tekijät laukaisevat sen?	Ei sovellu	Ei sovellu
Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, tehdäänkö se kokonaan vai osittain?	Ei sovellu	Ei sovellu

Päämainstrumenttien keskeisten ominaisuuksien malli	Debentuuri I/2015	Debentuuri I/2016
Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, onko se pysyvää vai väliaikaista?	Ei sovellu	Ei sovellu
Jos kirjanpitoarvon alentaminen on väliaikaista, kuvaile kirjanpitoarvon korotuksen mekanismi	Ei sovellu	Ei sovellu
Hierarkkinen asema selvitystilassa (tarkenna instrumenttialji, joka on välittömästi etuoikeudeltaan parempi)	Debentuurit ovat etuoikeusasemaltaan huonomassa asemassa olevia velkainstrumentteja, jota kuuluvat Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 575/2013 63 artiklassa tarkoitettuun toissaijseen pääomaan (T2), jos kyseisessä artiklassa asetetut ja muut asetuksen edellytykset täyttyvät. Debentuurilla on huonompi etuoikeus kuin Liikkeellelaskijan muilla sitoumuksilla. Debentuuria ei voida käyttää vastasaatavien kuittaukseen.	Debentuurit ovat etuoikeusasemaltaan huonomassa asemassa olevia velkainstrumentteja, jota kuuluvat Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 575/2013 63 artiklassa tarkoitettuun toissaijseen pääomaan (T2), jos kyseisessä artiklassa asetetut ja muut asetuksen edellytykset täyttyvät. Debentuurilla on huonompi etuoikeus kuin Liikkeellelaskijan muilla sitoumuksilla. Debentuuria ei voida käyttää vastasaatavien kuittaukseen.
Vaativuustenvastaisen ominaisuudet	ei	ei
Tarkenna mahdolliset vaatimustenvastaiset ominaisuudet	Ei sovellu	Ei sovellu

15. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma	31.12.2016					
	0-3 kk	3-12 kk	1-5 v.	5-10 v.	Yli 10 v.	Yhteensä
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	15 073	23 650	814 641	76 878	0	930 242
Saamiset luottolaitoksilta	31 214	0	0	0	0	31 214
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	215 337	322 487	1 249 436	621 477	1 083 495	3 492 232
Saamistodistukset	137 274	88 472	298 292	27 257	0	551 296
Johdannaissopimukset (varat)	0	236	1 035	6	0	1 278
Rahoitusvarat yhteensä	398 898	434 845	2 363 405	725 618	1 083 495	5 006 621
Velat luottolaitoksille	5 006	20 000	0	0	0	25 006
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	4 573 261	7 726	2 859	0	0	4 583 846
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	10 000	1 000	0	0	0	11 000
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0	0	8 400	33 600	0	42 000
Johdannaissopimukset (velat)	732	998	7 194	2 019	580	11 523
Rahoitusvelat yhteensä	4 589 000	29 724	18 452	35 619	580	4 673 376

	31.12.2015					
	0-3 kk	3-12 kk	1-5 v.	5-10 v.	Yli 10 v.	Yhteensä
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	85 569	160 178	821 920	55 893	0	1 123 559
Saamiset luottolaitoksilta	19 684	0	0	0	0	19 684
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	165 915	247 726	971 245	595 539	850 710	2 831 137
Saamistodistukset	29 790	89 282	337 659	13 929	0	470 660
Johdannaissopimukset (varat)	100	659	954	0	0	1 714
Rahoitusvarat yhteensä	301 059	497 846	2 131 779	665 361	850 710	4 446 755
Velat luottolaitoksille	10	11 800	0	0	0	11 810
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	4 101 045	35 317	10 015	0	0	4 146 376
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	16 495	27 585	0	0	0	44 081
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	3 000	16 000	8 000	16 000	0	43 000
Johdannaissopimukset (velat)	1 113	2 793	6 309	2 210	0	12 425
Rahoitusvelat yhteensä	4 121 663	93 495	24 324	18 210	0	4 257 692

16. Tase-erien erittely koti- ja ulkomaan rahan määräisiin ja samaan konserniin kuuluvilta	31.12.2016			Samaan konserniin kuuluvilta
	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä	
Tase-erä				
Saamiset luottolaitoksilta	16 718	14 495	31 214	22 680
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	3 492 232	0	3 492 232	0
Saamistodistukset	1 481 538	0	1 481 538	0
Johdannaissopimukset	1 278	0	1 278	0
Osakkeet ja osuudet	30 607	0	30 608	30 102
Aineettomat hyödykkeet	42 466	0	42 466	1 867
Aineelliset hyödykkeet	503	0	503	0
Muu omaisuus (ml. käteiset varat)	123 727	7	123 734	1 418
Yhteensä	5 189 069	14 503	5 203 571	56 067
Velat luottolaitoksille	25 006	0	25 006	0
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	4 570 804	13 042	4 583 846	22 680
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	11 000	0	11 000	0
Johdannaissopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	11 523	0	11 523	0
Muut velat	128 669	98	128 767	1 414
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	42 000	0	42 000	0
Yhteensä	4 789 002	13 140	4 802 143	24 095

	31.12.2015			Samaan konserniin kuuluvilta
	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä	
Tase-erä				
Saamiset luottolaitoksilta	18 570	1 114	19 684	0
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	2 831 137	0	2 831 137	31 175
Saamistodistukset	1 594 220	0	1 594 220	0
Johdannaissopimukset	1 714	0	1 714	0
Osakkeet ja osuudet	31 047	0	31 047	30 309
Aineettomat hyödykkeet	35 576	0	35 576	0
Aineelliset hyödykkeet	12 244	0	12 244	0
Muu omaisuus (ml. käteiset varat)	242 521	252	242 773	149
Yhteensä	4 767 028	1 366	4 768 394	61 634
Velat luottolaitoksille	11 810	0	11 810	0
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	4 146 376	0	4 146 376	42 089
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	44 081	0	44 081	0
Johdannaissopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	12 073	0	12 073	0
Muut velat	120 434	0	120 434	-444
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	43 000	0	43 000	0
Yhteensä	4 377 774	0	4 377 774	41 645

17. Arvopaperilainaus	31.12.2016		31.12.2015	
	Kirjanpitoarvo	Nimellisarvo	Kirjanpitoarvo	Nimellisarvo
Myytavissä olevat				
Valtion liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	12 165	12 000	10 294	10 000
Yhteensä	12 165	12 000	10 294	10 000

18. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot	31.12.2016		31.12.2015	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Rahoitusvarat				
Käteiset varat	96 964	96 964	207 298	207 298
Saamiset luottolaitoksilta	31 214	31 231	19 684	19 684
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	3 492 232	3 724 304	2 831 137	2 987 973
Saamistodistukset	1 481 538	1 490 490	1 594 220	1 610 536
Osakkeet ja osuudet	30 605	30 525	31 044	30 964
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrityksissä	3	14	2	10
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	0	0	0	0
Johdannaissopimukset	1 278	1 278	1 714	1 714
Rahoitusvelat				
Velat luottolaitoksille	25 006	25 033	11 810	11 819
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	4 583 846	4 630 482	4 146 376	4 162 979
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	11 000	11 002	44 081	44 111
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	11 523	11 523	12 073	12 073
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	42 000	42 259	43 000	43 140

S-Pankki-konsernissa sovelletaan rahoitusvarojen ja -velkojen taseeseen merkitsemisessä selvityspäivän mukaista käytäntöä pois lukien käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen ja -velkojen osalta sovelletaan taseeseen merkitsemisessä kaupankäyntipäivän mukaista käytäntöä. Kun rahoitusvaroihin tai -velkoihin kuuluva erä merkitään ensimmäistä kertaa kirjanpitoon, käytetään käypää arvoa, joka sisältää transaktiomenot.

Rahoitusvarat ja -velat luokitellaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin tai -velkoihin, eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin, myytävissä oleviin rahoitusvaroihin, lainoihin ja muihin saamiin sekä muihin rahoitusvelkoihin. Rahoitusvarat ja -velat arvostetaan niiden luokittelun mukaisesti käypään arvoon tai jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmää käyttäen.

Rahoitusinstrumentin käypä arvo määritellään aktiivisilla markkinoilla noteerattujen hintojen perusteella tai käyttäen markkinoilla yleisesti hyväksytyjä arvostusmenetelmiä. Sijoitustodistusten, yritystodistusten tai johdannaissopimusten (pl. futuurit) käyvät arvot määritellään diskonttaamalla tulevat kassavirrat nykyhetken käyttäen tilinpäätöspäivän markkinakorkoja. Joukkovelkakirjalainat, sijoitusrahasto-osuudet ja futuurit arvostetaan markkinahinnoilla. Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat arvostetaan käyttäen ostokurssia ja rahoitusvelat käyttäen myyntikursseja.

Käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit	31.12.2016			
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat ja -velat	1 287			1 287
Myytävissä olevat rahoitusvarat	1 164 634	355 827		1 520 460
Johdannaissaamiset		1 278		1 278
Johdannaisvelat		10 791		10 791

Käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit	31.12.2015			
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat ja -velat	3 742			3 742
Myytävissä olevat rahoitusvarat	1 397 689	240 133		1 637 822
Johdannaissaamiset		1 714		1 714
Johdannaisvelat		11 807		11 807

Käypään arvoon arvostettavat rahoitusvarat ja -velat luokitellaan kolmeen luokkaan käyvän arvon määrittämisen mukaan. Tason 1 käyvät arvot määritetään käyttämällä toimivilla markkinoilla täysin samanlaisista rahoitusvaroista ja -veloista noteerattuja oikaisemattomia hintoja. Tason 2 käyvät arvot määritetään yleisesti hyväksytyillä arvostusmalleilla, joiden syöttötiedot perustuvat merkittäviltä osin todennettaviin markkinahintoihin. Tason 3 markkinahinnat perustuvat omaisuuserää tai velkaa koskeviin syöttötietoihin, jotka eivät perustu todennettavissa olevaan markkinatietoon, vaan merkittäviltä osin johdon arvioihin.

19. Oman pääoman erät	31.12.2016	31.12.2015
Osakepääoma 1.1.	82 880	82 880
Osakepääoma 31.12.	82 880	82 880
Käyvän arvon rahasto 1.1.	7 042	20 530
Lisäys (+)/vähennys(-)	4 317	-13 488
Käyvän arvon rahasto 31.12.	11 359	7 042
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1.	243 813	243 812
Lisäys (+)/vähennys(-)	0	0
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.	243 813	243 812
Edellisten tilikausien tappio	44 858	32 021
tilikauden voitto/tappio	18 404	12 837
	63 262	44 858
Vähemmistöosuus	114	12 027
Oma pääoma yhteensä	401 428	390 620

KONSERNIN TULOSLASKELMAN ERIÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT, KONSERNI, 1000 €

20. Korkotuotot ja korkokulut	31.12.2016	31.12.2015
Korkotuotot		
Saamiset luottolaitoksilta	-51	119
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	61 663	60 549
Saamistodistukset	16 260	19 851
Johdannaissopimukset	0	168
Muut korkotuotot	0	0
Yhteensä	77 872	80 687
Korkotuotot arvoltaan alentuneista luotoista ja muista saamisista	1 962	2 367
Korkokulut		
Velat luottolaitoksille	303	2
Velat yleisölle ja julkisyhteisölle	3 273	4 596
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0	0
Johdannaissopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	4 294	3 610
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	608	425
Muut korkokulut	1	9
Yhteensä	8 479	8 642
21. Leasing-toiminnan nettotuotot	31.12.2016	31.12.2015
Vuokratuotot	0	61
Leasingomaisuuden suunnitelman mukaiset poistot	0	-3 949
Leasingomaisuuden luovutusvoitot ja tappiot (netto)	0	3 931
Muut tuotot	0	12
	0	55

Rahoitusleasing-toiminnasta luovuttiin vuoden 2015 aikana

22. Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista	31.12.2016	31.12.2015
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin rahoitusvaroihin luokitelluista sijoituksista saadut osinkotuotot	9	6
	9	6

23. Palkkiotuotot ja -kulut	31.12.2016	31.12.2015
Palkkiotuotot		
luotonannosta	20 811	15 432
ottolainauksesta	3 857	3 590
maksuliikenteestä	7 366	6 481
rahastoista	44 884	45 609
omaisuudenhoidosta	1 171	2 597
lainopillisista tehtävistä	1 423	380
arvopaperinvälityksestä	6 553	10 944
vakuutusten välityksestä	904	453
takausten myöntämisestä	182	165
muusta toiminnasta	1 593	4 032
	88 745	89 682
Palkkiokulut		
maksetuista toimitusmaksuista	33	20
muusta	35 338	35 975

24. Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot	31.12.2016		
	Myyntivoitot ja -tappiot (netto)	Käyvän arvon muutokset (netto)	Yhteensä
Saamistodistuksista	129	-852	-723
Osakkeista ja osuuksista	-18	-7	-25
Johdannaissopimuksista	-790	1 568	778
Arvopaperikaupan nettotuotot yhteensä	-679	709	30
Valuuttatoiminnan nettotuotot	0	-30	-30
Tuloslaskelmaerä yhteensä	-679	678	0

	31.12.2015		
	Myyntivoitot ja -tappiot (netto)	Käyvän arvon muutokset (netto)	Yhteensä
Saamistodistuksista	0	-1 037	-1 037
Osakkeista ja osuuksista	0	0	0
Johdannaissopimuksista	-2 025	3 736	1 711
Arvopaperikaupan nettotuotot yhteensä	-2 025	2 699	674
Valuuttatoiminnan nettotuotot	-17	156	139
Tuloslaskelmaerä yhteensä	-2 042	2 855	814

25. Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot	31.12.2016	31.12.2015
Rahoitusvarojen luovutuksista johtuvat nettotuotot	22 524	10 741
Muut tuotot ja kulut myytävissä olevista rahoitusvaroista	53	-39

26. Suojauslaskennan nettotulos	31.12.2016	31.12.2015
Suojausinstrumenttien nettotulos	-993	-875
Suojauskohteiden nettotulos	448	1 471

27. Sijoituskiinteistöjen nettotuotot	31.12.2016	31.12.2015
Vuokratuotot	321	1 857
Suunnitelman mukaiset poistot	-112	-672
	209	1 185

Koy Lempäälän Terminaali ja Koy Limingan terminaali myytiin konsernin ulkopuolelle vuoden 2016 aikana.

28. Liiketoiminnan muut tuotot	31.12.2016	31.12.2015
Muut tuotot	15 458	14 734

29. Liiketoiminnan muut kulut	31.12.2016	31.12.2015
Vuokrakulut	5 325	5 558
Muut kulut	1 404	1 757
Yhteensä	6 729	7 315
Rahoitusvakuusviraston maksut		
vakuusmaksu	314	271
talletussuojamaksu	3 535	2 705
hallintomaksu	0	25
Yhteensä	3 849	3 001

Talletussuojarahasto hyvitti Rahoitusvakuusrahastoon kerättävän talletussuojamaksun ja Rahoitusvakuusrahasto pankkiveron korvanneen vakuusmaksun. Pankille ei ole aiheutunut tulosvaikutusta näiden osalta. Vanhaan Talletussuojarahastoon kerrytettyjen varojen sekä aiempina vuosina maksetun pankkiveron arvioidaan riittävän Rahoitusvakuusviraston maksuihin v. 2020 saakka.

30. Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	31.12.2016	31.12.2015
Suunnitelman mukaiset poistot, aineettomat	8 127	12 584
Suunnitelman mukaiset poistot, aineelliset	242	46
Arvonalentumiset	70	0

31. Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista sekä muista rahoitusvaroista	31.12.2016				
	Sopimus-kohtaiset arvonalentumistappiot brutto	Sopimus-kohtaiset arvonalentumiset brutto	Ryhmä-kohtaiset arvonalentumiset brutto	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjatut
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	10 595	368	3 253	11 207	3 009

31. Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista sekä muista rahoitusvaroista	31.12.2015				
	Sopimus-kohtaiset arvonalentumistappiot brutto	Sopimus-kohtaiset arvonalentumiset brutto	Ryhmä-kohtaiset arvonalentumiset brutto	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjatut
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	8 602	100	2 812	11 091	423

VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT, KONSERNI, 1000 €

	Muut vakuudet	
	31.12.2016	31.12.2015
32. Annetut vakuudet		
Omasta velasta annetut, tase-erä:		
Velat luottolaitoksille	174 000	157 500
Johdannaissopimukset	11 737	11 616
Omasta velasta annetut yhteensä	185 737	169 116
Muusta syystä omasta puolesta annetut	136	13 771
Muiden puolesta annetut	31	18

33. Eläkevastuut

Henkilökunnan lakisääteinen eläketurva on järjestetty Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elost ja Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisesta

	31.12.2016	31.12.2015
34. Leasing- ja muut vuokravastuut		
Yhden vuoden kuluessa	1 573	1 720
Yli vuoden kuluessa ja enintään viiden vuoden kuluessa maksettavat	642	3 975
Yhteensä	2 216	5 695

Leasing- ja muut vuokravastuut koskevat toimitilojen vuokrausta, ajoneuvoja ja puhelimia. Sopimukset eivät ole purettavissa kesken sopimuskauden

	31.12.2016	31.12.2015
35. Taseen ulkopuoliset sitoumukset		
Takaukset	20 915	20 186
Käyttämättömät luottojärjestelyt	1 140 576	1 224 896

Konserniin kuuluvien yritysten puolesta pankilla on 20,99 milj. taseen ulkopuolisia sitoumuksia.

	31.12.2016	31.12.2015
36. Välityssaamiset ja -velat		
PS-lain mukaiset säästövarat	174	162
Muut välityssaamiset ja -velat		
Ostot välittäjiltä	6 267	7 133
Välitysvelka asiakkaille	13 372	11 063

HENKILÖSTÖÄ SEKÄ TOIMI- JA VALVONTAELINTEN JÄSENIÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

	31.12.2016		31.12.2015	
	Keski-määräinen lukumäärä	lukumäärä	Keskimääräinen lukumäärä	lukumäärä
37. Henkilöstö				
Vakinainen kokoaikainen henkilöstö	535	529	585	572
Vakinainen osa-aikainen henkilöstö	75	74	72	73
Määräaikainen henkilöstö	66	63	55	51
Yhteensä	676	666	712	696
Konsernijohdolle maksetut palkat ja palkkiot (1 000 €)			31.12.2016	31.12.2015
Konserniyhtiöt/toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa			939	885
Konserniyhtiöt/hallitus			67	98

Toimitusjohtajalle, hänen sijaisilleen sekä hallitukselle myönnettyjen luottojen määrä ilmoitetaan lähipiiriluoantonantoa koskevassa liitetietojen kohdassa- S-Pankki Oy:n johtoryhmällä on erillinen eläkesitoutumus.

LÄHIPIIRILIIKETOIMET, KONSERNI, 1000 €

	31.12.2016		31.12.2015	
	Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöltä	Yhteensä	Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöltä	Yhteensä
38. Luottolaitoksen lähipiiriin kuuluvalta olevat laina- ja muut rahoitussuhteet sekä tällaisiin yhteisöihin tehdyt sijoitukset ja näiden puolesta toisen antaman luoton maksamisesta annetut takaukset ja asetetut vakuudet				
Lähipiiriin kuulumisperuste				
Johto	1 677	1 677	464	464
Omistajayhteisön johto	2 930	2 930	1 433	1 433
Sukulaisuus	186	186	1 577	1 577
Arvon alentumistappiot tilikauden lopussa				
Yhteensä	4 791	4 791	3 474	3 474

Sopimuskohtaisia arvonalentumistappioita lähipiiriluoantonantoon liittyen ei ole. Yhtiön lähipiirille myönnettyjen korttiluottojen ehdoissa noudatetaan yleisöluotonannon tavanomaisia perusteita ja yleisiä ehtoja. S-Pankki hankkii ja toimittaa palveluja omistusyhteisöillensä soveltaen tavanomaisia liiketoimintaperusteita ja sopimusehtoja. Tilikauden aikana omistusyhteisöille myytyjen sijoituskiinteistöjen kauppaehdot vastasivat niin ikään vallitsevia markkinaperusteisia ehtoja.

TYTÄR- JA OSAKKUUSYHTIÖT

39. Tytäryhtiöt	Kotipaikka	Omistusosuus
S-Asiakaspalvelu Oy	Helsinki	100 %
FIM Varainhoito Oy	Helsinki	100 %
FIM Sijoituspalvelut Oy	Helsinki	100 %
FIM Kiinteistö Oy	Helsinki	80 %

Tytäryhtiöt on yhdistelty konserniin hankintamenomenetelmää käyttäen

Osakkuusyhtiöt	Kotipaikka	Omistusosuus
S-Crosskey Ab	Maarianhamina	40 %

Osakkuusyhtiöt on yhdistelty konserniin pääomaosuusmenetelmää käyttäen

MUUT LIITETIEDOT, KONSERNI, 1000 €

40. Tietoja notariaattitoiminnasta ja hallussa olevien asiakasvarojen kokonaismäärä	31.12.2016	31.12.2015
Hallinnoitavat asiakasvarat kauden päättyessä	6 264 184	6 012 039
Omaisuuksenhoidossa olevat asiakasvarat	2 497 042	2 433 527
Täyden valtakirjan perusteella	874 628	759 545
Muun sopimuksen perusteella	1 622 415	1 673 981
Rahatileillä olevat varat	0	0
Konsultatiivisessa varainhoidossa olevat varat	25 243	24 398

S-Pankin tytäryhtiö FIM Varainhoito Oy harjoittaa sijoitusrahastolain laajennetun toimiluvan mukaista sijoitusrahastotoimintaa, siihen olennaisesti liittyvää liiketoimintaa sekä varainhoitotoimintaa. Yhtiö hallinnoi vuoden lopussa yhteensä 56 sijoitus- tai erikoissijoitusrahastoa. Yhtiön varainhoitopalveluihin kuuluvat yksilölliset varainhoitopalvelut ja rahastovarainhoito, joiden asiakkaina on sekä yksityishenkilöitä että institutionaalisia sijoittajia. Konsultatiivinen varainhoito, private banking, instituutiomyynti ja asiakaspalvelu siirtyivät liikkeenluovutuksena FIM Sijoituspalvelut Oy:ltä S-Pankille 31.12.2016.

TILINTARKASTAJAN PALKKIOITA KOSKEVAT LIITETIEDOT, KONSERNI, 1000 €

41. Tilintarkastajan palkkioita koskevat tiedot	31.12.2016	31.12.2015
Tilintarkastus	304	292
Veroneuvonta	6	11
Muut palvelut	5	111

S-PANKKI OY:N TILINPÄÄTÖS

TASE

VASTAAVAA (t€)	Liite	31.12.2016	31.12.2015
Käteiset varat	1,15, 16, 19	96 964	207 298
Keskuspankkirahoituksen oikeuttavat saamistodistukset			
Muut	3, 15, 16, 19	930 242	1 123 559
Saamiset luottolaitoksilta	1, 15,16	29 823	12 257
Vaadittaessa maksettavat		18 072	459
Muut		11 751	11 799
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	2, 15, 16, 19	3 492 096	2 860 912
Vaadittaessa maksettavat		2 998	3 107
Muut		3 489 098	2 857 805
Saamistodistukset	3, 15, 16, 19	551 296	467 626
Muilta		551 296	467 626
Osakkeet ja osuudet	4, 16, 18	30 551	30 418
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrityksissä	4, 16,19	3	3
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yritysissä	4, 16,19	29 942	30 309
Johdannaissopimukset	5, 15, 16, 19	1 278	1 714
Aineettomat hyödykkeet	6, 16	42 528	29 677
Aineelliset hyödykkeet	6, 16	305	293
Muut aineelliset hyödykkeet		305	293
Muut varat	11	2 952	12 138
Osakeantisaamiset/Sijoitusosuusantisaamiset/ Kantarahastoantisaamiset			
Muut varat	7	3 884	2 952
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	8	16 674	25 017
Laskennalliset verosaamiset	9		
VASTAAVAA YHTEENSÄ		5 225 586	4 792 036

VASTATTAVAA (t€)	Liite	31.12.2016	31.12.2015
VIERAS PÄÄOMA			
Velat luottolaitoksille	15, 16, 19	25 006	11 810
Luottolaitoksille		25 006	11 810
Vaadittaessa maksettavat		6	10
Muut		25 000	11 800
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	15, 16, 19	4 606 526	4 188 465
Talletukset		4 569 639	4 154 100
Vaadittaessa maksettavat		4 551 947	4 072 513
Muut		17 693	81 587
Muut velat		36 887	34 365
Vaadittaessa maksettavat		30 513	33 255
Muut		6 374	1 110
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	10, 15, 16, 19	11 000	44 081
Joukkovelkakirjalainat		0	2 601
Muut		11 000	41 480
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	5, 11, 15, 16, 19	11 523	11 807
Muut velat	12, 16	97 238	86 930
Muut velat		97 238	86 930
Siirtovelat ja saadut ennakot	13	16 166	12 425
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	14, 15, 16, 19	42 000	43 000
Muut		42 000	43 000
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		4 809 461	4 398 518
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ			
Poistoero		5 686	5 670
Vapaaehtoiset varaukset		21 057	13 013
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ YHTEENSÄ		26 743	18 684
OMA PÄÄOMA			
Osakepääoma	20, 21, 22	82 880	82 880
Muut sidotut rahastot			
Käyvän arvon rahasto	20	14 198	8 791
Käypään arvoon arvostamisesta		14 198	8 791
Vapaat rahastot			
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	20	243 832	243 832
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	20	39 331	30 413
Tilikauden voitto (tappio)	20	9 140	8 919
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	20	389 382	374 835
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		5 225 586	4 792 036
TASEEN ULKOPUOLISET SITOUKUKSET			
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset	38		
Arvopapereiden takaisinostositoumukset		201 294	290 549
Muut		968 317	991 259

TULOSLASKELMA

(t€)	Liite	31.12.2016	31.12.2015
Korkotuotot	23	78 081	80 982
Leasingtoiminnan nettotuotot	24	0	55
Korkokulut	23	-8 493	-8 679
KORKOKATE		69 588	72 358
Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista	25	998	1 236
Samaan konserniin kuuluvista yrityksistä		998	1 236
Palkkiotuotot	26	42 772	29 677
Palkkiokulut	26	-7 495	-4 383
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot	27	25	-44
Arvopaperikaupan nettotuotot		49	-30
Valuuttatoiminnan nettotuotot		-25	-14
Myytävässä olevien rahoitusvarojen nettotuotot	28	22 570	10 703
Suojauslaskennan nettotulos	29	-545	595
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot	30	114	602
Liiketoiminnan muut tuotot	31	17 146	15 400
Hallintokulut			
Henkilöstökulut		-31 524	-33 487
Palkat ja palkkiot		-25 273	-27 534
Henkilösivukulut		-6 250	-5 954
Eläkekulut		-4 637	-4 435
Muut henkilösivukulut		-1 614	-1 518
Muut hallintokulut		-68 096	-59 146
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	33	-8 497	-9 035
Liiketoiminnan muut kulut	32	-13 156	-4 300
Arvonalentumistappiot luotoista ja muista saamisista	34	-2 559	-423
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)		21 342	19 754
Tilinpäätössiirrot		-8 060	-10 926
Tuloverot		-4 143	91
VARSINAISEN TOIMINNAN VOITTO (TAPPIO) VEROJEN JÄLKEEN		9 140	8 919
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)		9 140	8 919

RAHOITUSLASKELMA

(M€)	2016	2015
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA		
Tilikauden tulos	9	9
Tilikauden tulokseen tehdyt oikaisut	14	12
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-623	-238
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöltä	-629	-253
Muut varat	6	15
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)	403	24
Velat luottolaitoksille	13	-56
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	418	76
Muut velat	-28	5
A. Liiketoiminnan rahavirta yhteensä	-197	-192
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-7	-11
Osakkeet ja osuudet	-17	
B. Investointien rahavirta yhteensä	-25	-11
RAHOITUKSEN RAHAVIRRAT		
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, vähennykset	-1	2
C. Rahoituksen rahavirta yhteensä	-1	2
RAHAVAROJEN NETTOMUUTOS (A+B+C)	-223	-201
Rahavarat tilikauden alussa	1 854	2 055
Rahavarat tilikauden lopussa	1 631	1 854
Korkotuotot	74	82
Korkokulut	-9	-7

(M€)	2015	2014
KAUDEN VOITTOON TEHDYT OIKAISUT		
Suojauslaskennan nettotulos	1	-1
Suunnitelman mukaiset poistot	8	9
Arvon alentumistappiot luotoista ja muista saamisista	1	-1
Erät, joihin ei liity maksutapahtumaa ja muut oikaisut	5	5
Oikaisut yhteensä	14	12
RAHAVARAT		
Käteiset varat	97	207
Saamistodistukset	1 482	1 614
Osakkeet ja osuudet	23	21
Saamiset luottolaitoksilta	30	12
Yhteensä	1 631	1 854

LAADINTAPERIAATTEET

S-Pankki Oy toimii S-Pankki-konsernin emoyhtiönä. S-Pankki on talletuspankki, joka harjoittaa luottolaitostoinnista annetun lain (610/2014) mukaista luottolaitostointia. Lisäksi pankissa ja konserniyhtiöissä harjoitetaan sijoituspalvelulain (747/2012) 1 luvun 11 §:n tarkoittamia sijoituspalveluja. Pankki hoitaa emoyhtiönä konserniin kuuluvien yhtiöiden keskitetysti hoidettavat tehtävät, kuten konsernin hallinnon, ohjauksen ja valvonnan.

S-Pankin pääkonttori sijaitsee osoitteessa Fleminginkatu 34, 00510 Helsinki. Asiamiessopimuksiin perustuen asiakaspalvelua hoidetaan myös asiamiehinä toimivien S-ryhmän osuuskauppojen ja LähiTapiola-ryhmän alueyhtiöiden toimesta näiden toimipaikoissa.

S-Pankki Oy osti 1.8.2013 FIM Oyj:n osakekannasta ja määräysvallasta 51 prosenttia ja loput 49 prosenttia 1.6.2016. FIM Oyj sulautui S-Pankki Oy:hyn 30.11.2016. S-Pankki myi omistuksensa 1.3.2016 Koy Lempäälän terminaalista ja Koy Limingan terminaalista.

S-Pankki Oy:n tuloslaskelmassa ja taseessa ei esitetä laskennallista verovelkaa tai -saamista. Olennaiset laskennalliset verovelat tai -saamiset esitetään liitetiedoissa verojen erittelyn yhteydessä.

Muilta osin viitataan konsernin laadintaperiaatteisiin.

S-PANKKI OY:N TASE-ERIÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT, 1000 €

31.12.2016			
	Vaadittaessa maksettavat	Muut kuin vaadittaessa maksettavat	Yhteensä
1. Saamiset luottolaitoksilta			
Keskuspankilta	96 964	0	96 964
Kotimaisilta luottolaitoksilta	8 146	11 751	19 897
Ulkomaisilta luottolaitoksilta	9 926	0	9 926
Saamiset luottolaitoksilta yhteensä	115 036	11 751	126 787
31.12.2015			
	Vaadittaessa maksettavat	Muut kuin vaadittaessa maksettavat	Yhteensä
Keskuspankilta	207 298	0	207 298
Kotimaisilta luottolaitoksilta	458	10 681	11 139
Ulkomaisilta luottolaitoksilta	1	1 118	1 118
Saamiset luottolaitoksilta yhteensä	207 757	11 799	219 555
2. Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	31.12.2016	31.12.2015	
Yritykset ja asuntoyhteisöt	657 959	386 538	
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	57 458	57 670	
Kotitaloudet	2 766 236	2 407 134	
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	7 876	2 811	
Ulkomaat	2 567	6 759	
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä yhteensä	3 492 096	2 860 912	
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä -erään kohdistuvia luottotappiovarauksia on tehty yhteensä 21 057 teur			
Arvonalentumistappiot vuoden alussa	2 912	3 676	
Tilikaudella kirjatut saamiskohtaiset arvonalentumistappiot	368	100	
Tilikaudella kirjatut ryhmäkohtaiset arvonalentumistappiot	3 253	2 812	
Tilikaudella peruutetut ryhmäkohtaiset arvonalentumistappiot	-2 912	-3 676	
Arvonalentumistappiot vuoden lopussa	3 620	2 912	
Luottotappioiden määrä tilikauden lopussa	2 559	423	
Järjestämättömät saamiset tilikauden lopussa	12 419	14 937	
Arvonalentuneet saamiset tilikauden lopussa	-3 620	-2 912	

31.12.2016		
	Muut kuin julkisesti noteeratut	Yhteensä
3. Saamistodistukset		
Julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat		
Myytävissä olevat rahoitusvarat		
Kuntatodistukset	115 554	115 554
Valtion liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	23 411	23 411
Muut julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	47 217	47 217
Muut saamistodistukset	81 182	81 182
Julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat yhteensä	267 365	267 365
Muiden kuin julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat saamistodistukset		
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat		
Pankkien liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	240	240
Myytävissä olevat rahoitusvarat		
Yritystodistukset	27 022	27 022
Pankkien liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	850 697	850 697
Muut saamistodistukset	336 214	336 214
Muiden kuin julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat saamistodistukset yhteensä	1 214 173	1 214 173
Saamistodistukset yhteensä	1 481 538	1 481 538
- joista keskuspankkirahoitukseen oikeuttavia	930 242	930 242
- joista yhteensä ne joille ei kerrytetä korkoa	6 830	6 830

31.12.2015		
	Muut kuin julkisesti noteeratut	Yhteensä
Julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat		
Myytavissä olevat rahoitusvarat		
Valtion liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	28 600	28 600
Muut julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	73 567	73 567
Muut saamistodistukset	20 015	20 015
Julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat yhteensä	122 182	122 182
Muiden kuin julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat saamistodistukset		
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat	0	0
Myytavissä olevat rahoitusvarat		
Yritystodistukset	12 003	12 003
Pankkien liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	1 122 560	1 122 560
Muut saamistodistukset	334 441	334 441
Muiden kuin julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat saamistodistukset yhteensä	1 469 004	1 469 004
Saamistodistukset yhteensä	1 591 186	1 591 186
- joista keskuspankkirahoitukseen oikeuttavia	1 123 559	1 123 559
- joista yhteensä ne joille ei kerrytetä korkoa	0	0

4. Osakkeet ja osuudet			
31.12.2016			
	Julkisesti noteeratut	Muut kuin julkisesti noteeratut	Yhteensä
Osakkeet ja osuudet			
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat	555	0	555
Myytavissä olevat rahoitusvarat	29 793	203	29 996
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyhteisöissä	0	3	3
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	0	29 942	29 942
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyhteisöissä	0	3	3
Yhteensä	30 348	30 148	60 496
- joista luottolaitoksissa			

31.12.2015			
	Julkisesti noteeratut	Muut kuin julkisesti noteeratut	Yhteensä
Osakkeet ja osuudet			
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat	0	0	0
Myytavissä olevat rahoitusvarat	30 215	202	30 418
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	0	30 309	30 309
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyhteisöissä	0	3	3
Yhteensä	30 215	30 515	60 730
- joista luottolaitoksissa			

5. Johdannaissopimukset	31.12.2016		
	Nimellisarvo	Positiivinen käypä arvo	Negatiivinen käypä arvo
Suojaamistarkoituksessa tehdyt			
Korkojohdannaiset			
Koronvaihtosopimukset	456 200	0	-8 284
Suojauslaskennassa olevien johdannaistavastuiden nimellisarvosta			
tuhatta euroa on alle yhdessä vuodessa,	95 000		
tuhatta euroa 1–5 vuodessa ja	305 000		
tuhatta euroa yli viidessä vuodessa.	56 200		

Muussa kuin suojaamistarkoituksessa tehdyt	31.12.2016		
	Nimellisarvo	Positiivinen käypä arvo	Negatiivinen käypä arvo
Korkojohdannaiset			
Optiosopimukset, ostetut	200 000	382	0
Optiosopimukset, asetetut	200 000	0	-1 528
Koronvaihtosopimukset	45 000	6	-89
Osakejohdannaiset			
Optiosopimukset, ostetut	3 723	236	0
Optiosopimukset, asetetut	3 723	0	-236
Muiden kuin suojauslaskennassa olevien johdannaistavastuiden nimellisarvosta			
tuhatta euroa on alle yhdessä vuodessa,	3 723		
tuhatta euroa 1–5 vuodessa ja	220 000		
tuhatta euroa yli viidessä vuodessa.	225 000		

Suojaamistarkoituksessa tehdyt	31.12.2015		
	Nimellisarvo	Positiivinen käypä arvo	Negatiivinen käypä arvo
Korkojohdannaiset			
Koronvaihtosopimukset	589 000	8	-9 158
Suojauslaskennassa olevien johdannaistavastuiden nimellisarvosta			
tuhatta euroa on alle yhdessä vuodessa,	208 000		
tuhatta euroa 1–5 vuodessa ja	342 000		
tuhatta euroa yli viidessä vuodessa.	39 000		

Muussa kuin suojaamistarkoituksessa tehdyt	31.12.2015		
	Nimellisarvo	Positiivinen käypä arvo	Negatiivinen käypä arvo
Korkojohdannaiset			
Optiosopimukset, ostetut	220 000	768	0
Optiosopimukset, asetetut	245 000	0	-1 440
Koronvaihtosopimukset	20 200	0	-325
Osakejohdannaiset			
Optiosopimukset, ostetut	20 942	1 050	0
Optiosopimukset, asetetut	20 942	0	-995
Muiden kuin suojauslaskennassa olevien johdannaistavastuiden nimellisarvosta			
tuhatta euroa on alle yhdessä vuodessa,	98 942		
tuhatta euroa 1–5 vuodessa ja	350 000		
tuhatta euroa yli viidessä vuodessa.	57 200		

6. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset tilikauden aikana	ATK-ohjelmat ja -lisenssimaksut	Ennakko-maksut	Liikearvo	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2015	42 983	10 195	4 000	57 178
Lisäykset	11 118	0	0	11 118
Vähennykset	-5 778	-364	0	-6 142
Siirrot erien välillä	9 471	-9 471	0	0
Hankintameno 31.12.2015	57 793	360	4 000	62 154
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.2015	28 884		-533	28 351
Poistot	-2 259		-800	-3 059
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.2015	-31 143		-1 333	-32 476
Kirjanpitoarvo 1.1.2015	0	0	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	26 650	360	2 667	29 677

Aineettomien hyödykkeiden muutokset 2016	ATK-ohjelmat ja -lisenssimaksut	Ennakko-maksut	Liikearvo	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	57 793	360	4 000	62 154
Lisäykset	765	6 963	13 628	21 356
Siirrot erien välillä	90	-106	0	-17
Hankintameno 31.12.2016	58 648	7 217	17 628	83 494
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.2016	-31 143		-1 333	-32 476
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-169		0	-169
Poistot	-7 159		-1 161	-8 320
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.2016	-38 471		-2 495	-40 966
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	26 650	360	2 667	29 677
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	20 177	7 217	15 134	42 528

Aineellisten hyödykkeiden muutokset 2015, 1000 EUR	Koneet ja kalusto	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2015	229	229
Lisäykset	336	336
Vähennykset	-32	-32
Hankintameno 31.12.2015	533	533
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.2015	-73	-73
Poistot	-167	-167
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.2015	-240	-240
Kirjanpitoarvo 1.1.2015	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.2015	293	293

Aineellisten hyödykkeiden muutokset 2016	Koneet ja kalusto	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	533	533
Lisäykset	176	176
Siirrot erien välillä	17	17
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.2016	-240	-240
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-3	-3
Poistot	-177	-177
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.2016	-420	-420
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	293	293
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	305	305

7. Muut varat	31.12.2016	31.12.2015
Maksujenvälityssaamiset	23	0
arvopapereiden myyntisaamiset	573	
Muut	3 289	2 952
Yhteensä	3 884	2 952

Arvopapereiden myyntisaamisista 32 teur on sijoituspalveluyrityksiltä

8. Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	31.12.2016	31.12.2015
Korkosaamiset	13 230	20 812
Muut siirtosaamiset	3 444	4 205
Yhteensä	16 674	25 017

9. Laskennalliset verosaamiset ja -velat	31.12.2015	31.12.2015
Laskennallinen verosaaminen vahvistetuista tappiosta	12	0
Laskennallinen verovelka käyvän arvon rahastosta	2 840	1 758
Laskennallinen verovelka tilinpäätössiirroista	5 349	3 737

10. Luottolaitoksen yleiseen liikkeeseen laskemat velkakirjat	31.12.2016		31.12.2015	
	Kirjanpitoarvo	Nimellisarvo	Kirjanpitoarvo*	Nimellisarvo
Sijoitustodistukset	11 000	10 992	41 480	41 443
Joukkovelkakirjalainat	0	0	2 601	2 601
Yhteensä	11 000	10 992	44 081	44 044

11. Muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	31.12.2016	31.12.2015
Osakkeiden lyhyeksi myynnistä syntyneet	732	0
Muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat yhteensä	732	0

12. Muut velat	31.12.2016	31.12.2015
Maksujenvälitysvelat	88 655	79 338
Arvopapereiden ostovelat	87	0
Muut	8 496	7 592
Muut velat yhteensä	97 238	86 930

13. Siirtovelat ja saadut ennakot	31.12.2016	31.12.2015
Korkovelat	459	1 083
Muut siirtovelat	15 707	11 342
Yhteensä	16 166	12 425

14. Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	31.12.2016			
	Kirjanpitoarvo*	Nimellisarvo	Korko	Eräpäivä
Debentuuri I/2015	16 019	16 000	Euribor 12kk + 1,5%	01.12.2025
Debentuuri I/2016	26 233	26 000	Euribor 12kk + 1,8%	30.06.2026

*) sisältää siirtyvät korot

Ehdot debentuuriehtoisissa lainoissa: Liikkeeseenlaskija pidättää itselleen oikeuden ostaa lainaa takaisin ennen niiden eräpäivää. Liikkeeseenlaskija tai sen konserniin kuuluva yritys voi vain vähäisessä määrin lunastaa lainaa ennen laina-ajan päättymistä ilman Finanssivalvonnan lupaa. Lunastaminen edellyttää, että lainat saadaan lyhyen ajan kuluessa myytyä uudelle sijoittajalle. Velkakirjan haltijalla ei ole oikeutta vaatia lainan ennenaikaista takaisinmaksua. Debentuuriehtoisilla lainoilla on pankin muita velkasitoumuksia huonompi etuoikeus. Vakavaraisuuslaskennassa debentuuriehtoiset lainat on ryhmitelty toissijaiseen pääomaan (Tier II) CRR asetuksen mukaisesti. Pääomalinan osalta sovelletaan OYL 12 luvun pääomalinan koskevia määräyksiä.

Pääomainstrumenttien keskeisten ominaisuuksien malli	Debentuuri I/2015	Debentuuri I/2016
Liikkeeseenlaskija	S-Pankki Oy	S-Pankki Oy
Yksilöllinen tunniste	FI4000185418	FI4000210877
Instrumenttiin sovellettava lainsäädäntö	Suomen laki	Suomen laki

Sääntely

Vakavaraisuuden säännöt siirtymäkaudella	Toissijainen pääoma (T2)	Toissijainen pääoma (T2)
Vakavaraisuuden säännöt siirtymäkauden jälkeen	Toissijainen pääoma (T2)	Toissijainen pääoma (T2)

Käytettävissä yksittäisen yrityksen tasolla tai konsolidoinnin perusteella / alakonsolidoinnin tasolla / yksittäisen yrityksen tasolla ja konsolidoinnin perusteella / alakonsolidointiryhmän tasolla

Instrumentin laji

Lakisääteiseen pääomaan kirjattu määrä Milj. Eur (viimeisimpänä raportointipäivänä)	16	26
Instrumentin nimellinen määrä Milj. Eur	16	26
Liikkeeseenlaskuhinta	100 %	100 %
Lunastushinta	100 %	100 %
Kirjanpidollinen luokittelu	Vastuu- jaksotettu hankintameno	Vastuu- jaksotettu hankintameno
Alkuperäinen liikkeeseenlaskupäivä	01.12.2015	30.06.2016
Alkuperäinen maturiteetti	15.1.2018	15.9.2018
Liikkeeseenlaskijan toteuttama takaisinlunastus edellyttää viranomaisen ennakkohyväksyntää	kyllä	kyllä
Eräpäivätön tai päivätty	päivätty	päivätty
Alkuperäinen maturiteetti	01.12.2025	30.06.2026

Pääomainstrumenttien keskeisten ominaisuuksien malli	Debenttuuri I/2015	Debenttuuri I/2016
Mahdollinen takaisinlunastuspäivä, ehdolliset takaisinlunastuspäivät ja lunastusmäärä	Debenttuurin pääoma maksetaan takaisin nimellisarvostaan tasasuuruusina lyhennyserinä vuosittain 1.12., ensimmäisen kerran 1.12.2021 ja viimeisen kerran 1.12.2025. Liikkeeseenlaskija pidättää itselleen oikeuden maksaa Debenttuuri takaisin ennen niiden eräpäivää. Takaisinmaksu voi tapahtua aikaisintaan viiden (5) vuoden kuluttua lainan liikkeeseenlaskemista jollei Fiva myönnä lupaa niiden viittä (5) vuotta aikaisempaan takaisinmaksamiseen.	Debenttuurin pääoma maksetaan takaisin nimellisarvostaan tasasuuruusina lyhennyserinä vuosittain 30.6., ensimmäisen kerran 30.6.2022 ja viimeisen kerran 30.6.2026. Liikkeeseenlaskija pidättää itselleen oikeuden maksaa Debenttuuri takaisin ennen niiden eräpäivää. Takaisinmaksu voi tapahtua aikaisintaan viiden (5) vuoden kuluttua lainan liikkeeseenlaskemista jollei Fiva myönnä lupaa niiden viittä (5) vuotta aikaisempaan takaisinmaksamiseen.
Mahdolliset myöhemmät takaisinlunastuspäivät	kts. ylempi kohta	kts. ylempi kohta
Kupongit / Osingot		
Kupongit / Osingot		
Kiinteä tai vaihtuva osinko / kuponki	vaihtuva kuponki	vaihtuva kuponki
Kupongin korko ja siihen liittyvät indeksit	Euribor 12 kk + 1,5% per annum	Euribor 12 kk +1,8% per annum
Dividend stopper-lausekkeen olemassaolo	ei	ei
Täysin harkinnanvarainen, osittain harkinnanvarainen tai pakollinen (ajoituksen osalta)	pakollinen	pakollinen
Täysin harkinnanvarainen, osittain harkinnanvarainen tai pakollinen (määrän osalta)	pakollinen	pakollinen
Step-up-ehdon tai muun lunastuskannustimen olemassaolo	ei	ei
Ei-kumulatiivinen tai kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen	ei-kumulatiivinen
Vaihdeettava tai sidottu	sidottu	sidottu
Jos instrumentti on vaihdettava, mitkä tekijät vaikuttavat vaihtoon?	Ei sovellu	Ei sovellu
Jos instrumentti on vaihdettava, onko se vaihdettava kokonaisuudessaan vai osittain?	Ei sovellu	Ei sovellu
Jos instrumentti on vaihdettava, mikä on vaihtokurssi?	Ei sovellu	Ei sovellu
Jos instrumentti on vaihdettava, onko vaihto pakollinen vai valinnainen?	Ei sovellu	Ei sovellu
Jos instrumentti on vaihdettava, tarkenna minkälaiseen instrumenttiin se voidaan vaihtaa?	Ei sovellu	Ei sovellu
Jos instrumentti on vaihdettava, tarkenna minkä liikkeeseenlaskijan instrumenttiin se voidaan vaihtaa?	Ei sovellu	Ei sovellu
Kirjanpitoarvon alentamisen ominaisuudet	Ei sovellu	Ei sovellu
Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, mitkä tekijät laukaisevat sen?	Ei sovellu	Ei sovellu
Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, tehdäänkö se kokonaan vai osittain?	Ei sovellu	Ei sovellu

Pääomainstrumenttien keskeisten ominaisuuksien malli	Debenttuuri I/2015	Debenttuuri I/2016
Jos kirjanpitoarvon alentaminen on mahdollista, onko se pysyvää vai väliaikaista?	Ei sovellu	Ei sovellu
Jos kirjanpitoarvon alentaminen on väliaikaista, kuvaile kirjanpitoarvon korotuksen mekanismi	Ei sovellu	Ei sovellu
Hierarkkinen asema selvitystilassa (tarkenna instrumenttialji, joka on välittömästi etuoikeudeltaan parempi)	Debenttuurit ovat etuoikeusasemaltaan huonomassa asemassa olevia velkainstrumentteja, jota kuuluvat Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 575/2013 63 artiklassa tarkoitettuun toissijseen pääomaan (T2), jos kyseisessä artiklassa asetetut ja muut asetuksen edellytykset täyttyvät. Debenttuurilla on huonompi etuoikeus kuin Liikkeellelaskijan muilla sitoumuksilla. Debenttuuria ei voida käyttää vastasaatavien kuittaukseen.	Debenttuurit ovat etuoikeusasemaltaan huonomassa asemassa olevia velkainstrumentteja, jota kuuluvat Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 575/2013 63 artiklassa tarkoitettuun toissijseen pääomaan (T2), jos kyseisessä artiklassa asetetut ja muut asetuksen edellytykset täyttyvät. Debenttuurilla on huonompi etuoikeus kuin Liikkeellelaskijan muilla sitoumuksilla. Debenttuuria ei voida käyttää vastasaatavien kuittaukseen.
Vaativustenvastaisen ominaisuudet	ei	ei
Tarkenna mahdolliset vaatimustenvastaiset ominaisuudet	Ei sovellu	Ei sovellu

31.12.2016						
15. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma	0-3 kk	3-12 kk	1-5 v.	5-10 v.	Yli 10 v.	Yhteensä
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	15 073	23 650	814 641	76 878	0	930 242
Saamiset luottolaitoksilta	29 823	0	0	0	0	29 823
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	215 200	322 487	1 249 436	621 477	1 083 495	3 492 095
Saamistodistukset	137 274	88 472	298 292	27 257	0	551 296
Johdannaissopimukset (varat)	0	236	1 035	6	0	1 278
Rahoitusvarat yhteensä	397 371	434 845	2 363 405	725 618	1 083 495	5 004 734
Velat luottolaitoksille	5 006	20 000	0	0	0	25 006
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	4 595 942	7 726	2 859	0	0	4 606 526
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	10 000	1 000	0	0	0	11 000
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	0	0	8 400	33 600	0	42 000
Johdannaissopimukset (velat)	732	998	7 194	2 019	580	11 523
Rahoitusvelat yhteensä	4 611 681	29 724	18 452	35 619	580	4 696 056

31.12.2015						
	0-3 kk	3-12 kk	1-5 v.	5-10 v.	Yli 10 v.	Yhteensä
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	85 569	160 178	821 920	55 893	0	1 123 559
Saamiset luottolaitoksilta	12 257	0	0	0	0	12 257
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	189 365	254 052	971 245	595 539	850 710	2 860 912
Saamistodistukset	27 036	89 210	337 451	13 929	0	467 626
Johdannaissopimukset (varat)	100	659	954	0	0	1 714
Rahoitusvarat yhteensä	314 328	504 099	2 131 570	665 361	850 710	4 466 069
Velat luottolaitoksille	10	11 800	0	0	0	11 810
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	4 143 134	35 317	10 015	0	0	4 188 465
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	16 495	27 585	0	0	0	44 081
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	3 000	16 000	8 000	16 000	0	43 000
Johdannaissopimukset (velat)	1 113	2 793	6 309	2 210	0	12 425
Rahoitusvelat yhteensä	4 163 752	93 495	24 324	18 210	0	4 299 781

31.12.2016				
16. Tase-erien erittely koti- ja ulkomaan rahan määräisiin ja samaan konserniin kuuluvilta	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä	Samaan konserniin kuuluvilta
Saamiset luottolaitoksilta	15 347	14 476	29 823	0
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	3 492 096	0	3 492 096	0
Saamistodistukset	1 481 538	0	1 481 538	0
Johdannaissopimukset	1 278	0	1 278	0
Osakkeet ja osuudet	60 495	0	60 496	29 942
Aineettomat hyödykkeet	42 528	0	42 528	0
Aineelliset hyödykkeet	305	0	305	0
Muu omaisuus (ml. käteiset varat)	117 522	0	117 522	72
Yhteensä	5 211 109	14 477	5 225 586	30 013
Velat luottolaitoksille	25 006	0	25 006	0
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	4 593 484	13 042	4 606 526	22 680
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	11 000	0	11 000	0
Johdannaissopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	11 523	0	11 523	0
Muut velat	113 306	98	113 405	4 051
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	42 000	0	42 000	0
Yhteensä	4 796 320	13 140	4 809 461	26 731

31.12.2015				
Tase-erien erittely koti- ja ulkomaan rahan määräisiin ja samaan konserniin kuuluvilta	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä	Samaan konserniin kuuluvilta
Saamiset luottolaitoksilta	12 257	0	12 257	0
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	2 860 912	0	2 860 912	31 175
Saamistodistukset	1 591 186	0	1 591 186	0
Johdannaissopimukset	1 714	0	1 714	0
Osakkeet ja osuudet	60 730	0	60 730	30 309
Aineettomat hyödykkeet	29 677	0	29 677	0
Aineelliset hyödykkeet	293	0	293	0
Muu omaisuus (ml. käteiset varat)	235 133	134	235 267	149
Yhteensä	4 791 902	134	4 792 036	61 634
Velat luottolaitoksille	11 810	0	11 810	0
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	4 188 465	0	4 188 465	42 089
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	44 081	0	44 081	0
Johdannaissopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	11 807	0	11 807	0
Muut velat	99 355	0	99 355	-444
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	43 000	0	43 000	0
Yhteensä	4 398 518	0	4 398 518	41 645

31.12.2016		
17. Arvopaperilainaus	Kirjanpitoarvo	Nimellisarvo
Myytavissä olevat		
Valtion liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	12 165	12 000
Yhteensä	12 165	12 000

31.12.2015		
	Kirjanpitoarvo	Nimellisarvo
Myytavissä olevat		
Valtion liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat	10 294	10 000
Yhteensä	10 294	10 000

18. Käypien arvojen määrittäminen muun kuin markkina-arvon perusteella sekä tuloslaskelmaan kirjatut käyvän arvon muutokset

Mikäli rahoitusvälineen käypää arvoa ei voida määrittää aktiivisilla markkinoilla noteerattujen hintojen perusteella, käytetään käyvän arvon määrittämisessä tällöin apuna markkinoilla yleisesti hyväksytyjä arvostusmenetelmiä. Rahoitusvarojen ja -velkojen käypä arvo määritetään diskonttaamalla tulevat kassavirrat nykyhetken käyttäen tilinpäätöspäivän markkinakorkoja.

Tuloslaskelmaan ei ole kirjattu tilikausille 2016 ja 2015 tällaisia käyvän arvon muutoksia lukuun ottamatta korkojohdannaisia.

19. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot	31.12.2016		31.12.2015	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Rahoitusvarat				
Käteiset varat	96 964	96 964	207 298	207 298
Saamiset luottolaitoksilta	29 823	29 840	12 257	12 257
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	3 492 096	3 724 169	2 860 912	3 017 748
Saamistodistukset	1 481 538	1 490 490	1 591 186	1 607 485
Osakkeet ja osuudet	30 551	30 471	30 418	30 338
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrietyksissä	3	12	3	11
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	29 942	46 438	30 309	55 613
Johdannaissopimukset	1 278	1 278	1 714	1 714
Rahoitusvelat				
Velat luottolaitoksille	25 006	25 033	11 810	11 831
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	4 606 526	4 653 162	4 188 465	4 205 068
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	11 000	11 002	44 081	44 111
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	11 523	11 523	11 807	11 807
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	42 000	42 259	43 000	43 140

	31.12.2016			
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit				
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat ja -velat	1 287			1 287
Myytavissä olevat rahoitusvarat	1 164 634	355 933		1 520 566
Johdannaissaamiset		1 278		1 278
Johdannaisvelat		10 791		10 791

	31.12.2015			
	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit				
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat ja -velat				0
Myytavissä olevat rahoitusvarat	1 397 689	240 133		1 637 822
Johdannaissaamiset		1 714		1 714
Johdannaisvelat		11 807		11 807

	31.12.2016	31.12.2015
20. Oman pääoman erät		
Osakepääoma 1.1.	82 880	82 880
Osakepääoma 31.12.	82 880	82 880
Käyvän arvon rahasto 1.1.	8 791	25 653
Lisäys (+)/vähennys(-)	5 407	-16 862
Käyvän arvon rahasto 31.12.	14 198	8 791
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1.	243 832	243 832
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.	243 832	243 832
Edellisten tilikausien voitto/tappio 1.1.	39 331	30 413
Tilikauden voitto/tappio	9 140	8 919
Yhteensä	389 382	374 835

21. Osakepääoma

6 702 892 kpl, yhteensä 82 880 200 euroa.
Ei osakelajeja, jotka oikeuttaisivat erisuuruiseen äänimäärään tai osinkoon.

22. Osakkeenomistajat ja osakkeiden omistuksen jakautuminen

Omistaja	Omistusosuus
Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta	37,5 %
LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö	20,0 %
Helsingin Osuuskauppa Elanto	7,5 %
LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö	3,5 %
Osuuskauppa Hämeenmaa	2,9 %
Pirkanmaan Osuuskauppa	2,7 %
Osuuskauppa Keskimaa	2,5 %
Osuuskauppa Arina	2,5 %
Turun Osuuskauppa	2,2 %
Osuuskauppa PeeÄssä	2,2 %
Osuuskauppa KPO	2,1 %
Etelä-Pohjanmaan Osuuskauppa	1,8 %
Kymen Seudun Osuuskauppa	1,8 %
Suur-Seudun Osuuskauppa SSO	1,7 %
Keskinäinen Työeläkeyhtiö Elo	1,5 %
Osuuskauppa Suur-Savo	1,4 %
Pohjois-Karjalan Osuuskauppa	1,2 %
Satakunnan Osuuskauppa	1,1 %
Osuuskauppa Varuboden-Osla Handelslag	1,1 %
Etelä-Karjalan Osuuskauppa	1,0 %
Osuuskauppa Maakunta	0,7 %
Osuuskauppa Keula	0,6 %
Koillismaan Osuuskauppa	0,3 %
Jukolan Osuuskauppa	0,2 %
Yhteensä	100,0 %

S-PANKKI OY:N TULOSLASKELMAN ERIÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT, 1000 €

23. Korkotuotot ja korkokulut	31.12.2016	31.12.2015
Korkotuotot		
Saamiset luottolaitoksilta	-52	112
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	61 873	60 851
Saamistodistukset	16 260	19 851
Johdannaissopimukset	0	168
Muut korkotuotot	-1	0
Yhteensä	78 081	80 982
joista konsernin sisäisiä	210	310
Korkokulut		
Velat luottolaitoksille	303	17
Velat yleisölle ja julkisyhteisölle	3 280	4 622
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0	0
Johdannaissopimukset	4 294	3 607
Muut korkokulut	9	8
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	608	425
Yhteensä	8 493	8 679
joista konsernin sisäisiä	8	19
24. Leasing-toiminnan nettotuotot	31.12.2016	31.12.2015
Vuokratuotot	0	61
Leasingomaisuuden suunnitelman mukaiset poistot	0	-3 949
Leasingomaisuuden luovutusvoitot ja tappiot (netto)	0	3 931
Muut tuotot	0	12
	0	55

Rahoitusleasing-toiminnasta luovuttiin vuoden 2015 aikana

25. Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista	31.12.2016	31.12.2015
Samaan konserniin kuuluvilta yrityksiltä saadut osinkotuotot ja omistusyhteisyrittäjä saadut osinkotuotot	998	1 236
	998	1 236

26. Palkkiotuotot ja -kulut	31.12.2016	31.12.2015
Palkkiotuotot		
Palkkiotuotot		
luotonannosta	20 811	14 925
ottolainauksesta	3 857	3 590
maksuliikenteestä	7 635	6 598
lainopillisista tehtävistä	1 423	380
arvopaperinvälityksestä	5 237	0
vakuutusten välityksestä	40	56
takausten myöntämisestä	182	165
muusta toiminnasta	3 586	3 964
	42 772	29 677
Palkkiokulut		
Maksetuista toimitusmaksuista	33	20
Muusta	7 462	4 363
	7 495	4 383

27. Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot	31.12.2016		
	Myyntivoitot ja -tappiot (netto)	Käyvän arvon muutokset (netto)	Yhteensä
Saamistodistuksista	129	-829	-700
Osakkeista ja osuuksista	-9	-20	-29
Johdannaissopimuksista	-790	1 568	778
Arvopaperikaupan nettotuotot yhteensä	-670	719	49
Valuuttatoiminnan nettotuotot	0	-25	-25
Tuloslaskelmaerä yhteensä	-670	694	25

	31.12.2015		
	Myyntivoitot ja -tappiot (netto)	Käyvän arvon muutokset (netto)	Yhteensä
Saamistodistuksista	0	-802	-802
Osakkeista ja osuuksista	0	0	0
Johdannaissopimuksista	-2 948	3 719	772
Arvopaperikaupan nettotuotot yhteensä	-2 948	2 918	-30
Valuuttatoiminnan nettotuotot	-170	156	-14
Tuloslaskelmaerä yhteensä	-3 118	3 074	-44

28. Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot	31.12.2016	31.12.2015
Rahoitusvarojen luovutuksista johtuvat nettotuotot	22 517	10 741
Muut tuotot ja kulut myytävissä olevista rahoitusvaroista	53	-39

Rahoitusvarojen luovutuksista johtuvissa nettotuotoissa on Visa Europen myynnistä saatuja tuottoja kertaluonteisena eränä 13,4 milj. € S-Pankki hyväksyi Visa Europen myynnin Visa Inc:lle ja kauppa toteutettiin kesäkuussa 2016.

29. Suojauslaskennan nettotulos	31.12.2016	31.12.2015
Suojausinstrumenttien nettotulos	-993	-875
Suojauskohteiden nettotulos	448	1 471

30. Sijoituskiinteistöjen nettotuotot	31.12.2016	31.12.2015
Vuokratuotot	321	1 857
Vuokrakulut	-207	-1 256
	114	602

Koy Lempäälän Terminaali ja Koy Limingan terminaali myytiin vuoden 2016 aikana

31. Liiketoiminnan muut tuotot	31.12.2016	31.12.2015
Muut tuotot	17 146	15 400

32. Liiketoiminnan muut kulut	31.12.2016	31.12.2015
Vuokrakulut	3 591	3 543
Fuusiotappio	8 591	0
Muut kulut	973	757
Yhteensä	13 156	4 300

Rahoitusvakuusviraston maksut		
vakuusmaksu	314	271
talletussuojamaksu	3 535	2 705
hallintomaksu	0	25
Yhteensä	3 849	3 001

Talletussuojarahasto hyvitti Rahoitusvakuusrahastoon kerättävän talletussuojamaksun ja Rahoitusvakuusrahasto pankkiveron korvanneen vakuusmaksun. Pankille ei ole aiheutunut tulosvaikutusta näiden osalta. Vanhaan Talletussuojarahastoon kerrytettyjen varojen sekä aiempina vuosina maksetun pankkiveron arvioidaan riittävän Rahoitusvakuusviraston maksuihin v. 2020 saakka.

33. Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	31.12.2016	31.12.2015
Aineettomat hyödykkeet		
Suunnitelman mukaiset poistot	8 320	8 837
Aineelliset hyödykkeet		
Suunnitelman mukaiset poistot	177	199

Arvonalentumisia aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä ei ole.

34. Arvon alentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista sekä muista rahoitusvaroista	31.12.2016				
	Sopimuskohtaiset realisoituneet luottotappiot brutto	Sopimuskohtaiset arvonalentumiset brutto	Ryhmäkohtaiset arvonalentumiset brutto	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjatut
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöltä	10 145	368	3 253	11 207	2 559

	31.12.2015				
	Sopimuskohtaiset realisoituneet luottotappiot brutto	Sopimuskohtaiset arvonalentumiset brutto	Ryhmäkohtaiset arvonalentumiset brutto	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjatut
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöltä	8 602	100	2 812	11 091	423

S-PANKKI OY:N VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT, 1000 €

35. Annetut vakuudet	Muut vakuudet	
	31.12.2016	31.12.2015
Omasta velasta annetut		
Velat luottolaitoksille	174 000	157 500
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	11 737	11 616
Johdannais sopimukset	11 737	11 616
Muiden puolesta annetut	26	0

36. Eläkevastuut

Henkilökunnan lakisääteinen eläketurva on järjestetty Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elostä.

37. Leasing- ja muut vuokravastuut	31.12.2016	31.12.2015
Yhden vuoden kuluessa	1 455	318
Yli vuoden kuluessa ja enintään viiden vuoden kuluessa maksettavat	616	277
Yhteensä	2 070	595

Leasingvastuut koskevat ajoneuvoja, toimitilavuokria, laitteita ja puhelimia. Sopimukset eivät ole purettavissa kesken sopimuskauden.

38. Taseen ulkopuoliset sitoumukset	31.12.2016	31.12.2015
Takaukset	20 915	20 186
Käyttämättömät luottojärjestelyt	1 148 696	1 261 621

Konserniin kuuluvien yritysten puolesta pankilla on 20,99 milj. taseen ulkopuolisia sitoumuksia.

39. Välityssaamiset ja -velat	31.12.2016	31.12.2015
PS-lain mukaiset säästövarat	174	162
Muut välityssaamiset ja -velat		
Ostot välittäjiltä	6 267	7 133
Välityselvelle asiakkaille	13 372	11 063

HENKILÖSTÖÄ SEKÄ TOIMI- JA VALVONTAELINTEN JÄSENIÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

40. Henkilöstö	2016		2015	
	Keskimääräinen lukumäärä	Lukumäärä 31.12.2016	Keskimääräinen lukumäärä	Lukumäärä 31.12.2015
Vakinainen kokoaikainen henkilöstö	381	388	382	379
Vakinainen osa-aikainen henkilöstö	35	32	43	49
Määräaikainen henkilöstö	45	46	38	31
Yhteensä	460	466	463	459

	2016	2015
Johdolle maksetut palkat ja palkkiot (t€)		
Toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa	483	686
Hallitus	30	30

Lisäksi S-Pankki Oy:n johtoryhmällä on erillinen eläkesitoumus. Toimitusjohtajalle, hänen sijaisilleen sekä hallitukselle myönnettyjen luottojen määrä ilmoitetaan lähipiiriluotonantoa koskevassa liitetietojen kohdassa.

OSAKEOMISTUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT, 1000 €

42. Omistukset muissa yrityksissä

S-Asiakaspalvelu Oy kotipaikka Helsinki

Omistusosuus 100%	
Oma pääoma (t€)	669
Tilikauden tulos (t€)	366

FIM Sijoituspalvelut Oy

Omistusosuus 100%	
Oma pääoma (t€)	8 926
Tilikauden tulos (t€)	-1 234

FIM Varainhoito Oy

Omistusosuus 100%	
Oma pääoma (t€)	14 095
Tilikauden tulos (t€)	-1 648

S-Crosskey Ab kotipaikka Maarianhamina

Omistusosuus 40%	
Oma pääoma (t€)	30
Tilikauden tulos (t€)	1

LÄHIPIIRILIIKETOIMET, 1000 €

41. Luottolaitoksen lähipiiriin kuuluvilta olevat laina- ja muut rahoitussuhteet sekä tällaisiin yhteisöihin tehdyt sijoitukset ja näiden puolesta toisen antaman luoton maksamisesta annetut takaukset ja asetetut vakuudet	31.12.2016	31.12.2015
	Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöltä	Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöltä
Omistus	0	0
Johto	1 677	464
Omistajayhteisön johto	2 930	1 433
Sukulaisuus	186	1 577
Yhteensä	4 793	3 474

Sopimuskohtaisia arvonalentumistappioita lähipiiriluotonantoon liittyen ei ole. Yhtiön lähipiirille myönnettyjen korttiluottojen ehdoissa noudatetaan yleisöluotonannon tavanomaisia perusteita ja yleisiä ehtoja. S-Pankki hankkii ja toimittaa palveluja omistusyhteisöillensä soveltaen tavanomaisia liiketoimintaperusteita ja sopimusehtoja. Tilikauden aikana omistusyhteisöille myytyjen sijoituskiinteistöjen kauppaehdot vastasivat niin ikään vallitsevia markkinaperusteisia ehtoja.

MUUT LIITETIEDOT

43. Tietoja notariaattitoiminnasta ja hallussa olevien asiakasvarojen kokonaismäärä	31.12.2016	31.12.2015
Rahatileillä olevat varat	0	0
Konsultatiivisessa varainhoidossa olevat varat	25 243	0

FIM Sijoituspalvelut Oy:ltä siirtyi 31.12.2016 liiketoimintaluovutuksena konsultatiivinen varainhoito S-Pankille.

TILINTARKASTAJAN PALKKIOITA KOSKEVAT LIITETIEDOT, 1000 €

44. Tilintarkastajan palkkioita koskevat tiedot	31.12.2016	31.12.2015
Tilintarkastus	152	118
Veroneuvonta	6	9
Muut palvelut	5	111

S-Pankki

S-PANKKI OY PL 77, 00088 S-RYHMÄ S-PANKKI.FI